

พฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทู้มลิ้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

โดย
นางนภัส น้ำใจตรง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2561

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

พฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัด
นครปฐม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

SOLID WASTE MANAGEMENT BEHAVIOR OF COMMUNITIES IN KRATHUMLOM
SUB-DISTRICT, SAMPHRAN DISTRICT, NAKHONPATHOM PROVINCE

By
MRS. Napas NAMJAITRONG

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Arts (Public and Private Management)
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2018
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

58601309 : การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทบริหาร

คำสำคัญ : พฤติกรรม, ขยะมูลฝอย, การจัดการขยะมูลฝอย, ชุมชน

นาง นภัส น้ำใจตรง: พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : รองศาสตราจารย์ ดร. นรินทร์ สังข์รักษา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม 2) เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาการอาศัยอยู่ในตำบล และ 3) ศึกษาปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้จากการใช้สูตร Taro Yamane ซึ่งมีระดับค่าความเชื่อมั่น 95% ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 394 คน เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความสมบูรณ์ ลดความคลาดเคลื่อนจากการเก็บข้อมูลจึงใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็นด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบด้วยสถิติ One-way ANOVA วิเคราะห์ความแตกต่างด้วยวิธีการ Least Significant Difference Test และการทดสอบ Regression Analysis โดยการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณด้วยวิธีปกติ

ผลการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการแปรสภาพและการนำกลับมาใช้ใหม่ ด้านการนำขยะมูลฝอยส่งคืน และด้านการลดและหลีกเลี่ยงการเกิดขยะมูลฝอย ตามลำดับ

2. ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม พบว่า เพศที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ไม่แตกต่างกัน สำหรับ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาการอาศัยอยู่ในตำบล ที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน

3. ปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่า ทั้ง 5 ด้าน ร่วมกันส่งผลทางบวกต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยทั้งหมดสามารถอธิบายพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่า ชุมชนเกิดการรับรู้ เจตคติ การมีส่วนร่วม การสนับสนุนทางสังคม และมีจิตสำนึกต่อการจัดการขยะมูลฝอย จึงส่งผลให้แต่ละคนเกิดความเข้าใจ โดยมีวิธีคิด วิธีปฏิบัติในการเข้าร่วมกิจกรรมและสามารถดำเนินการกับขยะมูลฝอย ตามที่สามารถปฏิบัติได้ และร่วมกันทำกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนได้เช่นกัน ตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลทางบวกต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการรับรู้ ด้านเจตคติ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการสนับสนุนทางสังคม และด้านจิตสำนึก

ซึ่งค่าน้ำหนักคะแนนมาตรฐาน สามารถนำมาเขียนสมการพยากรณ์ พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ได้ดังนี้

$$Y_{\text{tot}} = 0.51 (\text{การสนับสนุนทางสังคม}) + 0.21 (\text{การมีส่วนร่วม}) + 0.13 (\text{การรับรู้}) + 0.08 (\text{จิตสำนึก}) + 0.07 (\text{เจตคติ})$$

58601309 : Major (Public and Private Management)

Keyword : BEHAVIOR SOLID WASTE SOLID WASTE MANAGEMENT COMMUNITY

MRS. NAPAS NAMJAITRONG : SOLID WASTE MANAGEMENT BEHAVIOR OF COMMUNITIES IN KRATHUMLOM SUB-DISTRICT, SAMPHRAN DISTRICT, NAKHONPATHOM PROVINCE THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR DR. NARIN SUNGRUGSA

This research aims 1) to study the solid waste management behavior of communities in Krathumlom Subdistrict SamPhran District, Nakhon Pathom Province 2) to compare the personal factors of the residents in Krathumlom Sub-district, Sam Phran District, Nakhon Pathom Province which categorized by gender, age, education level, career, monthly income, and duration of stay and 3) study the supporting factors that affect the solid waste management of communities in Krathumlom Sub-district, SamPhran District, Nakhon Pathom Province. The 394 samples used in the study were categorized by Taro Yamane formula at 95% confidence level. Therefore, the reduction of discrepancies, the 400 samples to be used in this study were accidentally random. The instrument was questionnaires at the reliability of 0.92 The statistical used to analyze the data was Percentage, Mean, Standard Deviation, t-test, One-way ANOVA. Least Significant Difference Test was used to analyze the differences data and Multiple Regression Analysis Method.

The research found that

1. Solid waste management behavior of communities in Krathumlom Sub-district, SamPhran District, Nakhon Pathom Province indicated at high level. To consider at each aspect indicated at high level in all aspects which can be ranged from high to low on transformation and recycling waste, disposal waste, reduction and avoidance of waste respectively.

2. Personal factors of the samples in Krathumlom Sub-district, SamPhran District, Nakhon Pathom Province found that the differentiation on gender were not significant different on the garbage management behavior of the community in Krathumlom Subdistrict, SamPhran District, Nakhon Pathom.

The differentiation on age, education level, career, monthly income, and duration of stay were significant different on the community's garbage management behavior in Krathumlom Sub-district, SamPhran District, Nakhon Pathom Province.

3. The supporting factors affect to community solid waste management in Krathumlom Sub-district, SamPhran District, Nakhon Pathom province, found that upon 5 aspects indicated positive effect on the solid waste management behavior of communities in Krathumlom Sub-district, SamPhran District, Nakhon Pathom Province. It can explain the solid waste management behavior of the community that the community participate their awareness, attitude, social support and public mind on solid waste management. Therefore, the result indicated the individual understanding of how to think about, how to participate in activities and how to proceed with solid waste. The forecasting variables indicated positive direction on community solid waste management behavior at statistical significance at .05 in 5 aspects: awareness, attitude, participation, social support, and public mind which the standard weight score can be used to forecast the predictions on community solid waste management behavior in Krathumlom Sub-district, SamPhran District, Nakhon Pathom Province;

$$Y_{\text{tot}} = 0.51 (\text{social support}) + 0.21 (\text{participation}) + 0.13 (\text{awareness}) + 0.08 (\text{public mind}) + 0.07 (\text{attitude})$$

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังข์รักษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ แนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดี ตลอดจน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรรยา ธรรมอภิพล ประธานสอบวิทยานิพนธ์ และ อาจารย์ ดร.พงศ์สุภา เฉลิมกลิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้ให้คำแนะนำและตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ และขอขอบพระคุณ คณาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากรทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และ ประสบการณ์ต่าง ๆ เสมอมา

ขอขอบคุณผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.อรปภา ชูติกรทิวสิน

คุณสุวรรณี กฤษฏารักษ์ และคุณอุไรวรรณ คงเสนา ที่กรุณาตรวจสอบและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเครื่องมือการวิจัยเพื่อให้การดำเนินงานจัดทำวิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาสาขาวิชาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน พี่ เพื่อน น้อง ที่คอยเป็นกำลังใจ ตลอดจนครอบครัวสุขประเสริฐ และครอบครัวน้ำใจตรง ที่เป็นกำลังใจที่สำคัญที่สุดในการสนับสนุน และช่วยเหลือจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี

คุณุประโยชน์และคุณงามความดีอันเนื่องมาจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ของมอแต่บิดา มารดา คุณครูอาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และผู้มีพระคุณทุกท่าน

นภัส น้ำใจตรง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฌ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญรูปภาพ.....	ฅ
บทที่ 1	16
บทนำ.....	16
ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย.....	16
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	19
สมมติฐานการวิจัย.....	20
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	22
ขอบเขตการวิจัย.....	23
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	24
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	25
บทที่ 2	27
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	27
บริบทและข้อมูลทั่วไปของตำบลกระทู้มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม.....	27
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน	32
แนวคิดการจัดการขยะมูลฝอย.....	38
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมการจัดการขยะ.....	59

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับ การรับรู้ เจตคติ การมีส่วนร่วม การสนับสนุนทางสังคม และจิต สาธารณณะ	63
จิตสาธารณณะ.....	83
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	87
บทที่ 3	93
วิธีดำเนินการวิจัย	93
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	93
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	95
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	96
การเก็บรวบรวมข้อมูล	99
ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล	99
การวิเคราะห์ข้อมูล	99
ขั้นตอนดำเนินการวิจัย	101
บทที่ 4	102
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	102
1.ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป.....	104
2.ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม.....	106
3.ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ใน ตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม.....	110
4.ผลการทดสอบสมมติฐาน.....	116
4.1 สมมติฐานการวิจัยด้านปัจจัยส่วนบุคคล	116
4.2 สมมติฐานการวิจัยด้านปัจจัยสนับสนุน	123
บทที่ 5	125
สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะการวิจัย	125

สรุปผลการวิจัย.....	125
อภิปรายผล.....	127
ข้อเสนอแนะการวิจัย.....	130
1. ข้อเสนอแนะเชิงหน่วยงาน	130
2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	131
รายการอ้างอิง.....	132
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย และรายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เครื่องมือ	144
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือวิจัย และหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บ รวบรวมข้อมูล	149
ภาคผนวก ค การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และสถิติที่ใช้ในการวิจัย	152
ภาคผนวก ง แบบสอบถาม.....	170
ประวัติผู้เขียน.....	176

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ปริมาณและอัตราขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ปี 2555-2559	16
ตารางที่ 2 จำนวนประชากร ตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม	18
ตารางที่ 3 ชุมชนในเขตตำบลกระทุ่มล้ม แยกตามเขตเลือกตั้ง 3 เขต	30
ตารางที่ 4 จำนวนปริมาณน้ำฝนเปรียบเทียบย้อนหลัง 5 ปี (ปี 2552-2556).....	31
ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบแนวคิดการจัดการขยะตามหลักการ 3Rs และ 5Rs	46
ตารางที่ 6 ข้อค้นพบจากแนวคิดเกี่ยวกับ การรับรู้ เจตคติ การมีส่วนร่วม การสนับสนุนทางสังคม และ จิตสาธารณะ	87
ตารางที่ 7 จำนวนประชากรซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามชุมชนในเทศบาลตำบล กระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม.....	94
ตารางที่ 8 สรุปรวิธิดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย.....	100
ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาการอาศัยอยู่ในตำบล	104
ตารางที่ 10 ระดับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม.....	106
ตารางที่ 11 ระดับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการลดและหลีกเลี่ยงการเกิดขยะมูลฝอย	107
ตารางที่ 12 ระดับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการแปรสภาพและการนำกลับมาใช้ใหม่.....	108
ตารางที่ 13 ระดับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการนำขยะมูลฝอยส่งคืนผู้ผลิต	109
ตารางที่ 14 ระดับปัจจัยสนับสนุนที่มีต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่ม ล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม	110

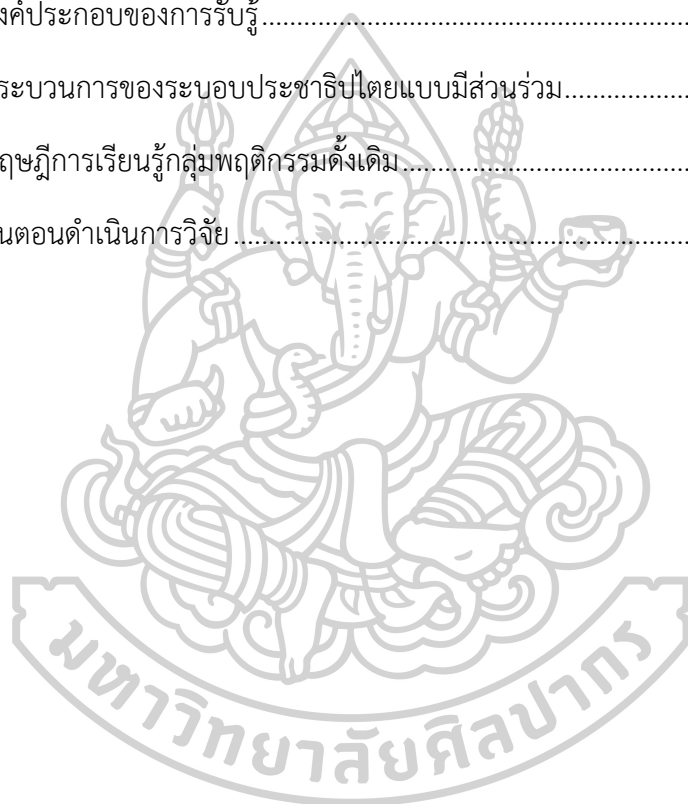
ตารางที่ 15 ระดับปัจจัยสนับสนุนที่มีต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่ม ลี้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการรับรู้.....	111
ตารางที่ 16 ระดับปัจจัยสนับสนุนที่มีต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่ม ลี้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านเจตคติ	112
ตารางที่ 17 ระดับปัจจัยสนับสนุนที่มีต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่ม ลี้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีส่วนร่วม	113
ตารางที่ 18 ระดับปัจจัยสนับสนุนที่มีต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่ม ลี้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการสนับสนุนทางสังคม.....	114
ตารางที่ 19 ระดับปัจจัยสนับสนุนที่มีต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่ม ลี้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านจิตสาธารณะ.....	115
ตารางที่ 20 การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างเพศและพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของ ชุมชน ในตำบลกระทุ่มลี้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม.....	116
ตารางที่ 21 การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างอายุและพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของ ชุมชน ในตำบลกระทุ่มลี้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม.....	116
ตารางที่ 22 การทดสอบความแตกต่างระหว่างอายุและพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนใน ตำบลกระทุ่มลี้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม	117
ตารางที่ 23 การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาและพฤติกรรมการจัดการขยะมูล ฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มลี้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม	118
ตารางที่ 24 การทดสอบความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษาและพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ของชุมชนในตำบลกระทุ่มลี้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม	118
ตารางที่ 25 การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพและพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของ ชุมชนในตำบลกระทุ่มลี้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม.....	119
ตารางที่ 26 การทดสอบความแตกต่างระหว่างอาชีพและพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ในตำบลกระทุ่มลี้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม	119
ตารางที่ 27 การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ต่อเดือนและพฤติกรรมการจัดการขยะมูล ฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มลี้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม	120

ตารางที่ 28 การทดสอบความแตกต่างระหว่างรายได้ต่อเดือนและพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ของชุมชนในตำบลกระทู้มล้ม อำเภอสามปราณ จังหวัดนครปฐม	121
ตารางที่ 29 การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาการอาศัยอยู่ในตำบลและพฤติกรรมการ จัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทู้มล้ม อำเภอสามปราณ จังหวัดนครปฐม	121
ตารางที่ 30 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานด้านปัจจัยส่วนบุคคล	122
ตารางที่ 31 ปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทู้มล้ม อำเภอสามปราณจังหวัดนครปฐม	123

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
รูปภาพที่ 1 สถิติจำนวนประชากร ตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม.....	18
รูปภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	22
รูปภาพที่ 3 ลักษณะมูลฝอยจากกิจกรรมต่าง ๆ.....	37
รูปภาพที่ 4 องค์ประกอบของการรับรู้.....	66
รูปภาพที่ 5 กระบวนการของระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม.....	74
รูปภาพที่ 6 ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมดั้งเดิม.....	86
รูปภาพที่ 7 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย.....	101

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

ขยะมูลฝอย นับเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญปัญหาหนึ่งของชุมชนต่าง ๆ ทั่วโลก เพราะนอกจากจะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรคและสัตว์นำโรคต่าง ๆ แล้ว ยังก่อให้เกิดปัญหาด้านกลิ่นเหม็น สร้างความรำคาญให้กับชุมชน ปัญหาแหล่งน้ำเน่าเสียจากการที่ขยะมูลฝอยมีอินทรียสารเน่าเสีย หรือมีของเสียอันตรายปะปนอยู่ ทำให้ไม่สามารถใช้น้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภคได้อย่างปลอดภัย นอกจากนี้ ปัญหาขยะมูลฝอยยังทำให้สภาพแวดล้อมของชุมชนไม่สะอาด มีภูมิทัศน์ไม่สวยงาม ไม่น่าอยู่ รวมไปถึงการเสียค่าใช้จ่ายในการเก็บ ขน และกำจัดขยะที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากอย่างต่อเนื่องอีกด้วย ซึ่งจากรายงานสถานการณ์มลพิษเกี่ยวกับสถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอย ปี 2560 พบว่า ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั่วประเทศประมาณ 27.40 ล้านตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.26 จากปี 2559 ที่เกิดขึ้น 27.06 ล้านตัน เนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของประชากรและการขยายตัวของชุมชนเมือง แต่อัตราการเกิดขยะมูลฝอยต่อคนลดลงจาก 1.14 กิโลกรัม/คน/วัน ในปี 2559 เป็น 1.13 กิโลกรัม/คน/วัน โดยเป็นผลมาจากความร่วมมือของหน่วยงานท้องถิ่น ประชาชน และภาคเอกชนในการลดและใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภค (กรมควบคุมมลพิษ, 2560)

ตารางที่ 1 ปริมาณและอัตราการเกิดขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ปี 2555-2559

ปี พ.ศ.	ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น (ล้านตัน)	อัตราการเกิดขยะมูลฝอย (กิโลกรัม/คน/วัน)
2555	24.73	1.05
2556	26.77	1.15
2557	26.19	1.11
2558	26.85	1.13
2559	27.06	1.14

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ (2560).

ปัญหาขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่มีความรุนแรงมากขึ้นตลอดทุกปี เป็นผล
 เนื่องจากขาดความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ และขาดการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ
 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) หลายแห่งไม่มีพื้นที่สำหรับใช้กำจัดขยะมูลฝอย การคัดค้าน
 โครงการจากประชาชน ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งกำจัดขยะมูลฝอยด้วยการนำไป
 เทกองกลางแจ้ง (Open Dump) หรือเผากลางแจ้ง (Open Burning) ซึ่งไม่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล
 ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชนตามมา เช่น กลิ่นเหม็น น้ำเสียจากน้ำขยะ
 ปนเปื้อนสู่แหล่งน้ำผิวดิน และแหล่งน้ำใต้ดิน เป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค เกิดมลพิษทางอากาศ เป็นต้น
 การจัดการขยะมูลฝอยแบบฝังกลบที่ไม่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ยังก่อให้เกิดปัญหาไฟไหม้ขยะมูลฝอย
 นอกจากนี้ ประชาชนยังขาดองค์ความรู้และจิตสำนึกเกี่ยวกับปัญหาและการจัดการขยะมูลฝอย
 และของเสียอันตรายจึงไม่ให้ความสำคัญที่จะลดและคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทางหรือแหล่งกำเนิด
 (กรมควบคุมมลพิษ, 2560) ทำให้ปริมาณขยะที่ตกค้างจำนวนมากส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
 และสภาพความเป็นอยู่ในสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น สถานที่สกปรก เสียทัศนียภาพ ส่งกลิ่นเหม็น
 เป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์และพาหะนำโรคต่าง ๆ เช่น หนู แมลงสาบ แมลงวัน และยังเป็นแหล่ง
 แพร่เชื้อโรคโดยตรง เช่น อุจจาระร่วง บิด โรคทางเดินหายใจ เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษทางอากาศ
 เช่น ฝุ่นละออง ก๊าซพิษต่าง ๆ อีกทั้งขยะบางชนิดไม่ย่อยสลายและกำจัดได้ยาก เช่น โฟม พลาสติก
 อาจทำให้ท่อระบายน้ำอุดตันอันเป็นสาเหตุหนึ่งของปัญหาน้ำท่วม นอกจากนี้ น้ำที่ไหลออกจาก
 มวลขยะเกิดเป็นน้ำชะขยะที่มีสารปนเปื้อนและไหลลงสู่แหล่งน้ำใต้ดินซึ่งเป็นอันตรายต่อการอุปโภคบริโภค
 ทำให้เกิดการปนเปื้อนของสารพิษ เช่น ตะกั่วปรอท ในแหล่งน้ำธรรมชาติซึ่งเป็นอันตรายต่อผู้ใช้น้ำ
 และสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในแหล่งน้ำ

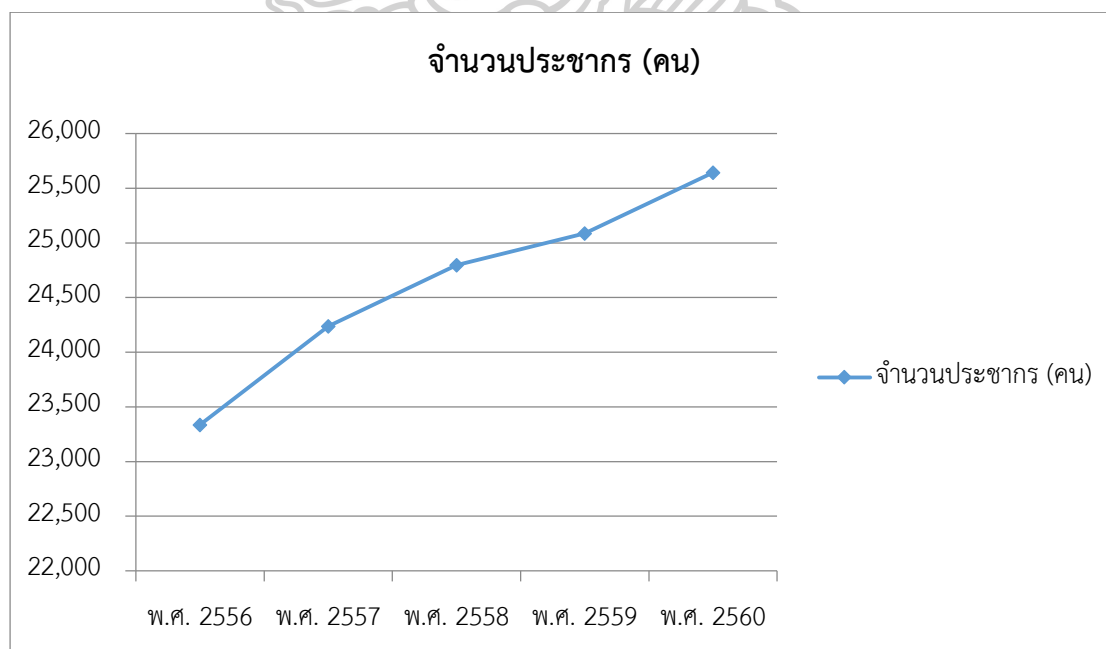
พื้นที่ในตำบลกระทู้มล้ม อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร
 จึงประกอบอาชีพการทำนา ต่อมาเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน เนื่องจากพื้นที่
 ตำบลกระทู้มล้มอยู่ติดกับเขตกรุงเทพมหานคร ปัจจุบันจึงได้มีประชาชนเข้ามาอยู่อาศัยเพิ่มขึ้น
 ทำให้มีหมู่บ้านจัดสรรเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก เช่น หมู่บ้านบุศรินทร์, หมู่บ้าน ว.นิเวศน์, หมู่บ้านเอื้ออาทร
 สายสี, หมู่บ้านพัชรวิมล, หมู่บ้านฉัตรมณี, หมู่บ้านพุทธธานี ฯลฯ และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามลำดับ
 นอกจากนี้กิจการภาคอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม ก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น มีโรงงานอุตสาหกรรม
 เข้ามาตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งสถานประกอบการอุตสาหกรรมตั้งแต่ขนาดใหญ่ถึงขนาดเล็ก อันเป็นผล
 จากการขยายตัวของความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องจากเขตกรุงเทพมหานคร
 จึงมีประชากรทั้งในเขตและนอกเขตเดินทางเข้ามาทำงานจำนวนมาก บริเวณดังกล่าวจึงมีการก่อสร้าง

ห้องเช่า อพาร์ทเมนท์ พักอาศัยอยู่โดยทั่วไป (เทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม, 2560) ซึ่งสถิติในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา พบว่า มีประชากรเพิ่มขึ้นทุกปี แสดงดังตารางที่ 2 และภาพที่ 1

ตารางที่ 2 จำนวนประชากร ตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ปี พ.ศ.	เพศ		รวม (คน)
	ชาย	หญิง	
2556	10,838	12,497	23,335
2557	11,251	12,986	24,237
2558	11,353	13,444	24,797
2559	11,562	13,524	25,086
2560	11,861	13,783	25,644

ที่มา : แผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2560-2562) เทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม, 2560).

รูปภาพที่ 1 สถิติจำนวนประชากร ตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ที่มา : แผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2560-2562) (เทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม, 2560).

จากการเพิ่มขึ้นของประชากรในชุมชน เกิดการขยายตัวสูงขึ้นเนื่องจากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และการขยายตัวด้านอุตสาหกรรมและการบริการ เนื่องจากความเพียบพร้อมด้านสาธารณูปโภค การคมนาคมที่สะดวก ทำให้เกิดโรงงานอุตสาหกรรมและการทำธุรกิจบริการที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานเข้าสู่พื้นที่เทศบาลเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดของขยะประเภทต่าง ๆ ทำให้ชุมชนที่เคยมีสภาพเป็นพื้นที่สีเขียว มีภูมิทัศน์ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการอยู่อาศัยอย่างเป็นธรรมชาติ เปลี่ยนแปลงมาเป็นชุมชนเมืองที่มีผู้คนอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นนั้นก็เพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน ดังนั้น ประชาชนในชุมชนจึงควรมีความตระหนักในการลดปริมาณขยะมูลฝอยมากกว่าการพึ่งพาการกำจัดขยะมูลฝอยจากภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว ทำอย่างไรที่จะระดมแรงศรัทธาให้ประชาชนในชุมชนเห็นการเปลี่ยนแปลงในเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยชุมชน ทั้งในปัจจุบันและอนาคต มาร่วมกันคิดหาวิธีการและแนวทางในการแก้ปัญหาที่เป็นรูปธรรมที่ดีที่สุดและเหมาะสมที่สุด อันเป็นกระบวนการที่ทำให้ประชาชนในชุมชนเห็นคุณค่าเกิดจิตสำนึกในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และรวมตัวช่วยกันในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ให้เหลือน้อยที่สุด (ธารา บัวคำศรี, 2557)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม เพื่อให้เทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้นำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางปรับปรุงการบริหารจัดการและลดจำนวนขยะมูลฝอยจากครัวเรือน ปรับภูมิทัศน์ให้มีสภาพสวยงามเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ปราศจากแหล่งน้ำเสียและโรคติดต่อที่มาจากแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์ซึ่งเป็นพาหะนำโรคต่าง ๆ และการสร้างเสริมพฤติกรรมที่ดีในการจัดการขยะมูลฝอยให้กับประชาชนในชุมชนให้ได้มีที่อยู่อาศัยและมีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม ต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาการอาศัยอยู่ในตำบล

3. เพื่อศึกษาปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

สมมติฐานการวิจัย

1. สมมติฐานการวิจัยด้านปัจจัยส่วนบุคคล มีดังนี้

สมมติฐานที่ 1.1 กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.3 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.4 กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.5 กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.6 กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาการอาศัยอยู่ในตำบลแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน

2. สมมติฐานการวิจัยด้านปัจจัยสนับสนุน มีดังนี้

สมมติฐานที่ 2.1 กลุ่มตัวอย่างมีปัจจัยสนับสนุนด้านการรับรู้ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม อย่างไร

สมมติฐานที่ 2.2 กลุ่มตัวอย่างมีปัจจัยสนับสนุนด้านเจตคติส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม อย่างไร

สมมติฐานที่ 2.3 กลุ่มตัวอย่างมีปัจจัยสนับสนุนด้านการมีส่วนร่วมส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม อย่างไร

สมมติฐานที่ 2.4 กลุ่มตัวอย่างมีปัจจัยสนับสนุนด้านการสนับสนุนทางสังคมส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทู้มล้อม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม อย่างไร

สมมติฐานที่ 2.5 กลุ่มตัวอย่างมีปัจจัยสนับสนุนด้านจิตสาธารณะส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทู้มล้อม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม อย่างไร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาศักยภาพกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินสังเคราะห์การจัดการขยะตามหลักการ 3Rs (กรมควบคุมมลพิษ, 2560) ใน แผนปฏิบัติการ “ประเทศไทยไร้ขยะ” ตามแนวทาง “ประชารัฐ” ในระยะ 1 ปี พ.ศ. 2559-2560 และ 5Rs (สุรศักดิ์ โอสธิตพร, 2550) แสดงเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพที่ 2

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

รูปภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม จำนวน 29 ชุมชน รวม 25,644 คน (เทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม, 2560)

กลุ่มตัวอย่าง กำหนดจำนวนโดยใช้สูตร Taro Yamane ซึ่งมีระดับค่าความเชื่อมั่น 95% ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 394 คน เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความสมบูรณ์ ลดความคลาดเคลื่อนจากการเก็บข้อมูล จึงใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มประชากรแบบบังเอิญหรือตามความสะดวก (Convenience Sampling)

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

2.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาการอาศัยอยู่ในตำบล

2.1.2 ปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ การรับรู้ เจตคติ และการมีส่วนร่วม การสนับสนุน ทางสังคม และ จิตสาธารณะ

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ประกอบด้วย การลดการเกิดขยะมูลฝอย การคัดแยกขยะมูลฝอย การแปรสภาพและการนำกลับมาใช้ใหม่ และการกำจัดขยะมูลฝอย

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พื้นที่ในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม

4. ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยเริ่มตั้งแต่ เดือนเมษายน 2561 ถึงเดือนพฤษภาคม 2562 รวมระยะเวลา 1 ปี 2 เดือน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง การกระทำของมนุษย์ที่เกิดจากการรับรู้ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะคติ และการปฏิบัติในการจัดการขยะมูลฝอยซึ่งเป็นสิ่งต่าง ๆ ทั้งทางวัตถุ และคนไม่ต้องการและทิ้งไปมาดำเนินการจัดเก็บขยะด้วยกระบวนการอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

2. ขยะมูลฝอย หมายถึง สิ่งของต่าง ๆ เหลือทิ้งจากกระบวนการผลิตและอุปโภคซึ่งคน ไม่มีความต้องการใช้แล้วและทิ้งไป หรือเกิดการเสื่อมสภาพจนไม่สามารถใช้ได้ บางชนิดเป็นของแข็ง กากของเสียที่มีผลต่อสุขภาพทางกายและทางจิตใจที่เนื่องมาจากความสกปรก เป็นแหล่งเชื้อโรค ทำให้เกิดมลพิษและเป็นอันตรายต่อสภาพแวดล้อมได้

3. ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง คุณลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบล กระทุ่มล้ม อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ต่อเดือน และระยะเวลาการอาศัยอยู่ในตำบล

4. ปัจจัยสนับสนุน หมายถึง ปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย

4.1 การรับรู้ หมายถึง การรับรู้ของประชาชนในชุมชนเกี่ยวกับวิธีการคัดแยกขยะ การประชาสัมพันธ์ การศึกษาคู่มือการบริหารจัดการขยะ และการปฏิบัติการคัดแยกขยะมูลฝอย

4.2 เจตคติ หมายถึง ความมุ่งมั่น ตั้งใจ และยินดีที่จะลด กำจัด และร่วมมือกับชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการลดปริมาณขยะมูลฝอย

4.3 การมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนในชุมชนมีการรับรู้โดยแสดงเจตคติในการมีส่วนร่วม เพื่อการจัดการขยะมูลฝอย

4.4 การสนับสนุนทางสังคม คือ สิ่งที่ประชาชนและชุมชนได้รับการสนับสนุน หรือความช่วยเหลือในด้านข้อมูล ข่าวสาร วัสดุสิ่งของ รวมไปถึงการสนับสนุนทางด้านจิตใจ

จากองค์การหรือหน่วยงานที่สนับสนุน และเป็นผลให้ได้ปฏิบัติหรือแสดงออกทางพฤติกรรมไปในทางที่ประชาชนต้องการ

4.5 จิตสาธารณะ คือ ความรู้สึกประชาชนในชุมชนที่อยากเข้าไปมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสังคมในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยที่เป็นปัญหาทำให้เกิดความเดือดร้อน โดยทราบถึงสิทธิและหน้าที่ในความรับผิดชอบ พร้อมลงมือปฏิบัติร่วมช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาให้แก่สังคมและส่วนรวม

5. การจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง วิธีการหรือการกระทำของประชาชนโดยการทำให้ขยะมูลฝอยหมดไปจากที่พักอาศัยเพื่อเป็นการดูแลรักษาความสะอาดภายในครัวเรือน

5.1. การลดและหลีกเลี่ยงการเกิดขยะมูลฝอย หมายถึง วิธีการของประชาชนที่แสดงความพยายามลดขยะมูลฝอยภายในที่พักอาศัยของตนเองและชุมชนให้เกิดน้อยที่สุด เช่น การเลือกใช้หรือซื้อสินค้าที่ใช้วัสดุบรรจุภัณฑ์น้อยที่สุด ไม่สนับสนุนและซื้อสินค้าประเภทใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง การตัดแปลง ซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์อย่างประหยัดและคุ้มค่า เป็นต้น

5.2 การแปรสภาพและการนำกลับมาใช้ใหม่ หมายถึง วิธีการใช้หลักการคัดแยกขยะมูลฝอยที่ปลอดภัยและมีคุณภาพซึ่งเป็นวัสดุรีไซเคิลออกมาจากขยะมูลฝอยในชุมชนเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ เช่น กระดาษ พลาสติก แก้ว และโลหะต่าง ๆ เป็นต้น

5.3 การนำขยะมูลฝอยส่งคืนผู้ผลิต หมายถึง วิธีการเลือกซื้อสินค้าที่สามารถนำส่วนที่เหลือ เช่น บรรจุภัณฑ์ต่างๆ ส่งคืนสู่ผู้ผลิตได้ หรือเลือกบริโภคสินค้าที่พิจารณาแล้วว่าสามารถนำส่วนเกินหรือขยะที่เหลือจากการบริโภคกลับไปใช้ประโยชน์อย่างอื่นได้อีกครั้ง เพื่อเป็นการประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทราบถึงพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม อันจะนำไปสู่การบริหารจัดการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืน

2. ทราบถึงปัจจัยส่วนบุคคลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม

3. ทราบถึงปัจจัยสนับสนุนที่ส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม

4. นำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานและแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการ โครงการกิจกรรม ด้านการจัดการขยะมูลฝอยในเทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม และสำหรับองค์กรที่มีความสนใจที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในงานวิจัยดังต่อไปนี้

1. บริบทและข้อมูลทั่วไปของตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม
2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมการจัดการขยะ
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับ การรับรู้ เจตคติ การมีส่วนร่วม การสนับสนุนทางสังคม และจิตสาธารณะ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บริบทและข้อมูลทั่วไปของตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม

การศึกษาบริบทและข้อมูลทั่วไปของตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม (แผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2560-2562) เทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม, 2560) ของเทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม มีดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไป

บริเวณพื้นที่ตำบลกระทุ่มล้ม แต่เดิมชื่อ หมู่บ้านทุ่งกระทุ่มล้ม ขึ้นกับมณฑลนครชัยศรี อำเภอตลาดใหม่ เดิมบริเวณพื้นที่แห่งนี้เป็นลำราง หนองน้ำ ทุ่งนาและป่าไม้ สาเหตุที่เรียกว่า ตำบลกระทุ่มล้ม เพราะเดิมสถานที่แห่งนี้มีต้นกระทุ่ม ขึ้นอยู่ตามลำรางและหนองน้ำจำนวนมาก เป็นแหล่งอาหารของสัตว์ และนกนานาชนิด ที่บินมาหาอาหาร และเกาะตามกิ่งก้านสาขาของต้นกระทุ่มอย่างมากมาย จนต้นกระทุ่มเขียวเฒ่า โคนล้มลง ชาวบ้านจึงเรียกพื้นที่ตำบลนี้ว่า “กระทุ่มล้ม”

แต่เดิมพื้นที่ตำบลกระทุ่มล้มมีฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เมื่อวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2538 เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลระดับชั้นใหญ่ ต่อมาได้รับการจัดตั้งขึ้นเป็น “เทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม” ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2551 ปัจจุบันจัดอยู่ในประเภทเทศบาลขนาดกลาง และทำการบริหารท้องถิ่น โดย นายวสันต์ อยู่ประจำ นายกเทศมนตรีเมืองกระทุ่มล้มและคณะ

โดยได้รับความไว้วางใจผ่านการเลือกตั้งจากชาวกระทุ่มล้ม เพื่อให้มาดำเนินการพัฒนาท้องถิ่น ตามเจตนารมณ์ของประชาชนชาวกระทุ่มล้มจนถึงปัจจุบัน

ตำบลกระทุ่มล้มอยู่ในเขตอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ห่างจากกรุงเทพมหานคร ตามทางหลวงพิเศษ หมายเลข 338 (ถนนปิ่นเกล้า-นครชัยศรี) ประมาณ 23 กิโลเมตร ตั้งอยู่บริเวณ ริมถนน รพช. สายหนองเสา-คลองฉาง (ตั้งอยู่ระหว่างถนนพุทธมณฑลสาย 4 กับสาย 5) หมู่ที่ 1 ตำบลกระทุ่มล้ม และห่างจากที่ว่าการอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ประมาณ 18 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ข้างเคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดเขต ตำบลบางกระทิก อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ทิศใต้ ติดเขต ตำบลอ้อมน้อย อำเภอกะทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

ทิศตะวันออก ติดเขต ทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร

ทิศตะวันตก ติดเขต ตำบลไร่ขิง และ ตำบลบางกระทิก อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ตำบลกระทุ่มล้มเป็นตำบลหนึ่งอยู่ในเขตอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม มีคลองอยู่ทั่วไป มีน้ำตลอดทั้งปี ดินอุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การประกอบอาชีพทางการเกษตร เช่น การทำนา ทำสวน เลี้ยงปลา เดิมประชาชนใช้ที่ดิน ในการเกษตรได้ดี มีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 1.00-2.00 เมตร พื้นที่บางแห่งน้ำท่วมถึง มีลำคลองไหลพาดผ่านพื้นที่ประมาณ 12 สาย เป็นลำคลองที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ

2. สภาพเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม

แต่เดิมสภาพพื้นที่ในเขตตำบลกระทุ่มล้มประชาชนส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร จึงประกอบอาชีพการทำนา ต่อมาเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน เนื่องจากพื้นที่ ตำบลกระทุ่มล้มอยู่ติดกับเขตกรุงเทพมหานคร ปัจจุบันประชาชนจึงได้เข้ามาอยู่อาศัยเพิ่มขึ้น ทำให้มี หมู่บ้านจัดสรรเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก เช่น หมู่บ้านบุศรินทร์, หมู่บ้าน ว.นิเวศน์, หมู่บ้านเอื้ออาทรสายสี, หมู่บ้านพัชรวิลิศ, หมู่บ้านฉัตรมณี, หมู่บ้านพุทธธานี ฯลฯ และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามลำดับ

นอกจากนี้กิจการภาคอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม ก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น มีโรงงาน อุตสาหกรรมเข้ามาตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งสถานประกอบการอุตสาหกรรมตั้งแต่ขนาดใหญ่ถึงขนาดเล็ก อันเป็นผลจากการขยายตัวของความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องจาก เขตกรุงเทพมหานคร จึงมีประชากรทั้งในเขตและนอกเขตเดินทางเข้ามาทำงานจำนวนมาก บริเวณดังกล่าว จึงมีการก่อสร้างห้องเช่า อพาร์ทเมนท์ พักอาศัยอยู่โดยทั่วไป ส่วนลักษณะของการประกอบการ ด้านเกษตรกรรมยังคงมีในชุมชนบางแห่งทางด้านทิศตะวันตกและทิศเหนือของพื้นที่ ทำให้ในอนาคต

จะเกิดการเปลี่ยนแปลงจากสังคมชนบทสู่เมืองอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และที่อยู่อาศัย เนื่องจากมีการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในเขตตำบลกระทู้มล้มและพื้นที่ใกล้เคียง

3. ด้านเศรษฐกิจ

3.1 โครงสร้างทางเศรษฐกิจ ลักษณะการเศรษฐกิจในเขตตำบลกระทู้มล้ม เป็นเขตปริมณฑลและชุมชนอุตสาหกรรม เป็นแหล่งที่นักลงทุนให้ความสำคัญ และเป็นแหล่งรองรับการขยายตัวของกรุงเทพมหานคร มีความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง มีสถานประกอบการอุตสาหกรรมในพื้นที่ 704 แห่ง การค้าพาณิชย์ ส่วนใหญ่จะบริการให้กับประชาชนในท้องถิ่น เพราะประชาชนสามารถเข้ารับบริการในเขตกรุงเทพมหานครได้โดยสะดวก รายได้ต่อหัวของประชากรอยู่ในระดับปานกลาง การประกอบอาชีพส่วนใหญ่รับจ้าง ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ค่าขายและการเกษตรเพียงเล็กน้อย

3.2 การอุตสาหกรรม เนื่องจากพื้นที่เขตตำบลกระทู้มล้มมีอุตสาหกรรมต่าง ๆ เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่เป็นประเภทโรงเหล็ก โรงงานแปรรูปเหล็ก/ โลหะ เป็นของใช้ ประเภทโรงงานพลาสติก อะคริลิก ไฟเบอร์ ประเภทโรงงานผลิตอาหารบรรจุ ประเภทโรงงานกระดาษ โรงงานเย็บผ้า โกดังเก็บสินค้า โรงงานกล้วยไม้ และประเภทโรงงานผลิตปุ๋ย ฯลฯ มีโรงงานอุตสาหกรรมทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็ก จำนวน 704 แห่ง โดยแบ่งเป็น

3.2.1 โรงงานอุตสาหกรรม ขนาดใหญ่	155	แห่ง
3.2.2 โรงงานอุตสาหกรรม ขนาดกลางและเล็ก	549	แห่ง
3.2.3 สถานประกอบการอีกหลายประเภท เช่น		
3.2.3.1 ธนาคาร	5	แห่ง
3.2.3.2 สถานที่สะสมและจำหน่ายแก๊ส	6	แห่ง
3.2.3.3 สถานที่สะสมและจำหน่ายน้ำมัน	5	แห่ง
3.2.3.4 โรงพิมพ์	2	แห่ง
3.2.3.5 ร้านเสริมสวย	19	แห่ง
3.2.3.6 ร้านอาหาร	93	แห่ง
3.2.3.7 สถานบริการตาม พรบ.สถานบริการ	2	แห่ง
3.2.3.8 โรงแรม	2	แห่ง

3.3 การพัฒนาชุมชน

ตารางที่ 3 ชุมชนในเขตตำบลกระทุ่มล้ม แยกตามเขตเลือกตั้ง 3 เขต

เขต 1	เขต 2	เขต 3
1. ชุมชนหนองงูเห่าล้อม	1. ชุมชนเอื้ออาทรเพลินเพชร	1. ชุมชนหมู่บ้านบุศรินทร์
2. ชุมชนแครายพัฒนา	2. ชุมชนเพลินเพชร	2. ชุมชนหนองฉลาก
3. ชุมชนหนองตาช้าง	3. ชุมชนโชคไชโย	3. ชุมชนบ้าน ว.นิเวศน์
4. ชุมชนเอื้ออาทรพุทธมณฑลสาย 4	4. ชุมชนสิวารัตน์ 514	4. ชุมชนหมู่บ้านกรีนพาร์คโฮม
5. ชุมชนธนาวรรณ เพลส	5. ชุมชนสิวารัตน์ก้าวหน้า	5. ชุมชนหมู่บ้านพุทธธานี
6. ชุมชนหมู่บ้านมณฑลทิพย์	6. ชุมชนหมู่บ้านฉัตรมณี	6. ชุมชนหมู่ใหญ่
7. ชุมชนหนองตามล	7. ชุมชนพุกทวิวิทย์ 10	7. ชุมชนหมู่บ้านปรีชา
8. ชุมชนหมู่บ้านนาราวดี	8. ชุมชนพัชรวิทย์ 2	
9. ชุมชนหมู่บ้านเสรีเพลส	9. ชุมชนหลังตลาดมาลี	
10. ชุมชนเอื้ออาทรนครชื่นชุ่ม	10. ชุมชนบางพระ	
11. ชุมชนภินวัณ จตุพิศพร		
12. ชุมชนหมู่บ้านบุญทรัพย์		
12 ชุมชน	10 ชุมชน	7 ชุมชน

ที่มา : แผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2560-2562) เทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม, 2560).

4. ด้านการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

4.1 ด้านสาธารณสุข มีสถานบริการด้านสาธารณสุขและสถานประกอบการต่าง ๆ ในเขตเทศบาล ประกอบด้วย

4.1.1 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ จำนวน 2 แห่ง คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลกระทุ่มล้ม และ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพบ้านกระทุ่มล้ม

4.1.2 ร้านขายยาปัจจุบัน จำนวน 3 แห่ง

4.1.3 คลินิก/สถานพยาบาลเอกชน จำนวน 3 แห่ง

5. ด้านสิ่งแวดล้อม

5.1 ทรัพยากรน้ำ ตำบลกระทุ่มล้มอยู่ในเขตลุ่มน้ำท่าจีน มีแหล่งน้ำ ลำคลองเชื่อมต่อโยงใยทั่วทุกหมู่บ้าน ประกอบด้วยคลองสำคัญจำนวน 12 แห่ง ได้แก่

5.1.1 คลองกระทุ่มล้ม

5.1.2 คลองประทุม

5.1.3 คลองหนองเสา

5.1.4 คลองยายสา

5.1.5 คลองใหม่เจริญสุข

5.1.6 คลองศรีสำราญ

5.1.7 คลองฉาง

5.1.8 คลองนา

5.1.9 คลองหลอด

5.1.10 คลองตัน

5.1.11 คลองบางซื่อ

5.1.12 คลองบางไผ่

โดยทุกลำคลองจะไหลลงสู่แม่น้ำท่าจีน แต่ในปัจจุบันไม่สามารถใช้น้ำจากคลองดังกล่าวเพื่อการอุปโภคและบริโภคได้เนื่องจากน้ำเน่าเสีย อันมีสาเหตุมาจากการประกอบกิจกรรมอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และชุมชนที่พักอาศัย

5.2 ปริมาณน้ำฝน จากสถิติข้อมูลปริมาณน้ำฝนของจังหวัดนครปฐม โดยใช้ข้อมูลของสถานีอุตุนิยมวิทยานครปฐม ย้อนหลัง 5 ปี ปริมาณน้ำฝนจะอยู่ในช่วง 900-1,680 มิลลิเมตร ฝนตกมากที่สุดปี 2555 วัดได้ 1,681.7 มิลลิเมตร จำนวนวันที่ฝนตก 113 วัน ส่วนฝนตกน้อยที่สุดในปี 2556 วัดได้ 957.4 มิลลิเมตร จำนวนวันที่ฝนตก 134 วัน (สถานีอุตุนิยมวิทยานครปฐม, 2557)

ตารางที่ 4 จำนวนปริมาณน้ำฝนเปรียบเทียบย้อนหลัง 5 ปี (ปี 2552-2556)

ปี พ.ศ.	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก
2552	1,152.5	101
2553	1,235.5	105
2554	1,295.5	111
2555	1,681.7	113
2556	957.4	134

ที่มา : แผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2560-2562) เทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม, 2560).

6. การกำจัดขยะมูลฝอย

เทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม ดำเนินการเก็บขนรวบรวมขยะมูลฝอยทั่วไปในพื้นที่เอง โดยดำเนินการในวันจันทร์-วันเสาร์ ตั้งแต่เวลา 06.00 น.-17.00 น. ขยะมูลฝอยเหล่านี้จะถูกขนไปทิ้งที่บ่อพักขยะบริเวณวัดน้อย อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม และนำไปกำจัดขยะโดย บริษัท ทิพยารรณ อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล จำกัด ตามสัญญาจ้างเหมากำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิบัติอย่างถูกหลักสุขาภิบาล ในอัตรา ต้นละ 500 บาท โดยที่สถานที่กำจัด ตั้งอยู่ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ปริมาณขยะที่เทศบาลเมืองกระทุ่มล้มส่งเข้ากำจัดจำนวน 12,000 ตัน/ปี โดยประมาณ จากน้ำหนักขยะเฉลี่ย ซึ่งข้อมูลจากกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ณ เดือนมีนาคม 2560 มีดังต่อไปนี้

สถานที่กำจัดขยะมูลฝอย ตั้งอยู่ที่ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม
ระบบกำจัดขยะมูลฝอย เป็นระบบฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล (Sanitary Landfill)
ค่ากำจัดขยะ 500 บาท/ตัน
ปริมาณขยะที่เก็บขนได้ ประมาณ 45-50 ตัน/วัน
อัตรากำลัง จำนวน 26 คน จัดเก็บขยะวันจันทร์-เสาร์ ระหว่างเวลา 06.00-17.00 น.
อัตรากำลังในกวาดขยะ จำนวน 10 คน กวาดขยะวันจันทร์-เสาร์ ระหว่างเวลา 08.00-16.30 น.
รถยนต์บรรทุกขยะ แบบไฮดรอลิคอัดท้ายความจุระหว่าง 8-10 ลบ.ม.จำนวน 6 คัน
รถยนต์บรรทุกขยะ แบบไฮดรอลิคอัดท้ายความจุระหว่าง 12 ลบ.ม.จำนวน 2 คัน
ข้อมูลในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 จากกองคลัง เทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม มีดังต่อไปนี้
รายได้ที่จัดเก็บค่าขยะ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560
ประมาณการรายรับ 4,000,000.00 บาท
รับจริง 4,854,960.00 บาท
รายจ่ายค่าจ้างเหมาเอกชนกำจัดขยะมูลฝอย ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560
ประมาณการรายจ่าย 7,500,000.00 บาท
จ่ายจริง 7,042,120.00 บาท

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน

การจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เป็นกิจกรรมการจัดการมูลฝอยซึ่งเป็นเศษสิ่งของ อาหาร รวมถึงสิ่งปฏิกูลที่ไม่มีประโยชน์หรือไม่ได้ใช้แล้วในชุมชน เพื่อให้ชุมชนเกิดสภาพแวดล้อมที่ดี ปลอดภัย และสามารถใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยที่ก่อให้เกิดความคุ้มค่าและสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและชุมชนได้ ซึ่งการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษา ความหมายของขยะมูลฝอย ประเภทของขยะมูลฝอย แนวคิดการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งมีนักวิชาการ องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำเสนอไว้ อธิบายได้ดังนี้

ความหมายของขยะมูลฝอย

คำว่า ขยะมูลฝอย มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 (ราชกิจจานุเบกษา, 2550) ได้ให้ความหมายว่า มูลฝอย หมายถึง เศษวัตถุ เศษกระดาษ เศษผ้า เศษสินค้า เศษอาหาร ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถัง มูลสัตว์ ชากสัตว์ หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่น และหมายความรวมถึงมูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2554) ให้คำจำกัดความของคำว่า ขยะมูลฝอย หมายถึงของเหลือทิ้งจากการใช้สอยซึ่งอาจจะมีลักษณะที่แตกต่างกันตามแหล่งกำเนิด เช่น ขยะมูลฝอยจากบ้านเรือน ส่วนใหญ่จะเป็นเศษอาหารที่เหลือจากการเตรียมการปรุงอาหารการบริโภครวมทั้งเศษกระดาษ สิ่งปฏิกูล พลาสติก และของที่ไม่ใช้แล้ว

บุษลักษณ์ ทัพขวา และมาลินี นาไชย (2555) สรุปความหมายของ ขยะมูลฝอย หมายถึงสิ่งของที่เหลือทิ้งจากกระบวนการผลิตและอุปโภคบริโภค ซึ่งเสื่อมสภาพจนใช้การไม่ได้ หรือไม่ต้องการใช้แล้ว เช่น เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร ถุงพลาสติก ภาชนะใส่อาหาร ถัง มูลสัตว์ รวมตลอดถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด และโรงงานอุตสาหกรรม

ปิยชาติ ศิลปสุวรรณ (2557) สรุปความหมายของ ขยะมูลฝอย (Solid Waste) หมายถึงวัสดุต่าง ๆ เช่น เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ มูลสัตว์ ถัง ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ชากสัตว์หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น และมีความหมายรวมถึงมูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยที่มีความเป็นพิษหรืออันตรายที่เกิดจากชุมชนหรือครัวเรือน ยกเว้นวัสดุที่ไม่ใช้แล้วของโรงงานซึ่งมีคุณลักษณะและคุณสมบัติที่กำหนดไว้ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน

มาลัย เอี่ยมเจริญ (2557) ได้สรุปความหมายของ ขยะมูลฝอย ว่าขยะมูลฝอยบางชนิดสลายตัวให้สารประกอบอินทรีย์และสารประกอบอนินทรีย์บางชนิดสลายตัวยาก เช่น หนัง พลาสติก โลหะ ขยะประเภทนี้ถ้าทำลายโดยการเผาจะได้สารประกอบประเภทเกลือ เช่น เกลือไนเตรสสะสมอยู่ในดินเป็นจำนวนมาก ขยะที่เกิดจากกระบวนการผลิตทางอุตสาหกรรม โดยเฉพาะขยะจากอุตสาหกรรมที่มีความเป็นพิษสูงและย่อยสลายยาก เช่น ขยะจากโรงงานอุตสาหกรรมที่มีโลหะหนัก เช่น ตะกั่ว ปรอท แคดเมียม ซึ่งหากทิ้งลงดินจะทำให้ดินบริเวณนั้นมีโลหะหนักสะสมเป็นอันตรายและส่งผลกระทบต่อให้เกิดมลพิษจากขยะมากมาย เช่น อากาศเสีย เกิดจากการเผาขยะกลางแจ้ง ก่อให้เกิดควันและสารพิษทางอากาศ ทำให้คุณภาพอากาศเสื่อมโทรม น้ำเน่าเสีย เกิดจากการกองขยะบนพื้นดิน เมื่อฝนตกลงมาบนกองขยะจะชะเอาสิ่งสกปรกและขยะไหลลงสู่แม่น้ำลำคลองจนเน่าเสียแหล่งพาหะนำโรค ที่เกิดจากการกองขยะบนพื้นดินเกิดแหล่งเพาะพันธุ์ของหนูและแมลงวัน เหนือกว่าคานู

และความไม่น่าดู เกิดจากการเก็บขยะไม่หมด รวมทั้งการกองขยะบนพื้นส่งกลิ่นเหม็นรบกวนประชาชน และเกิดภาพไม่สวยงาม

Neal and Schubel (1987) ได้ให้ความหมายของ ขยะมูลฝอย (Solid Wastes) ว่า หมายถึง วัสดุสิ่งของที่ทิ้งจากอาคารบ้านเรือน สถานที่ทำงาน โรงงานอุตสาหกรรม เช่น เศษอาหาร เศษสิ่งของ วัสดุเหลือใช้ ซากรถยนต์ และตะกอน กากน้ำเสีย เป็นต้น

Shah (2000) ได้ให้ความหมายของคำว่า ขยะมูลฝอย (Solid Wastes) หมายถึงสิ่งต่าง ๆ ที่ใช้ในกิจกรรมการดำเนินชีวิตของมนุษย์แล้วถูกทิ้งขว้างเนื่องจากไม่สามารถใช้งานได้อีกต่อไป หรืออาจไม่เป็นที่พึงประสงค์ของผู้ใช้หรืออาจด้วยเหตุผลอื่น ๆ ที่ทำให้สิ่งเหล่านั้นกลายสภาพเป็นสิ่งที่หมดคุณค่าหรือไม่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

สรุปได้ว่า ขยะมูลฝอย หมายถึง สิ่งของและวัสดุต่าง ๆ ทั้งที่เหลือใช้และทิ้งแล้ว ซึ่งเกิดจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน รวมไปถึงสิ่งตกค้าง กากของเสียและตะกอนจนทำให้เกิดเป็นมลพิษ จากสถานที่หรือแหล่งต่าง ๆ มีอันตรายต่อประชาชน ชุมชนและสังคม

ประเภทของขยะมูลฝอย

การจำแนกประเภทของขยะมูลฝอย สามารถแยกได้หลายแบบ เช่น จำแนกประเภท จากลักษณะของขยะมูลฝอย จำแนกประเภทจากองค์ประกอบหลักในขยะมูลฝอย ดังนั้น การแบ่งประเภท ของขยะมูลฝอยที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุป สาระสำคัญได้ดังต่อไปนี้

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2550) แบ่งประเภทขยะออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. ขยะทั่วไป (General Waste) เป็นขยะจากสำนักงาน ถนนหนทาง การก่อสร้าง ได้แก่ กระดาษ เศษไม้ กิ่งไม้ ฟางข้าว แก้ว กระจัง ยาง เศษอิฐ กรวด หิน ทราย ถุงพลาสติก เศษปูน เป็นต้น ขยะประเภทนี้ ไม่เกิดการย่อยสลายและเน่าเหม็น การกำจัดขยะทั่วไป ควรคัดแยกขยะที่สามารถนำมาใช้ใหม่ได้ ก่อนการกำจัด

2. ขยะย่อยสลายได้ หรือขยะอินทรีย์ (Organic Waste) เป็นขยะจากครัวเรือน ภัตตาคาร โรงอาหาร ตลาดสด และการเกษตรกรรม ได้แก่ เศษอาหาร เศษผัก เศษเนื้อ เศษผลไม้ ซากสัตว์ มูลสัตว์ ขยะประเภทนี้จะเป็นพวกที่ย่อยสลายและเน่าเปื่อยได้ง่าย เพราะว่าเป็นสารประกอบอินทรีย์ที่มีความชื้น ค่อนข้างสูง ประกอบกับขยะประเภทนี้ มีกลิ่นเหม็น การกำจัดขยะประเภทนี้ควรพิจารณาความเป็นไปได้ ในการหมักทำปุ๋ยก่อน

3. ขยะรีไซเคิล หรือขยะที่สามารถนำไปขายได้ เช่น แก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะ อโลหะ

4. ขยะติดเชื้อและขยะอันตราย (Hazardous Waste) เป็นขยะจากสถานพยาบาลหรืออื่น ๆ ซึ่งต้องใช้กรรมวิธีในการทำลายเป็นพิเศษ ได้แก่ วัสดุที่ผ่านการใช้ในโรงพยาบาล แบตเตอรี่ กระจกสี พลาสติก फिल्मถ่ายรูป ถ่านไฟฉาย เป็นต้น การกำจัดขยะมูลฝอยติดเชื้อจากโรงพยาบาลจะทำลายโดยการเผาในเตาเผา ส่วนขยะอันตรายอื่น ๆ ต้องดำเนินการอย่างระมัดระวัง

กระทรวงสาธารณสุข (2553) ได้จำแนกองค์ประกอบหลักในขยะมูลฝอยของประเทศไทย โดยเฉลี่ยสามารถแบ่งลักษณะทางกายภาพของขยะได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

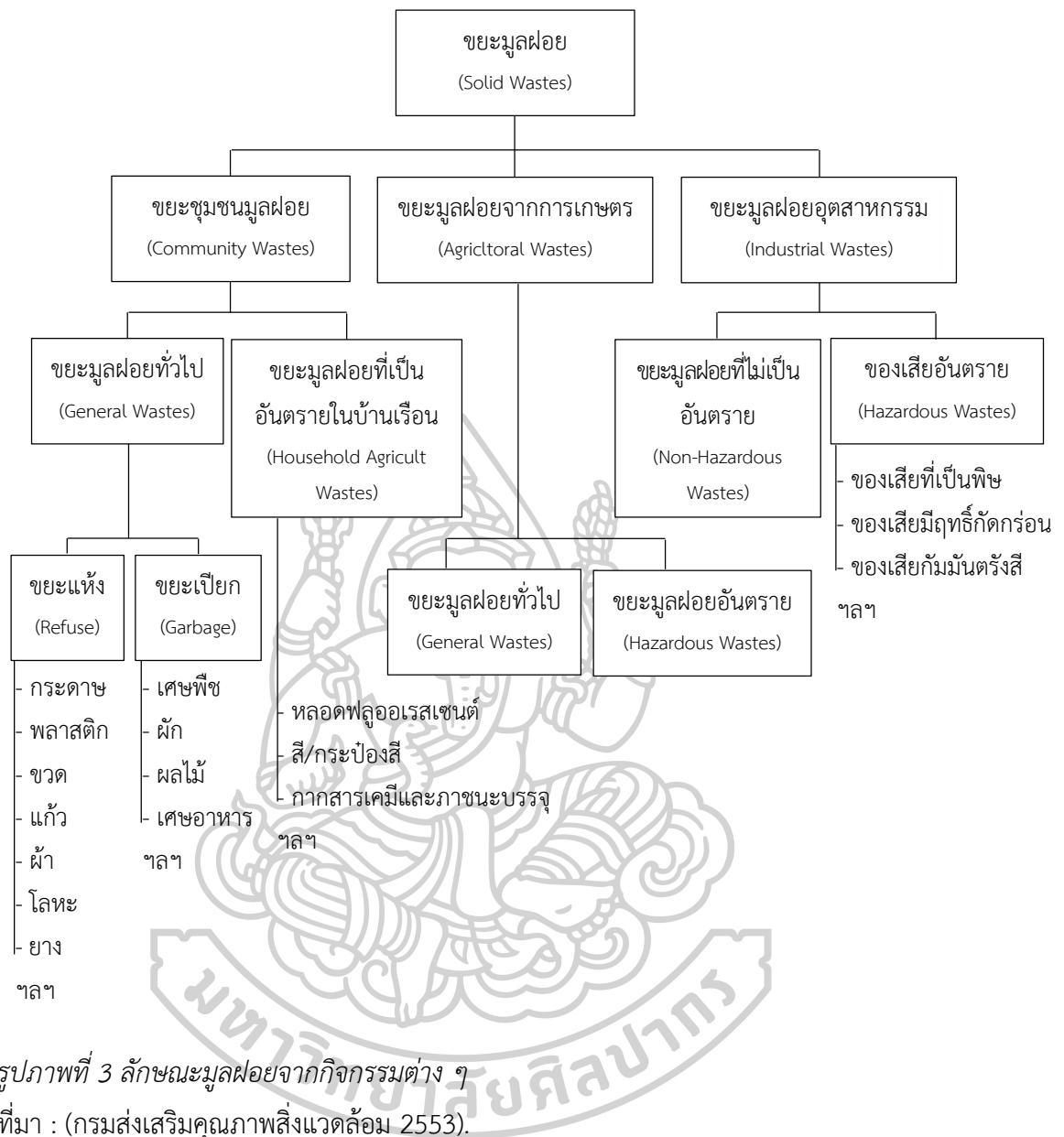
1. ขยะย่อยสลาย (Compostable Waste) หรือมูลฝอยย่อยสลาย คือขยะที่เน่าเสีย และย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น เศษผัก เปลือกผลไม้ เศษอาหาร ใบไม้ เศษเนื้อสัตว์ เป็นต้น แต่จะไม่รวมถึงซากหรือเศษของพืชผักผลไม้หรือสัตว์ที่เกิดจากการทดลองในห้องปฏิบัติการ โดยที่ขยะย่อยสลายนี้เป็นขยะที่พบมากที่สุด คือ พบมากถึงร้อยละ 64 ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

2. ขยะรีไซเคิล (Recyclable Waste) หรือขยะมูลฝอยที่ยังใช้ได้ คือของเสียบรรจุภัณฑ์ หรือวัสดุเหลือใช้ ซึ่งสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ เช่น แก้ว กระดาษ เศษพลาสติก กล่องเครื่องดื่มแบบ UHT กระจกเครื่องดื่ม เศษโลหะอะลูมิเนียม ยางรถยนต์ เป็นต้น สำหรับขยะรีไซเคิลนี้เป็นขยะที่พบมากเป็นอันดับที่สองในกองขยะกล่าวคือ พบประมาณร้อยละ 30 ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

3. ขยะอันตราย (Hazardous Waste) หรือขยะมูลฝอยอันตราย คือขยะที่มีองค์ประกอบหรือปนเปื้อนวัตถุอันตรายชนิดต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ วัตถุระเบิด วัตถุไวไฟ วัตถุออกซิไดซ์ วัตถุมีพิษ วัตถุที่ทำให้เกิดโรค วัตถุกัมมันตรังสี วัตถุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม วัตถุกัดกร่อน วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง วัตถุอย่างอื่นที่ไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์หรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สินหรือสิ่งแวดล้อม เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดไฟลูออเรสเซนต์ แบตเตอรี่โทรศัพท์เคลื่อนที่ ภาชนะบรรจุสารกำจัดศัตรูพืช กระจกสเปร์ยบรรจุสีหรือสารเคมี เป็นต้น ขยะอันตรายประเภทนี้เป็นขยะที่มักจะพบได้น้อยที่สุดกล่าวคือ พบประมาณเพียงร้อยละ 3 ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

4. ขยะทั่วไป (General Waste) หรือมูลฝอยทั่วไป คือขยะประเภทอื่นนอกเหนือจากขยะย่อยสลายขยะรีไซเคิลและขยะอันตรายมีลักษณะที่ย่อยสลายยากและไม่คุ้มค่าสำหรับการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น ท่อพลาสติกใส่ขนม ถุงพลาสติกบรรจุผงซักฟอก พลาสติกห่อลูกอม ของบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ถุงพลาสติกเปื้อนเศษอาหาร โฟมเปื้อนอาหาร พอลียเอทเธนอาหาร เป็นต้น สำหรับขยะทั่วไปนี้เป็นขยะที่มีปริมาณใกล้เคียงกับขยะอันตรายกล่าวคือ พบประมาณร้อยละ 3 ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

การศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในเขตตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดนครปฐม เป็นการวิจัยที่เน้นในเรื่องที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของประชาชนในชุมชนและการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ดังที่ (ธวัชชัย ศุภดิษฐ์ 2552) ได้นำเสนอ การทบทวนวรรณกรรมหรือแนวคิดเกี่ยวกับแหล่งที่มาของมูลฝอย โดยจะเห็นได้จากบ้านพักอาศัย (Residential Waste) ซึ่งเป็นขยะประเภทเศษอาหารและเศษวัสดุเหลือใช้ต่าง ๆ รวมถึงอาจพบขยะอันตรายอื่นได้เช่นกัน ซึ่งไม่ว่าจะเป็นหลอดไฟ เศษแก้ว ถ่านไฟฉาย เป็นต้น และในส่วนของแหล่งที่มาของขยะมูลฝอยจากธุรกิจการค้า (Commerical Waste) ก็เช่นเดียวกัน ซึ่งมีความเป็นไปได้ที่ประเภทขยะจากบ้านเรือนจะพบได้ในส่วนของภาคธุรกิจการค้า และมูลฝอยจากการพักผ่อนหย่อนใจ (Recreational Waste) ก็มีลักษณะที่คล้ายคลึงและหรือคาบเกี่ยวกับประเภทขยะที่มาจาก 2 แหล่งดังกล่าวข้างต้นได้เช่นกัน ดังนั้น การจัดการประเภทถึงแหล่งที่มาของขยะมูลฝอยนั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ทราบถึงประเภท/ชนิดขยะที่เกิดจากแหล่งต่าง ๆ เท่านั้น ซึ่งหากมองอย่างละเอียดลึกซึ้งแล้วจะพบว่า ร้อยละของปริมาณขยะที่พบมากที่สุดจากแหล่งต่าง ๆ จะมีเพียงไม่กี่ประเภทเท่านั้น แต่โดยทั่วไปแล้วนั้นขยะมูลฝอยประเภทต่าง ๆ อาจจะได้ทุกสถานที่ซึ่งในส่วนของมูลฝอยจากโรงพยาบาล (Hospital Waste) ก็เป็นอีกประเภทหนึ่งที่มีลักษณะแตกต่างกันตรงชนิดขยะที่เป็นประเภทขยะติดเชื้อและขยะอันตราย โดยมีอาจกล่าวได้ว่าจะไม่พบขยะติดเชื้อจากแหล่งต่าง ๆ ก็หาไม่ เนื่องจากขยะติดเชื้ออาจพบได้จากสถานที่ทั่ว ๆ ไป แต่ร้อยละของปริมาณของขยะติดเชื้ออาจจะมีสัดส่วนที่น้อยกว่าเท่านั้นเอง แต่ไม่ได้หมายความว่าไม่พบขยะติดเชื้อเลยที่พบได้นอกเหนือจากโรงพยาบาลหรือแหล่งคลินิกต่าง ๆ เป็นต้น สำหรับประเภทขยะมูลฝอยและมูลฝอยจากการเกษตร (Agriculture Waste) ส่วนใหญ่จะเป็นขยะประเภท มูลสัตว์ต่าง ๆ วัชพืชและขยะอันตราย ได้แก่ สารเคมีต่าง ๆ ซึ่งขยะเหล่านี้ หากขาดการกำจัดที่ถูกต้องก็จะส่งผลกระทบต่อทั้งเกษตรกรโดยตรง รวมถึงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ

สรุปได้ว่า ประเภทของขยะมูลฝอยสามารถแบ่งตามลักษณะและแหล่งที่มาของขยะมูลฝอยได้ดังนี้

1. ขยะทั่วไป (General Waste) แบ่งออกเป็น ขยะรีไซเคิล (Recyclable Waste) หรือมูลฝอยที่ยังสามารถใช้ได้และนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ และขยะอินทรีย์ (Organic Waste) หรือมูลฝอยที่สามารถนำมาแปรรูปได้ เช่น เศษอาหาร เศษพืช ผักและผลไม้ ซากสัตว์และมูลสัตว์ รวมทั้งขยะทั่ว ๆ ไปที่ไม่สามารถนำมารีไซเคิลหรือย่อยสลายได้

2. ขยะอันตรายชุมชน (Household Hazardous Waste) ที่เกิดจากกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชน บ้านเรือน สถานประกอบการต่าง ๆ

3. ขยะมูลฝอยติดเชื้อ (Infection Waste) ที่เกิดจากมูลฝอยติดเชื้อจากโรงพยาบาล เป็นมูลฝอยติดเชื้อจากการรักษาพยาบาลทั่วไป เช่น ผ้าพันแผล สำลี เข็มฉีดยา รวมทั้งมูลฝอยที่เกิดจาก ห้องผ่าตัด ห้องทดลอง ห้องเพาะเชื้อ ห้องชันสูตรโรค และผู้ป่วยโรคติดต่อเรื้อรัง

แหล่งที่มาของขยะมูลฝอย

สุนิรัตน์ ยั่งยืน และคณะ (2556) ได้อธิบายถึงที่มาของขยะมูลฝอยมีผลทำให้ปริมาณ และลักษณะของขยะมูลฝอยแตกต่างกันไปตามลักษณะแหล่งกำเนิดของขยะมูลฝอย คือ แหล่งชุมชน กิจกรรมอุตสาหกรรม และกิจกรรมเกษตร จัดได้ว่าเป็นแหล่งกำเนิดของขยะมูลฝอยที่สำคัญ เมื่อประชากรเพิ่มขึ้นขยะมูลฝอยก็จะเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัวประกอบกับมีการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว ก็ยังทำให้มีขยะมูลฝอยใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากมาย ขยะมูลฝอยเหล่านี้มีทั้งขยะมูลฝอยทั่วไปและของเสียอันตราย แต่ละประเภทมีลักษณะแตกต่างกัน ขยะเป็นสิ่งที่เหลือใช้หรือสิ่งที่ไม่ต้องการอีกต่อไป สามารถแบ่งตามแหล่งกำเนิดได้ดังนี้

1. ของเสียจากอุตสาหกรรม ของเสียอันตรายทั่วประเทศไทยพบร้อยละ 73 มาจากระบบอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ยังไม่มีการจัดการที่เหมาะสม โดยทิ้งกระจายอยู่ตามสิ่งแวดล้อมและทิ้งร่วมกับมูลฝอย รัฐบาลได้ก่อตั้งศูนย์กำจัดกากอุตสาหกรรมขึ้นแห่งแรกที่แขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน เริ่มเปิดบริการตั้งแต่ 2531 ซึ่งก็เพียงสามารถกำจัดของเสียได้บางส่วน

2. ของเสียจากโรงพยาบาล มักเป็นของเสียอันตรายอย่างยิ่ง เช่น ขยะติดเชื้อ เศษอวัยวะจากผู้ป่วย และการรักษาพยาบาลรวมทั้งของเสียที่ปนเปื้อนสารกัมมันตรังสี สารเคมีได้ทิ้งสู่สิ่งแวดล้อมโดยปะปนกับมูลฝอย สิ่งปฏิกูลเป็นการเพิ่มความเสี่ยงในการแพร่กระจายของเชื้อโรคและสารอันตราย

3. ของเสียจากภาคเกษตรกรรม เช่น ยามาแมลง ปุ๋ย มูลสัตว์

4. ของเสียจากบ้านเรือนแหล่งชุมชน เช่น หลอดไฟ ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่ แก้ว เศษอาหาร พลาสติก โลหะ หิน ไม้ กระเบื้อง ผนังยาง

5. ของเสียจากสถานประกอบการ เช่น ตลาดสด สถานเริงรมย์

แนวความคิดการจัดการขยะมูลฝอย

อภิวรรุ ศรีสนอง (2551) ได้นิยามว่า การจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง การคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดในทางสุขอนามัย ทัศนียภาพ เศรษฐศาสตร์ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการยอมรับของสังคม ดังนั้น ความรู้และความเข้าใจระบบการจัดการขยะมูลฝอยจะสามารถช่วยให้มีการพัฒนาระบบการจัดการขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพสูงและถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ควรมีหลักการในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม การทิ้งขยะมูลฝอย การเก็บขยะชั่วคราวไว้ในภาชนะ การรวบรวมขยะมูลฝอย การขนถ่ายและการขนส่ง การแปรรูปของขยะมูลฝอยและการกำจัดขยะมูลฝอย เพราะขยะ

มูลฝอยเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนต่าง ๆ มากมาย เป็นแหล่งแพร่เชื้อโรคต่าง ๆ ก่อปัญหา กลิ่นเหม็น และน้ำเสียที่มาจากการทิ้งขยะรอบ ๆ บริเวณ ซึ่ง กรมควบคุมมลพิษ (2559) ได้อธิบายการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายมีกรอบแนวคิดมาจากการลดขยะมูลฝอยที่ต้นทางประกอบด้วย การใช้น้อย การใช้ซ้ำ และการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ ตามหลักการ 3Rs (Reduce, Reuse, Recycle) การกำจัดขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายแบบศูนย์รวม และการนำมาใช้ประโยชน์โดยแปรรูปผลิตพลังงาน หรือปุ๋ยอินทรีย์ โดยการจัดการขยะต้องดำเนินการให้ครบวงจรตามหลักความรับผิดชอบต่อและมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย กำหนดมาตรการในการจัดการ 3 มาตรการ ได้แก่ มาตรการลดการเกิดขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่แหล่งกำเนิด มาตรการเพิ่มศักยภาพการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย และ มาตรการส่งเสริมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย โดยสอดคล้องกับทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)

กรมควบคุมมลพิษ (2559) ได้เสนอแนวคิด 3Rs ไว้ในแผนปฏิบัติการประเทศไทยไร้ขยะ ตามแนวทางพระราชรัฐ ระยะเวลา 1 ปี (พ.ศ. 2559-2560) เป็นแผนปฏิบัติการในระยะสั้น มุ่งดำเนินการใน 2 ระยะแรกเท่านั้น ได้แก่ ระยะต้นทาง คือ การลดปริมาณขยะและการส่งเสริมการคัดแยกขยะที่ต้นทางบนพื้นฐานแนวคิด 3Rs เพื่อลดปริมาณการเกิดขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย โดยส่งเสริมให้เกิดกลไกการคัดแยกและนำขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายกลับมาใช้ประโยชน์และเพื่อเพิ่มมูลค่าที่ต้นทาง และระยะกลางทางคือ การจัดทำระบบเก็บและขนที่มีประสิทธิภาพ เพียงพอและสอดคล้องกับสถานการณ์ขยะในพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การจัดการขยะในระยะปลายทางอย่างมีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต ซึ่งขยะมูลฝอยที่เราพบเห็นกันในชีวิตประจำวันเกิดจากครัวเรือน สถานประกอบการ รวมถึงสถานที่สาธารณะ ดังนั้น เราจึงต้องมีการจัดการขยะมูลฝอยแบบผสมผสานที่เน้นการลด การคัดแยก และการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยการใช้หลัก 3Rs ประกอบด้วย

1. Reduce ลด (คิดก่อนใช้) การลดระดับการใช้ในปัจจุบัน ควบคุมปริมาณการใช้ให้อยู่ในสัดส่วนที่พอเหมาะเพื่อเป็นการลดปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้น เช่น การใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก การใช้ผ้าเช็ดหน้าแทนการใช้ทิชชู การใช้ปืนโตแทนการใช้โฟม การไม่รับถุงพลาสติก การเลือกซื้อบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หลีกเลี่ยงการซื้อวัสดุสิ้นเปลืองแบบใช้ครั้งเดียว การบริโภคที่พอเพียง เป็นต้น
2. Reuse ใช้ซ้ำ (ใช้แล้วใช้อีก) การใช้ซ้ำการนำสิ่งของที่ใช้แล้วมาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่า เช่น การใช้กระดาษทั้งสองหน้า การใช้ภาชนะที่สามารถใช้ซ้ำได้ การใช้บรรจุภัณฑ์หลายครั้งก่อนทิ้ง การเลือกซื้อสินค้าที่สามารถใช้ซ้ำได้ การดัดแปลงของเหลือใช้มาใช้ประโยชน์ การซ่อมแซมอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้ใช้ได้ใหม่
3. Recycle นำกลับมาใช้ใหม่ การคัดแยกขยะมูลฝอยแต่ละประเภท ทั้งที่บ้าน โรงเรียน และสำนักงาน เพื่อนำวัสดุที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่หมุนเวียนกลับมาเข้าสู่กระบวนการผลิต

ตามกระบวนการของแต่ละประเภท เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ ขยะรีไซเคิลแยกโดยทั่วไปได้ 4 ประเภท คือ แก้ว กระดาษ พลาสติก และโลหะ/อโลหะ โดยการเลือกสินค้าที่ทำมาจากวัสดุที่สามารถรีไซเคิลได้ หรือการร่วมกิจกรรมการส่งเสริมการคัดแยกขยะและการนำขยะรีไซเคิลเข้าสู่กระบวนการผลิตเป็นสินค้าใหม่ เป็นต้น

สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย (กรมควบคุมมลพิษ, 2550) ได้เสนอว่า การลดปริมาณขยะเป็นสิ่งสำคัญที่ควรดำเนินการในทันทีเมื่อสามารถปฏิบัติได้ โดยทั่วไปสามารถดำเนินการได้หลายวิธีดังนี้

1. การลดปริมาณการผลิตขยะ (Reduce) เป็นการลดปริมาณมูลฝอยที่อาจเกิดขึ้น เมื่อพิจารณาแล้วว่าในกิจกรรมที่กำลังดำเนินการต่อไปจะก่อให้เกิดขยะโดยไม่จำเป็นก็พยายามลดให้น้อยที่สุด เช่น ใช้ตะกร้าใส่ของแทนถุงพลาสติก ใช้ปิ่นโตหรือกล่องอาหารไปซื้ออาหารที่ร้านค้าแทนที่จะใส่ถุงพลาสติก และเป็นการพยายามเลือกใช้สินค้าที่บรรจุในบรรจุภัณฑ์ขนาดใหญ่แทนบรรจุภัณฑ์ที่มีขนาดเล็ก เพื่อลดปริมาณของบรรจุภัณฑ์ที่จะกลายเป็นขยะมูลฝอย การลดความเป็นพิษหรือเป็นการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีความเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด ลดการบริโภคสินค้าที่ฟุ่มเฟือย ใช้อย่างประหยัดและใช้เท่าที่จำเป็น เช่น ทำอาหารให้พอดีรับประทาน เลือกซื้อสินค้าที่ไม่บรรจุห่อหลายชั้น ใช้ผ้าเช็ดหน้าแทนกระดาษทิชชู พกถุงผ้าไปตลาด เป็นต้น

1.1 ใช้สินค้าชนิดเติม เช่น ผงซักฟอก น้ำยาล้างจาน น้ำยาทำความสะอาด และ ถ่านไฟฉายชนิดชาร์จใหม่

1.2 เลือกใช้สินค้าที่มีคุณภาพ มีห่อบรรจุภัณฑ์น้อย อายุการใช้งานยาวนานและตัวสินค้าไม่เป็นพิษ

1.3 การใช้ภาชนะแทนบรรจุภัณฑ์ เช่น ปิ่นโต จาน และ กล่องใส่อาหารแทนการใช้ถุงพลาสติก

1.4 ลดการใช้วัสดุย่อยยาก เช่น โฟมบรรจุอาหาร และถุงพลาสติก

1.5 ลดการใช้สินค้าฟุ่มเฟือย เช่น การใช้ผ้าเช็ดหน้าแทนการใช้ทิชชู

2. การปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงสิ่งสินค้าที่จะสร้างปัญหาขยะ (Reject) การหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก เช่น โฟม ปฏิเสธการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ย่อยสลายยาก หลีกเลี่ยงการใช้ที่ฉีควัตถุประสงค์ เช่น กระจกหรือขวดใสสารเคมีกำจัดแมลงต้องทิ้งเมื่อใช้หมด ไม่นำมาใช้เป็นภาชนะใส่อาหารหรือเครื่องดื่ม ถุงพลาสติกใสของที่ใช้แล้วต้องหลีกเลี่ยงในการนำมาใส่อาหารร้อน ๆ กระดาษที่มีหมึกพิมพ์ติดอยู่ต้องหลีกเลี่ยงในการนำมาใส่อาหารที่ร้อน ๆ หรืออาหารที่ทอดกับน้ำมัน อาทิ ขนมครก ก๋วยเตี๋ยว กุ้งชุบแป้งทอด ฯลฯ นอกจากนี้การหลีกเลี่ยง ยังครอบคลุมถึงการหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายได้ยาก หรือวัสดุที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง เช่น หลีกเลี่ยงการใช้โฟม หลีกเลี่ยงการใช้กระดาษเยื่อบ่อยครั้ง

และครั้งละมาก ๆ เป็นต้น ซึ่งจะทำให้ขยะที่จะทิ้งสามารถนำไปทำลายได้ง่ายและมีปริมาณน้อยลง หรือเป็นการหลีกเลี่ยงหรืองดใช้ของที่ไม่จำเป็น ของที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้งเลยของที่ใช้เป็นธรรมเนียม ไม่ต้องใช้ก็ได้แต่เคยชิน เช่น หลอดกาแฟ ถุงพลาสติก ขวดน้ำอัดลมวันเวย์ จานชามถ้วยที่ใช้แล้วทิ้งเลย กระดาษห่อของขวัญที่ย่อยสลายไม่ได้ การดอวยพรต่าง ๆ มีดโกนพลาสติก กล่องยูเอชที (UHT) รวมถึงของกระจุกกระจิกที่ซื้อมาแล้วทำประโยชน์อะไรไม่ได้ แป๊บเดียวก็ต้องทิ้งกลายเป็นขยะ เป็นต้น

2.1 ปฏิเสธการใช้บรรจุภัณฑ์ฟุ่มเฟือย รวมทั้งขยะที่เป็นมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม อาทิ กล่องโฟม ถุงพลาสติก หรือขยะมีพิษอื่น ๆ

2.2 หลีกเลี่ยงการเลือกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ใช้บรรจุภัณฑ์ห่อหุ้มหลายชั้น

2.3 หลีกเลี่ยงการเลือกซื้อสินค้าชนิดใช้ครั้งเดียว หรือผลิตภัณฑ์ที่มีอายุการใช้งานต่ำ

2.4 ไม่สนับสนุนร้านค้าที่กักเก็บและจำหน่ายสินค้าที่ใช้บรรจุภัณฑ์ฟุ่มเฟือยและไม่มีระบบเรียกคืนบรรจุภัณฑ์ใช้แล้ว

2.5 กรณีการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ประจำวันที่ใช้ประจำวัน เช่น สบู่ ผงซักฟอก น้ำยาล้างจาน ให้เลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีขนาดบรรจุใหญ่กว่า เนื่องจากใช้บรรจุภัณฑ์น้อยกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับหน่วยน้ำหนักของผลิตภัณฑ์

2.6 ลดหรืองดการบริโภคที่ฟุ่มเฟือย โดยเลือกใช้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับความต้องการ

3. การเลือกใช้สินค้าที่สามารถนำส่วนเกินที่เหลือส่งคืนสู่ผู้ผลิตได้ (Return) หมายถึง การเลือกใช้สินค้าที่สามารถนำส่วนที่เหลือ เช่น บรรจุภัณฑ์ส่งคืนสู่ผู้ผลิตได้ เพราะในการบริโภคสินค้า แต่ครั้งย่อมจะเหลือของเสียส่วนเกิน ซึ่งก็คือ ขยะ หากผู้บริโภคสามารถนำส่วนเกินนั้นคืนสู่ผู้ผลิตได้ ก็จะเป็นการช่วยลดปริมาณขยะได้ในทางหนึ่ง หรือเลือกบริโภคสินค้าที่พิจารณาแล้วว่าสามารถนำส่วนเกินหรือขยะที่เหลือจากการบริโภคกลับไปใช้ประโยชน์อย่างอื่นได้อีกครั้ง เพื่อเป็นการประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ ยกตัวอย่างเช่น

3.1 เลือกซื้อสินค้าหรือใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีระบบมัดจำคืนเงิน เช่น ขวดเครื่องดื่มประเภทต่าง ๆ

3.2 เลือกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำไปรีไซเคิลได้หรือมีส่วนประกอบของวัสดุรีไซเคิล เช่น ถู้อุปปิ้ง โปสการ์ด

3.3 เลือกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ผู้ผลิตเรียกคืนจากบรรจุภัณฑ์หลังจากการบริโภคของประชาชน

3.4 เลือกซื้อสินค้าหรือบริโภคสินค้าที่แหล่งผลิตเพื่อไม่สร้างขยะ เช่น รับประทานอาหารที่ร้านอาหารเพื่อไม่ให้เกิดขยะจากบรรจุภัณฑ์ที่นำกลับบ้าน

4. การลดปริมาณขยะโดยการใช้ซ้ำ (Reuse) ผลิตภัณฑ์ คือ ผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ที่ได้รับจากกระบวนการผลิตและการแปรรูปทรัพยากร เมื่อมีการผลิตสินค้า การจัดจำหน่ายและผู้บริโภคนำไปใช้ประโยชน์ในช่วงระยะเวลาหนึ่งสินค้าจะเปลี่ยนเป็นสิ่งที่ไม่มีประโยชน์สำหรับเจ้าของมือแรก ในขั้นตอนต่อไปจึงดำเนินการพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการนำสินค้านั้นกลับมาใช้ซ้ำซึ่งมักกระทำได้ง่ายและรวดเร็ว สิ่งสำคัญที่ต้องทำความเข้าใจ คือ ผลิตภัณฑ์ที่สามารถใช้ซ้ำได้นั้นไม่จำเป็นต้องมีขั้นตอนหรือกระบวนการผลิตเพื่อดำเนินการแปรรูปก่อนการนำไปใช้ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ การใช้ซ้ำในตลาดรถยนต์มือสอง รถยนต์ซึ่งไม่เป็นที่ต้องการจะถูกนำมาขายให้กับเจ้าของใหม่ โดยนอกจากการล้างและทำความสะอาดรถยนต์แล้วไม่จำเป็นต้องมีกระบวนการใด ๆ ในการแปรรูปรถยนต์อีก ดังนั้น เมื่อต้องการขายรถยนต์ เจ้าของที่ไม่ต้องการใช้รถยนต์นั้นสามารถขายให้แก่ผู้ที่ต้องการรถยนต์นั้นเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันที หรือการนำถุงพลาสติกซึ่งห้างสรรพสินค้าหรือร้านค้าบรรจุสินค้ามาทำเป็นถุงใส่ขยะมูลฝอยภายในครัวเรือนแทนการซื้อถุงดำมาบรรจุขยะมูลฝอยก็ถือเป็นการใช้ซ้ำอีกวิธีการหนึ่ง

Reuse หมายถึง การนำขยะมูลฝอยเศษวัสดุมาใช้ใหม่อีกหรือเป็นการการใช้ซ้ำใช้แล้วใช้อีก เช่น ขวดน้ำวาน นำมาบรรจุน้ำดื่ม ขวดกาแฟที่หมดแล้ว นำมาใส่น้ำตาล การนำผลิตภัณฑ์กลับมาใช้ใหม่ เป็นการพยายามใช้สิ่งของต่าง ๆ หลาย ๆ ครั้ง ก่อนที่จะทิ้งหรือเลือกซื้อของใหม่ หรือ การนำขยะหรือสิ่งของทั้งหมดประโยชน์ ตามประโยชน์การใช้สอยทางตรงของมันแล้ว เราก็นำมาหมุนมาพลิกแพลง ประยุกต์ หรือประดิษฐ์ ปรับเปลี่ยนเพื่อประโยชน์ใช้สอยอื่น ๆ ต่อไป อย่างเช่น การนำกระป๋องเครื่องดื่ม หรือขวดมาทำแจกัน การนำกล่องเครื่องดื่มมาประดิษฐ์เป็นกล่องใส่ของใช้ และพยายามใช้ของที่มีอยู่แล้วให้เกิดประโยชน์ที่สุด รวมถึงการซ่อมแซมของที่ยังใช้ได้ของมันจะ得不ม่กลายเป็นขยะเร็วเกินไป และการบริจาคสิ่งของที่เราไม่ต้องการแล้ว แต่อาจจะยังเป็นประโยชน์กับคนอื่นได้ ก็ควรบริจาคแทนที่จะทิ้งลงไปในถังขยะธรรมดา กระดาษก็ใช้ทั้งสองหน้าก่อนแล้วค่อยทิ้งตัวอย่างเช่น

- 4.1 เลือกซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบมาให้ใช้ได้มากกว่า 1 ครั้ง เช่น แบตเตอรี่ประจุไฟฟ้าใหม่ได้
- 4.2 การเลือกซื้อสินค้าชนิดเติม (Refill) เช่น ผงซักฟอก สบู่เหลว น้ำยาล้างจาน แชมพู เป็นต้น
- 4.3 ซ่อมแซมเครื่องใช้และอุปกรณ์ต่าง ๆ (Repair) ให้สามารถใช้งานต่อได้อีก
- 4.4 บำรุงรักษาเครื่องใช้ อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้สามารถใช้งานได้คงทนและยาวนานขึ้น
- 4.5 การนำบรรจุภัณฑ์และวัสดุเหลือใช้อื่น ๆ กลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น การใช้ซ้ำถุงพลาสติก ถุงผ้า ถุงกระดาษ และกล่องกระดาษ การใช้ซ้ำขวดน้ำดื่มเหยือก นม และกล่องใส่ขนม

4.6 ยืม เช่า หรือใช้สิ่งของหรือผลิตภัณฑ์ที่ใช้บ่อยครั้งร่วมกัน เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร ชุดตกแต่งงานเลี้ยง เครื่องดูดฝุ่น และอุปกรณ์ทำความสะอาดบ้าน อื่น ๆ

4.7 บริจาคหรือขายสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น หนังสือ เสื้อผ้า เฟอร์นิเจอร์ และเครื่องมือใช้สอยอื่น ๆ

4.8 การใช้กระดาษทั้ง 2 หน้า

5. การลดปริมาณขยะโดยการรีไซเคิล (Recycle) หมายถึง การนำขยะหรือสิ่งของทั้งหมดประโยชน์ตามประโยชน์การใช้สอยทางตรงของมันแล้วเช่นกัน ไปผ่านกระบวนการแปลงโฉมที่แทบจะไม่เหลือเค้าเดิมเลย หรือเหลือก็เพียงให้พอทราบว่ามันทำมาจากวัสดุชนิดใด เช่น แก้ว หรือ โลหะ กระดาษ หรือ พลาสติก ดังตัวอย่างเช่น ขวดยาкулล์มาทำขาเทียม กล่องเครื่องดื่มทำไม้เทียม และใช้ในรูปของเฟอร์นิเจอร์หรือเป็นการหมุนเวียนกลับมาใช้ โดยนำขยะมาแปรรูปตามกระบวนการของแต่ละประเภท เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ หรือเปลี่ยนแปลงสภาพจากเดิมแล้วนำมาใช้ใหม่ เช่น พลาสติก กระดาษ ขวด โลหะต่าง ๆ ฯลฯ นำมาหลอมใหม่ นำยางรถยนต์ที่ใช้ไม่ได้แล้วมาทำรองเท้า นำแก้วแตกมาหลอมผลิตเป็นแก้วหรือกระจกใหม่ การนำวัสดุกลับมาใช้ใหม่ เป็นการนำวัสดุมาผ่านกระบวนการเพื่อผลิตเป็นสินค้าใหม่ การนำวัสดุที่ยังสามารถนำกลับมาใช้ใหม่มาแปรรูป โดยกรรมวิธีต่าง ๆ นี้ จะทำโดยการคัดแยกขยะมูลฝอยแต่ละประเภท ทั้งที่บ้าน โรงเรียน และสำนักงาน เพื่อนำเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล โดยการนำวัสดุรีไซเคิลไปขายหรือนำไปบริจาค นำเข้าธนาคารขยะรีไซเคิล เป็นต้น การผ่านกระบวนการอาจจะเป็นกระบวนการอย่างง่ายหรือซับซ้อนก็ได้ โดยส่วนมากกระบวนการในการนำกลับมาใช้ใหม่นั้น ประกอบไปด้วยหลายขั้นตอน ตัวอย่างทั่วไปของกระบวนการนำกลับมาใช้ใหม่ที่ไม่ซับซ้อน คือ การนำเศษวัสดุสิ่งก่อสร้างกลับมาใช้ใหม่ โดยผ่านกระบวนการหลัก คือ การบดย่อย และการล้างเพื่อคัดแยกเศษวัสดุกลับมาใช้ใหม่ สำหรับตัวอย่างกระบวนการนำกลับมาใช้ใหม่ที่มีความซับซ้อนมากขึ้น เช่น กระบวนการนำกลับมาใช้ใหม่ของพลาสติกต่างชนิดกันต้องได้รับการคัดแยกออกจากกันซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นการคัดแยกด้วยแรงงานคน ก่อนที่จะพร้อมเข้าสู่กระบวนการที่เหมาะสมกับพลาสติกแต่ละชนิดต่อไป วัสดุที่สามารถนำไปผ่านกระบวนการรีไซเคิลได้ ถือเป็นวัสดุที่มีค่าสำหรับอุตสาหกรรมอื่น มันไม่ใช่เป็นเพียงขยะชิ้นหนึ่งเท่านั้น ดังนั้นถ้าเราเปลี่ยนมุมมองเสียใหม่ และเปลี่ยนวิธีการทิ้งวัสดุพวกนี้ใหม่ เพื่อให้มันได้กลับไปยังกระบวนการผลิตได้อย่างสะดวก ผลจากการกระทำเช่นนี้ของเราหลาย ๆ คน ในสังคมจะสร้างประโยชน์มหาศาลให้กับสังคม และสิ่งแวดล้อมของเมืองไทยได้ ตัวอย่างเช่น

5.1 การรีไซเคิลกระดาษ กระดาษทุกชนิดที่เราใช้ทุกวันนี้ส่วนใหญ่ผลิตจากเนื้อเยื่อของต้นไม้ และมีกระดาษหลายชนิดที่เมื่อใช้แล้วสามารถนำมาผลิตใช้ได้อีก เช่น กระดาษหนังสือพิมพ์ กระดาษบันทึก กระดาษสำเนา กระดาษคอมพิวเตอร์ บัตรรายการ และซองจดหมายสีขาว สำหรับกระดาษที่ไม่สามารถนำกลับมาผลิตใหม่ เช่น กระดาษที่ติดกาวหรืออาบมันเนื่องจากความร้อนจะทำให้สาร

เคลือบกระดาษละลายแล้วไปอุดต้นเครื่องจักรทำให้เกิดความเสียหายได้ การรีไซเคิลกระดาษ เริ่มต้นด้วยกระบวนการใช้น้ำและสารเคมีกำจัดหมึกที่ปนเปื้อนออกไปทำให้กระดาษเหล่านั้นกลายเป็นเนื้อเยื่อ จากนั้นจึงทำความสะอาดเนื้อเยื่อ เพื่อนำเข้าสู่กระบวนการผลิตเส้นใยที่สามารถนำไปผลิตเป็นกระดาษต่อไป กระดาษที่ใช้แล้วเมื่อนำมาผลิตชิ้นใหม่มีกระบวนการที่ค่อนข้างซับซ้อน โดยเฉพาะจะต้องกำจัดสีที่ปนเปื้อนออกให้หมด เพราะการเจือปนแม้เพียงเล็กน้อยก็อาจทำให้กระดาษที่ผลิตใหม่ใช้ประโยชน์ไม่ได้ ไฟเบอร์ในเนื้อกระดาษจะลดน้อยลงทุกขั้นตอนของกระบวนการรีไซเคิล กระดาษที่ผลิตขึ้นใหม่จึงมีคุณภาพด้อยลง

5.2 การรีไซเคิลพลาสติก พลาสติก เป็นผลิตภัณฑ์จากปิโตรเลียม โดยผลิตเพื่อให้มีสีต่าง ๆ สีแข็งหรืออ่อนก็ได้ และยังสามารถหลอมละลายเป็นรูปร่างต่าง ๆ ได้ โดยใช้แรงดันและความร้อนคุณสมบัติของพลาสติกคือไม่สลายตัว พลาสติกผลิตมาจากทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่สามารถเกิดใหม่ได้ เช่น น้ำมัน ถ่านหิน นอกจากนี้ก็ยากต่อการนำมารีไซเคิล และต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงและที่สำคัญ เนื่องจากพลาสติกมีหลายชนิดการนำมาผลิตใช้ใหม่ จะต้องแยกพลาสติกแต่ละชนิดออกจากกัน ปัจจุบันจึงมีถุงพลาสติก ขวดพลาสติก ที่สามารถนำมาผลิตใช้ใหม่ได้ โดยมีการนำถุงพลาสติกที่ใช้แล้วเพียงร้อยละ 3 ของจำนวนถุงพลาสติกที่ผลิตออกมาเท่านั้นที่นำกลับเข้าสู่โรงงานเพื่อการรีไซเคิล จึงทำให้ในปัจจุบันมีพลาสติกที่ถูกทิ้งในมูลฝอยในรูปแบบต่าง ๆ คงอยู่ในสภาพแวดล้อมจำนวนมาก

5.3 การรีไซเคิลแก้ว แก้วเป็นวัสดุที่มีผิวราบเรียบแข็งและใสแต่เปราะบางและแตกง่าย ง่ายผลิตแก้วขึ้นจากการหลอมละลายของวัสดุธรรมชาติ คือ ทราย เถ้า โซดา หินปูน และแร่เฟลสปาร์ โดยสามารถหลอมให้เป็นรูปร่างและสีสันทันแปรต่าง ๆ แตกต่างกันได้ และไม่ร่วงง่าย จึงนิยมนำแก้วมาทำเป็นภาชนะใสของต่าง ๆ ภาชนะที่เป็นแก้วสามารถหมุนเวียนกลับมาใช้ซ้ำได้หลายครั้ง ด้วยวิธีนี้จะทำให้เกิดการลดปริมาณมูลฝอยที่เป็นแก้วได้ นอกจากนั้นแก้วยังสามารถนำเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิลได้ โดยการแยกประเภทแก้วตามสีและทำการทุบ บดให้แตกละเอียดก่อนแล้วจึงนำไปหลอมในเตาหลอมรวมกันเป็นวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตเพื่อการผลิตเป็นแก้วชิ้นใหม่

5.4 การรีไซเคิลกระป๋องโลหะ กระป๋องโลหะทั่วไป ทำมาจากวัสดุ 2 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบแรกคือ กระป๋องอะลูมิเนียม อะลูมิเนียมเป็นโลหะที่มีสีขาวคล้ายเงิน น้ำหนักเบาและมีคุณสมบัติที่อ่อนตัว ซึ่งสามารถทำเป็นรูปร่างต่าง ๆ ได้ในการผลิตอะลูมิเนียมจึงมักผสมทองแดงและสังกะสี เพื่อเพิ่มความแข็งแรงให้กับเนื้ออะลูมิเนียม เนื่องจากอะลูมิเนียมเป็นภาชนะที่สามารถซึมซับความเย็นได้อย่างรวดเร็วทำให้อะลูมิเนียม เป็นที่นิยมในการนำมาผลิตกระป๋องบรรจุเครื่องดื่มและวัสดุอีกหลายชนิด

เช่น น้ำอัดลม เบียร์ โซดา กระดาษตะกั่ว ภาชนะใส่อาหาร ภาชนะในครัว ฯลฯ การรีไซเคิลกระป๋องอะลูมิเนียม ทำโดยบีบเพื่อลดปริมาตรและนำส่งโรงงานเพื่อถูกบดให้เป็นชิ้นเล็ก ๆ แล้วหลอมเก็บให้เป็นแท่งแข็ง แล้วจึงนำไปรีดให้เป็นแผ่นบางแบนเพื่อส่งต่อไปยังโรงงานผลิตกระป๋องเพื่อผลิตเป็นกระป๋องอะลูมิเนียมใหม่ และรูปแบบที่สองคือ กระป๋องประเภทเหล็กกล้าที่มีส่วนผสมของดีบุกได้แก่ กระป๋องที่ใช้สำหรับบรรจุอาหารสำเร็จรูป ผลไม้กระป๋อง ผักกระป๋อง น้ำผลไม้ ฯลฯ การรีไซเคิลดำเนินการโดยการกำจัดดีบุกที่เคลือบกระป๋องออกก่อนและเหลือไว้เฉพาะส่วนที่เป็นเหล็กกล้าแล้วจึงนำไปหลอมเพื่อผลิตเป็นกระป๋องใหม่

นอกจากนี้ สุรศักดิ์ โอสภิตยพร (2550) ได้กล่าวถึงการจัดการกับขยะโดยวิธี 5R ดังนี้

Reduce เป็นการลดปริมาณขยะที่แหล่งกำเนิด เพื่อให้คงเหลือขยะน้อยที่สุด เช่น ซื้อผลิตภัณฑ์ที่จำเป็นเท่านั้น วางแผนในการซื้อ ไม่ซื้อพร่ำเพรื่อเกินความจำเป็น ซื้อผลิตภัณฑ์ที่บรรจุในหีบห่อที่ทำจากวัสดุซึ่งผ่านกระบวนการรีไซเคิล โดยจะสังเกตได้จากเครื่องหมาย และซื้อสินค้าที่ไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม

Repair เป็นการซ่อมแซมสิ่งของต่าง ๆ ที่เสีย แต่สามารถนำมาใช้ต่อได้หากมีการซ่อมแซมแทนที่จะทิ้งเป็นขยะ อาจเริ่มจากการพิจารณาสินค้าตั้งแต่การเลือกซื้อ โดยเลือกซื้อสินค้าที่มีคุณภาพดี ใช้ได้นาน และสามารถซ่อมแซมได้หากเกิดการเสียหาย เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ได้อีก ทำให้ไม่สิ้นเปลืองเงินเพื่อซื้อของใหม่ และยังลดปริมาณและขยะลงได้ส่วนหนึ่ง เป็นการช่วยลดปริมาณขยะโดยรวมลงได้อีกทั้งยังเป็นการช่วยประหยัดทรัพยากรธรรมชาติและพลังงาน ส่งผลให้มลพิษที่จะเกิดจากขยะลดลงอีกด้วย

Reuse เป็นการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ การใช้ผลิตภัณฑ์ซ้ำแล้วซ้ำอีก ตามรูปแบบที่เป็นต้นกำเนิดของมัน ผลิตภัณฑ์ที่ไม่ต้องการของครอบครัวหนึ่งอาจเป็นสิ่งที่ต้องการของอีกครอบครัวหนึ่งก็ได้ การนำกลับไปใช้ใหม่ ไม่จำเป็นต้องหมายถึงว่าสินค้าต้องถูกนำไปใช้ซ้ำโดยเจ้าของเดิม เช่น ใช้ถุงผ้าสำหรับใส่ของแทนถุงพลาสติกหรือถุงกระดาษ ใช้กระดาษสองหน้า ใช้ผ้าเช็ดทำความสะอาดแทนกระดาษทิชชู นำกระป๋องหรือกล่องที่เคยโยนทิ้งบ่อย ๆ มาดัดแปลงทำเป็นที่ใส่ของกระจุกกระจิก

Recycle เป็นการนำผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ โดยเข้ากระบวนการผลิตใหม่ให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่ใกล้เคียงของเดิมหรือของใหม่ที่สามารถนำมาใช้ได้ อีก เช่น ถุงพลาสติกใช้แล้วเอาไปรีไซเคิลเป็นพรมปูพื้น กระดาษใช้แล้วเอาไปรีไซเคิลเป็นกระดาษชำระ เป็นต้น

Reject เป็นการกำจัดขยะที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ หรือนำไปรีไซเคิลได้หรือเป็นขยะที่มีพิษ วิธีการกำจัดได้โดยการนำไปเผาด้วยเตาเผาขยะ (Incineration) การฝังกลบอย่างถูกสุขลักษณะ (Sanitary landfill) และการเทลงกองไว้บนพื้นดิน (Dumping on land)

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงได้เปรียบเทียบแนวคิดการจัดการขยะตามหลักการ 3Rs และ 5Rs ได้ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบแนวคิดการจัดการขยะตามหลักการ 3Rs และ 5Rs

3Rs	5Rs
1. Reduce (คิดก่อนใช้)	1. การลดปริมาณการผลิตขยะ (Reduce)
	2. การปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงสิ่งสินค้าที่จะสร้างปัญหาขยะ (Reject)
2. Reuse (การใช้ซ้ำ)	3. การเลือกใช้สินค้าที่สามารถนำส่วนเกินที่เหลือส่งคืนสู่ผู้ผลิตได้ (Return)
	4. การลดปริมาณขยะโดยการใช้ซ้ำ (Reuse)
3. Recycle (นำกลับมาใช้ใหม่)	5. การลดปริมาณขยะโดยการรีไซเคิล (Recycle)

จากตารางที่ 5 ผู้ศึกษาได้นำหลักการ 3Rs และ 5Rs มาสังเคราะห์ และสามารถสรุปการลดปริมาณขยะในชุมชนได้เป็น 3 ข้อ คือ 1) การลดและหลีกเลี่ยงการเกิดขยะมูลฝอย (Reduce & Reject) 2) การแปรสภาพและนำกลับมาใช้ใหม่ (Reuse & Recycle) 3) การส่งคืนผู้ผลิต (Return) โดยนำไปสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้

แนวคิดการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน

ดวงใจ ปินตามูล (2556) ได้กล่าวถึงแนวคิดการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนว่า การจัดการขยะถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาที่ก่อให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งการจัดการขยะในชุมชนที่สมควรเน้นไปที่การป้องกันปัญหามากกว่าการแก้ไขปัญหาคือการที่ปลายเหตุ สำหรับนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย กำหนดรูปแบบการกำจัดขยะมูลฝอยให้เป็นศูนย์กำจัดขยะที่มีการศึกษาออกแบบการก่อสร้างด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสม มีระบบและมาตรการการป้องกันปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและประชาชน และสามารถรองรับปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนหลาย ๆ แห่งรวมกัน โดยมีข้อปฏิบัติดังนี้

1. การควบคุมการผลิตขยะมูลฝอยของประชาชน
2. สนับสนุนงบประมาณ บุคลากร และวิชาการแก่ท้องถิ่นเพื่อให้มีการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรตั้งแต่การจัดเก็บ การคัดแยก การขนส่ง การนำกลับมาใช้ประโยชน์และการกำจัดที่ถูกต้องหลักสุขาภิบาล

3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความร่วมมือกันในการจัดการขยะมูลฝอยโดยมุ่งเน้นรูปแบบศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยชุมชน

4. สนับสนุนให้มีกฎระเบียบและกฎเกณฑ์การจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติ

5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรเอกชนและประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยมากยิ่งขึ้น

นโยบายในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย มีเป้าหมายหลัก 4 ประการ ดังนี้

1. ควบคุมอัตราการผลิตขยะมูลฝอยให้มีไม่เกิน 1 กิโลกรัมต่อคน/วัน
2. ควบคุมให้ใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 และร้อยละ 30
3. ควบคุมปริมาณขยะมูลฝอยตกค้างในเขตเทศบาลไม่เกินร้อยละ 10 และร้อยละ 5
4. ทุกจังหวัดมีแผนงานการจัดการขยะมูลฝอยในระบบศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยส่วนกลางสำหรับท้องถิ่นต่าง ๆ สามารถใช้งานร่วมกันได้ โดยสนับสนุนให้มีศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนจังหวัดทั้งหมด

การจัดการขยะมูลฝอยคือการคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดในทางสุขอนามัย ทัศนียภาพ เศรษฐศาสตร์ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการยอมรับของสังคม ดังนั้น ความรู้และความเข้าใจในระบบการจัดการขยะมูลฝอยจะสามารถช่วยให้มีการพัฒนาระบบการจัดการขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพสูงและถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ควรมีหลักการในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม การทิ้งขยะมูลฝอย การเก็บขยะชั่วคราวไว้ในภาชนะ การรวบรวมขยะมูลฝอย การขนถ่าย และการขนส่ง การแปรรูปของขยะมูลฝอยและการกำจัดขยะมูลฝอย เพราะขยะมูลฝอยเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนต่าง ๆ มากมาย เป็นแหล่งแพร่เชื้อโรคต่าง ๆ ก่อปัญหา กลิ่นเหม็นและน้ำเสียที่มาจากขยะรอบ ๆ บริเวณ (อัฐฐพร ศรีสนอง, 2551)

การจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนปัจจุบันมีกิจกรรมในระบบการจัดการขยะมูลฝอยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การคัดแยกขยะมูลฝอย

การคัดแยกขยะมูลฝอย หมายถึง กระบวนการคัดแยกขยะมูลฝอยประเภทต่าง ๆ ตามแต่ลักษณะองค์ประกอบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำขยะมูลฝอยหรือวัสดุเหลือใช้ไปใช้ประโยชน์อีก โดยการเลือกวัสดุเฉพาะอย่างออกจากกองขยะมูลฝอยรวม ซึ่งจะส่งผลในการลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องนำไปกำจัด โดยสามารถดำเนินการได้ตั้งแต่แหล่งกำเนิด มีการจัดวางภาชนะให้เหมาะสมตลอดจนวางระบบการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับระบบการคัดแยกขยะมูลฝอย (อาณัติ ต๊ะปินตา, 2553)

กรมควบคุมมลพิษ (2551) ได้นำเสนอการดำเนินการคัดแยกและกักเก็บขยะที่เกิดขึ้น
ดังนี้

1. คัดแยกขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้หรือขยะรีไซเคิลออกจากขยะ
ย่อยสลาย ขยะอันตรายและขยะทั่วไป
2. เก็บกักขยะที่ทำการคัดแยกแล้วในถุงหรือถังรองรับขยะแบบแยกประเภทที่หน่วยราชการ
กำหนด
3. เก็บกักขยะที่ทำการคัดแยกแล้วในบริเวณที่มีอากาศถ่ายเทสะดวก มีแสงสว่างเพียงพอ
ไม่กีดขวางทางเดิน อยู่ห่างจากสถานที่ประกอบอาหาร ที่รับประทานอาหารและแหล่งน้ำดื่ม
4. ให้เก็บกักขยะอันตราย หรือภาชนะบรรจุสารที่ไม่ทราบแน่ชัด เป็นสัดส่วนแยก
ต่างหากจากขยะอื่น ๆ เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของสารพิษ หรือการระเบิดเพื่อแยกทิ้งตาม
รูปแบบการเก็บรวบรวมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมี 3 แบบหลัก ๆ ได้แก่
 - 4.1 การเก็บจากบ้านพร้อมขยะทั่วไปโดยการเก็บขมมีช่องแยกขยะอันตราย
 - 4.2 การเก็บจากหน้าบ้านตามวันที่กำหนดโดยมีรถเก็บขยะอันตรายโดยเฉพาะ
 - 4.3 การนำไปทิ้งในภาชนะหรือสถานที่รวบรวมขยะอันตรายของชุมชนที่จัดไว้เฉพาะ
5. ห้ามเก็บกักขยะอันตรายไว้รวมกัน โดยให้แยกเก็บเป็นประเภท ๆ หากเป็น
ของเหลวให้ใส่ถังหรือภาชนะบรรจุที่มิดชิดและไม่รั่วไหล และห้ามเทของเหลวต่างชนิดปนกัน
เนื่องจากอาจเกิดการระเบิดหากเป็นของแข็งหรือกึ่งของแข็งให้เก็บใส่ถังหรือภาชนะที่แข็งแรง
6. หลีกเลี่ยงการเก็บกักขยะที่ทำการคัดแยกแล้วและมีคุณสมบัติที่เหมาะสมแก่การเพาะพันธุ์
ของพาหะนำโรค หรือที่อาจเกิดการรั่วไหลของสารพิษไว้เป็นเวลานาน
7. หากมีการใช้น้ำทำความสะอาดวัสดุคัดแยกแล้วหรือวัสดุเหลือใช้ที่มีไขมันหรือตะกอน
น้ำมันปนเปื้อน จะต้องระบายน้ำเสียนั้นผ่านตะแกรงและบ่อดักไขมันก่อนระบายสู่ท่อน้ำสาธารณะ
8. ห้ามเผา หลอม สกัดหรือดำเนินกิจกรรมอื่นใด เพื่อการคัดแยก การสกัดโลหะมีค่า
หรือการทำลายขยะในบริเวณที่พักอาศัย หรือพื้นที่ที่ไม่มีระบบป้องกันและควบคุมของเสียที่เกิดขึ้น
อนึ่ง การคัดแยกมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากครัวเรือน เป็นสิ่งสำคัญ
และจะเกิดอรรถประโยชน์มากกว่าการคัดแยกมูลฝอยที่กองมูลฝอยรวม ณ สถานที่กำจัด เพราะจะใช้
ค่าใช้จ่ายที่น้อยกว่า ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่า คุณภาพของวัสดุที่คัดแยกจะดีกว่า และประชาชน
มีส่วนร่วมมากกว่า

บัณฑิต คุ้มวานิช (2555) ได้กล่าวถึงการคัดแยกขยะมูลฝอยเพื่อให้สะดวกแก่การนำไปกำจัด
หรือนำไปใช้ประโยชน์ได้สามารถกระทำดังนี้

1. ขยะเศษอาหารหรือขยะที่เน่าเสียได้เป็นขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายได้ง่าย มีความชื้นมาก สังกลิ้นเหม็นได้อย่างรวดเร็ว ขยะมูลฝอยประเภทนี้กำจัดและนำไปใช้ประโยชน์ได้โดยการหมักทำปุ๋ย ใช้ในการเกษตรได้ตัวอย่างขยะเศษอาหาร เช่น เศษผัก ผลไม้ เปลือกผลไม้ เนื้อสัตว์เศษอาหาร ฯลฯ
2. ขยะรีไซเคิลหรือขยะมูลฝอยยังใช้ได้ ขยะมูลฝอยประเภทนี้บางส่วนสามารถแยกนำมาแปรรูปกลับมาใช้ใหม่ได้เป็นการประหยัดพลังงานและทรัพยากร ได้แก่ แก้วพลาสติก กระดาษ กระจก อะลูมิเนียม กระจกเหล็ก เศษผ้า ฯลฯ
3. ขยะพิษ/อันตราย ถือเป็นขยะมูลฝอยอันตรายที่จำเป็นต้องแยกทิ้งต่างหาก เนื่องจากสมบัติทางกายภาพเคมีและชีวภาพ เช่นติดไฟง่าย ระเบิดได้ มีสารกัดกร่อน ขยะพิษ ได้แก่ ถ่านไฟฉาย หลอดไฟ กระจกยาฆ่าแมลง เครื่องสำอาง น้ำมันเครื่อง ภาชนะน้ำยาทำความสะอาดสุขภัณฑ์ ฯลฯ
4. ขยะที่ต้องทิ้งเป็นขยะมูลฝอยที่ไม่สามารถนำมารีไซเคิลได้และไม่สามารถแยกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ ขยะทั้ง 3 ประเภทข้างต้นทำให้ต้องทิ้งเพื่อให้รถมาเก็บขนไปทำลายหรือกำจัดต่อไป เช่น เศษกระจกแตก เปลือกลูกอม ชองขนม ชองบะหมี่สำเร็จรูป ฯลฯ

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย

การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย หมายถึง กิจกรรมตั้งแต่การขนถ่ายขยะมูลฝอยจากถังขยะ ซึ่งอาจเป็นถังขยะจากแต่ละบ้านเรือนหรือถังขยะรวม รวมถึงการขนขยะมูลฝอยไปถ่ายไว้ที่จุดหมายปลายทาง ซึ่งอาจเป็นสถานีขนถ่ายขยะมูลฝอยหรือโรงงานแปรรูปขยะมูลฝอย กำจัดขยะมูลฝอยในขั้นสุดท้าย ดังนั้น งานเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยนี้เป็นงานที่กระทำโดยประชาชนก่อนที่จะส่งให้บริการของรัฐมาเก็บขนและนำไปกำจัดในขั้นต่อไปจึงเป็นหน้าที่ของแต่ละบ้านเรือนจะต้องให้ความร่วมมือกัน นำขยะใส่ลงในถังขยะอาจจะเป็นถังขยะของเจ้าของบ้านเองหรือถังขยะที่ฝ่ายองค์การบริหารส่วนตำบลจัดเตรียมไว้ให้ ความสำเร็จของประชาชนเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งและมีผลต่อประสิทธิภาพของระบบการกำจัดขยะมูลฝอยด้วย โดยในการเก็บรวบรวมขยะสามารถแบ่งตามลักษณะของการรวบรวมได้เป็น 2 ลักษณะดังนี้ (ธงชัย ทองทวี, 2553)

1. การเก็บรวบรวมขยะ ณ จุดกำเนิด (Collection at Origin) หมายถึง การเก็บรวบรวมขยะของครัวเรือนที่พักอาศัยหรือสถานที่ทำการต่าง ๆ ซึ่งเป็นจุดกำเนิดขยะที่เกิดขึ้นในครั้งแรก โดยปกติก็จะต้องมีการรวบรวมขยะที่เกิดขึ้นทั้งหมดมารวมใส่ลงในถังขยะหรือภาชนะที่ใช้รวบรวมขยะโดยเฉพาะเพื่อให้ขยะชนิดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้นอยู่ในสภาพที่พร้อมจะนำไปกำจัดได้โดยสะดวก พวกขยะสด เช่น เศษอาหารควรจะรินน้ำออกให้แห้งก่อนแล้วจึงเทรวมลงในถังขยะก็จะช่วยป้องกันกลิ่นเหม็นและยืดอายุการใช้งานของถังขยะได้ดีขึ้นอีกด้วย
2. การเก็บรวบรวมขยะในชุมชน (Community Collection) หมายถึง บริการการเก็บรวบรวมขยะจากที่ต่าง ๆ เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อนำไปกำจัด โดยทั่วไปจัดทำเป็น 3 รูปแบบด้วยกัน คือ

เทศบาลหรือองค์กรของรัฐจัดทำ (Municipal Collection System) การทำสัญญาจ้าง (Contract System) และประชาชนจัดทำด้วยตนเอง (Individual Collection and Disposal)

บัณฑิต คุ่มวานิช (2555) ได้กล่าวว่า การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยในครัวเรือน ซึ่งเป็นจุดกำเนิดของขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นครั้งแรกเพื่อให้ขยะมูลฝอยชนิดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอยู่ในสภาพพร้อมที่จะนำมูลฝอยใส่ลงในถังและด้วยเหตุในครัวเรือนนั้นมีหลายชนิดถ้าหากเก็บรวมกันขยะมูลฝอยที่เป็นสารอินทรีย์จะย่อยสลายได้ง่าย ถ้าปะปนอยู่กับขยะมูลฝอยอื่นที่กำจัดยากก็จะทำให้ขยะมูลฝอยที่เป็นสารอินทรีย์กำจัดยากไปด้วย นอกจากนี้ ขยะมูลฝอยหลายชนิดสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์โดยตรงหรือขายเป็นวัสดุได้อีกจึงควรมีการแยกประเภทเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยในครัวเรือน ซึ่งการแยกเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยในครัวเรือนกระทำดังนี้

1. ระบบถังสองใบ (Two-Cans System) เป็นการแยกประเภทที่ขยะมูลฝอยเปียกถังหนึ่ง และขยะมูลฝอยแห้งอีกถังหนึ่งเพื่อจัดเก็บแล้วนำไปกำจัดได้เหมาะสมและประหยัดมากขึ้น คือขยะมูลฝอยเปียกจำเป็นต้องเก็บทิ้งทุกวันเนื่องจากปล่อยค้างไว้นานเกิดการบูดเน่าส่งกลิ่นเหม็นน่ารำคาญได้โดยง่าย ส่วนขยะมูลฝอยแห้งเก็บแยกต่างหากจึงช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยและสะดวกในการกำจัด

2. ระบบถังสามใบ (Three-Cans System) เป็นการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยโดยการแยกถังมูลฝอยออกเป็น 3 ประเภท ถังใบแรกใส่ขยะมูลฝอยเปียก ถังใบที่สองใส่ขยะมูลฝอยแห้ง และ ถังใบที่สามใส่ขยะมูลฝอยจำพวกแก้วและขยะมูลฝอยอันตรายในบ้านเรือน เช่น แบตเตอรี่ ถ้วยไฟฉาย กระป๋องสารเคมี และแก้ว เป็นต้น ทำให้แยกประเภทขยะมูลฝอยได้มากขึ้น สะดวกในการกำจัดและปลอดภัยจากอันตรายขณะกำจัดและเก็บขน

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บขนขยะมูลฝอย

การเก็บขนขยะมูลฝอย หมายถึง การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยจากอาคารสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดขยะมูลฝอยและนำไปเทลงในพาหนะเก็บขน เพื่อขนส่งไปกำจัดต่อไป โดยการขนลำเลียงขยะมูลฝอยไปกำจัดมีหลายวิธีดังนี้ (นิจนิรันดร์ สัมโอชา, 2552)

1. การใช้แรงงานคนเพื่อขนขยะมูลฝอยไปกำจัด เป็นวิธีที่ใช้ตามชนบทที่ไม่มีหน่วยงานทำหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการขยะมูลฝอย ส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลในบ้านหรือที่ทำงานนั้น ๆ

2. การใช้รถขนขยะมูลฝอย เหมาะสำหรับชุมชนเมืองที่มีความหนาแน่น รถขนลำเลียงจะต้องมีที่ใส่ขยะมูลฝอยที่ทนทาน น้ำไม่รั่ว มีกระบะสูง มีฝาปิด เพื่อป้องกันขยะมูลฝอยในชุมชนเมืองซึ่งมีความซับซ้อนมากกว่าในชนบท เนื่องจากความหนาแน่นของที่อยู่อาศัย และเส้นทางลำเลียง เป็นต้น

บัณฑิต คุ่มวานิช (2555) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบที่จำเป็นต้องพิจารณาเพื่อกำหนดรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมในการเก็บขนขยะมูลฝอยไว้ดังนี้

1. รูปแบบการบริการแบ่งออกเป็น การให้บริการเก็บขนบ้านพักอาศัย และการให้บริการอาคารขนาดใหญ่
2. ระบบการเก็บขนขยะมูลฝอยแบ่งออกเป็น การเก็บขนขยะมูลฝอยแบบบ้านต่อบ้าน และการเก็บขนขยะมูลฝอยแบบกำหนดจุด
3. ความถี่ในการเก็บขนขยะมูลฝอย ควรคำนึงถึงลักษณะของขยะมูลฝอย สภาพภูมิอากาศ ขนาดลักษณะกิจกรรมของประชาชน และช่วงเวลาเก็บขน
4. อุปกรณ์ในการเก็บขนขยะมูลฝอย หรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บขนขยะมูลฝอย ต้องมีความเหมาะสมและสอดคล้องต่อสภาพท้องถิ่น อุปกรณ์ที่ใช้เก็บรวบรวม เช่น ภาชนะรองรับขยะมูลฝอย และไม้กวาดอุปกรณ์ที่ใช้เก็บขนขยะมูลฝอย เช่น รถยนต์เก็บขนขยะมูลฝอย เส้นทางในการเก็บขน การกำหนดเส้นทางเก็บขนขยะมูลฝอย สามารถกระทำได้ 4 วิธีดังนี้
 - 4.1 วิธี Daily Route คือ วิธีการที่พนักงานจะต้องเก็บขนขยะมูลฝอยให้เสร็จภายในวันเดียว เพราะมีเส้นทางที่กำหนดแน่นอน
 - 4.2 วิธี Large Route คือ วิธีการที่พนักงานจะต้องเก็บขนขยะมูลฝอยให้เสร็จภายในสัปดาห์ เพราะมีเส้นทางขนาดใหญ่
 - 4.3 วิธี Single Load คือ วิธีที่พนักงานต้องเก็บขนขยะมูลฝอยให้ได้เต็มคันรถ โดยรถจะวิ่งหลายเส้นทาง วิธีนี้ต้องคำนึงถึงขนาดรถ จำนวนพนักงาน ระยะเวลาเดินทาง ปริมาณขยะที่เกิดขึ้น และ ปัจจัยอื่น ๆ อีก
 - 4.4 วิธี Definite Working Day คือ วิธีอาศัยเวลาทำงานปกติของพนักงานโดยไม่มีปัจจัยอื่นกำหนดในการกำหนดเส้นทางให้มีประสิทธิภาพสูงสุดสามารถกระทำโดยพิจารณาข้อกำหนดดังต่อไปนี้
 - 4.4.1 ไม่มีเส้นทางใดทับเส้นทางกันและควรมีสภาพภูมิประเทศเหมือน ๆ กันในแต่ละเส้นทาง
 - 4.4.2 เวลาที่ใช้ในการเก็บขนขยะมูลฝอยของแต่ละเส้นทางควรใช้เวลาเท่า ๆ กัน
 - 4.4.3 จุดแรกที่ทำกรเก็บขนขยะมูลฝอยในแต่ละเส้นทางไม่ควรอยู่ไกลจากสถานที่จอดรถเก็บขนขยะมูลฝอย
 - 4.4.4 ถนนที่มีปัญหาการจราจรไม่ควรไปเก็บขยะในช่วงเวลาเร่งด่วน
 - 4.4.5 ถ้าเป็นเส้นทางเดียวควรพิจารณาเส้นทางกรเก็บขนขยะมูลฝอยเป็นแบบวง
 - 4.4.6 ถ้าเป็นถนนที่ตรงแนวไปตลอดอาจให้พนักงานเก็บขนขยะมูลฝอยทั้งสองฟากถนนในเวลาเดียวกันก่อนที่จะขับไปพบสามแยก

นอกจากนี้ สภาวิศวกร (2558) ได้กล่าวถึงประเด็นที่ควรพิจารณาในการเก็บขนขยะมูลฝอยไว้ดังนี้

1. วิธีในการเก็บขนขยะมูลฝอย เช่น ระบบการเก็บขนแบบบ้านต่อบ้าน และ ระบบการเก็บขนแบบจุดสำหรับวางถังคอนเทนเนอร์ เป็นต้น
2. ความถี่ในการเก็บขนขยะมูลฝอยต้องพิจารณาจากลักษณะของขยะมูลฝอย ขนาด และความจุของภาชนะหรือสถานที่เก็บกัก ลักษณะกิจกรรมของประชาชน และ ช่วงเวลาเก็บขน
3. ประเภทและจำนวนของรถเก็บขนขยะมูลฝอยจะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ปริมาณและลักษณะของขยะมูลฝอยที่จะต้องเก็บขน วิธีการเก็บขนขยะมูลฝอยที่ใช้ เช่น การเก็บรวบรวมโดยถังคอนเทนเนอร์จะต้องใช้รถยกคอนเทนเนอร์ร่วมด้วย ค่าใช้จ่ายของรถยนต์เก็บขนขยะมูลฝอย เช่น ราคาค่าซ่อมบำรุง อายุการใช้งาน สภาพพื้นที่ให้บริการ เช่น สภาพถนน จำนวนพนักงานเก็บขนและระยะทาง และ วิธีการขนส่งขยะมูลฝอย

ขั้นตอนที่ 4 การกำจัดขยะมูลฝอย

การกำจัดขยะมูลฝอย เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการจัดการขยะมูลฝอย โดยการกำจัดขยะมูลฝอยมีหลายวิธีการที่จะเลือกใช้วิธีใดขึ้นอยู่กับความเหมาะสม แต่โดยทั่วไปแล้วนั้นการกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกหลักสุขาภิบาลมีอยู่ 3 วิธี ดังนี้ (ธงชัย ทองทวี, 2553)

1. การเผา (Incineration) เป็นระบบที่ใช้ขจัดความเป็นพิษของขยะมูลฝอยหรือทำให้ขยะมูลฝอยหมดอันตรายและลดปริมาณขยะมูลฝอยโดยใช้เตาเผาที่อุณหภูมิไม่ต่ำกว่า 800 องศาเซลเซียส เพื่อให้เกิดการเผาไหม้ที่สมบูรณ์ และยังต้องมีระบบกำจัดมลพิษของไอเสียก่อนระบายออกทางปล่อง การกำจัดขยะมูลฝอยโดยวิธีนี้จะเสียค่าใช้จ่ายสูง นอกจากจะใช้กำจัดขยะมูลฝอยทั่วไปแล้ววิธีนี้ยังเหมาะสำหรับการกำจัดขยะมูลฝอยที่มีเชื้อโรคจากโรงพยาบาล และของเสียที่มีพิษจากโรงงาน พวกยาฆ่าแมลงที่เป็นส่วนอินทรีย์สังเคราะห์ แต่ทั้งนี้จะต้องใช้ระดับของอุณหภูมิให้สูงเพียงพอที่จะเผาไหม้หรือทำลายพิษของเสียแต่ละชนิด
2. การกลบฝังดินอย่างถูกสุขาภิบาล (Sanity Landfill) เป็นการกำจัดขยะมูลฝอยโดยการบดอัดขยะมูลฝอยด้วยเครื่องจักรกลเพื่อให้ขยะมูลฝอยยุบตัวหรือมีความหนาแน่นมากขึ้นเสร็จแล้วทำการบดอัดทับผิวขยะมูลฝอยที่บดอัดแล้วนั้นด้วยวัสดุกลบหรือดินที่มีความเหมาะสมได้แก่ พวกที่มีทั้งดินและทรายผสมกัน ความหนาของดินที่ทำการบดทับขยะมูลฝอยชั้นสุดท้ายจะต้องมีความหนาน้อยกว่า 60 เซนติเมตร เพื่อให้สามารถปลูกต้นไม้บนดินชั้นสุดท้ายได้ขยะมูลฝอยที่ถูกฝังกลบจะเกิดการย่อยสลายให้ก๊าซมีเทนและคาร์บอนไดออกไซด์ เมื่อเวลาผ่านไปโดยจะเกิดขึ้นมาในช่วงเวลา 3-5 ปีแรก เนื่องจากก๊าซมีเทนสามารถติดไฟได้ ดังนั้น จึงต้องทำท่อระบายก๊าซให้ระบายออกสู่บรรยากาศ นอกจากนั้น ยังมีน้ำเสียที่เกิดจากการย่อยสลายของขยะมูลฝอยกับน้ำฝนที่ซึมผ่านชั้นขยะมูลฝอย

ทำให้เกิดน้ำเสียจากการชะล้างขยะมูลฝอยขึ้นได้จึงจำเป็นต้องมีมาตรการในการบำบัดน้ำเสียที่เกิดจากการกำจัดขยะมูลฝอยโดยวิธีฝังกลบด้วย ในกรณีทำการฝังกลับของเสียที่เป็นอันตรายจำเป็นต้องมีการคัดกันบ่อด้วยแผ่นพลาสติกเพื่อป้องกันการซึมของน้ำที่มีสารพิษลงสู่ชั้นใต้ดินและต้องมีการตรวจสอบคุณภาพของน้ำใต้ดินในบริเวณใกล้เคียงอย่างสม่ำเสมอ

3. การหมักทำปุ๋ย (Composting) เป็นระบบที่ใช้วิธีการย่อยสลายขยะมูลฝอยที่สามารถย่อยสลายได้โดยทำให้ขนาดเล็กลงก่อนนำไปหมักสลายตัวทางเคมีเพื่อให้เป็นอาหารพืชที่ค่อนข้างคงรูปเรียกว่า ปุ๋ย ซึ่งมีลักษณะเป็นสีน้ำตาลเข้มเกือบดำมีความร่วนซุยสูงและมีประสิทธิภาพในการอุ้มน้ำได้ดี ซึ่งอาจนำไปผสมอาหารของพืชได้สูตรบำรุงต้นไม้ตามต้องการได้ วิธีการหมักปุ๋ยอาจใช้การกองขยะที่ย่อยสลายได้บนพื้นเป็นกองเล็ก ๆ แล้วกลับพลิกขยะมูลฝอยเป็นครั้งคราวเพื่อให้ออกซิเจนสามารถแทรกซอเข้าไปในกองขยะมูลฝอยมากที่สุดหรือใช้เครื่องจักรช่วย เช่น ทำเป็นภาคเจาะรูหลาย ๆ ชั้น แล้วเทขยะมูลฝอยจากชั้นบนลงมาในชั้นถัดมาในแต่ละวัน เป็นต้น

สรุปได้ว่า การจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน สามารถทำได้โดยการคัดแยกตามประเภท ได้แก่ ขยะมูลฝอยที่เป็นอันตราย ก่อนนำไปกำจัดควรเก็บใส่ถุงปิดให้มิดชิด และแยกทิ้งต่างหาก มิถึงรองรับ ควรมีการจัดสถานที่รวบรวมขยะมูลฝอยหรือสิ่งของ วัสดุ ที่ไม่ใช่แล้วหรือใช้การไม่ได้ เพื่อนำมาซ่อมแซมปรับปรุงไว้ใช้ประโยชน์โอกาสต่อไป ไม่ควรนำขยะมูลฝอยไปกองทิ้งไว้ตามที่ต่าง ๆ ภายในบ้านหรือที่สาธารณะ ควรมีภาชนะรองรับขยะมูลฝอยที่ถูกหลักสุขาภิบาลไว้ประจำครัวเรือน ตั้งอยู่ในที่ที่เหมาะสม สะดวกในการทิ้งหรือการแยกขยะมูลฝอย และไม่ควรเผาขยะมูลฝอยตามที่ต่าง ๆ หรือแม้แต่ภายในบริเวณบ้านของตนเองซึ่งระบบการรวบรวมขยะมูลฝอยในครัวเรือน โดยทั่วไปจะมีอยู่ 3 ระบบ คือ ระบบสามถัง เก็บรวบรวมขยะมูลฝอย ระบบถังรวม เป็นที่รวบรวมขยะมูลฝอยทุกชนิด และ ระบบสองถัง คือ โบริแรกใส่ขยะมูลฝอยเปียก โบริที่สองใส่ขยะมูลฝอยแห้งและชี้ถ้า การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ มีหลายวิธีการขึ้นอยู่กับสภาพและคุณสมบัติของขยะมูลฝอย ความรู้ความเข้าใจ ในเทคโนโลยีหรือทักษะที่ใช้ตลอดจนองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น สถานที่ ค่าใช้จ่าย ตลาดรองรับ และความเข้มงวดของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ขยะมูลฝอยที่สามารถนำกลับมาใช้เป็นวัตถุดิบใหม่ มี 2 รูปแบบ การนำขยะมูลฝอยไปใช้ผลิตสินค้าใหม่ในรูปแบบเดิม และการนำขยะมูลฝอยไปใช้ผลิตสินค้าใหม่โดยเปลี่ยนสภาพไปจากรูปแบบเดิม ขยะมูลฝอยที่สามารถนำไปเป็นพลังงาน จะเป็นขยะมูลฝอยประเภทที่มักจะมีสารประกอบที่สามารถเผาไหม้ป่นอยู่จำนวนมาก และขยะมูลฝอยที่สามารถนำไปปรับปรุงที่ดิน สำหรับการกำจัดขยะมูลฝอย มีวิธีการ คือ แบบฝังกลบ วิธีการหมักทำปุ๋ย และ วิธีเผา

การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในประเทศไทย

แผนปฏิบัติการ “ประเทศไทย ไร้ขยะ” ตามแนวทาง “ประชารัฐ” ระยะ 1 ปี พ.ศ. 2559-2560 ซึ่งเป็นแผนระยะสั้น โดยกำหนดมาตรการและกลยุทธ์เพื่อไปสู่ความสำเร็จ (กรมควบคุมมลพิษ, 2559)

1. มาตรการ

การดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ การดำเนินการจึงต้องครอบคลุมการจัดการตั้งแต่ระยะต้นทาง กลางทาง และปลายทาง โดยมีแนวทางในแต่ละมาตรการประกอบด้วย

1.1 มาตรการลดและคัดแยกที่แหล่งกำเนิด สนับสนุนและขยายผลให้มีการจัดการขยะมูลฝอย ตั้งแต่บ้านเรือน สถานศึกษา สถานประกอบการ รวมทั้งสถานบริการต่าง ๆ ทั้งในชุมชนและสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อลดปริมาณการเกิดขยะมูลฝอย การเลือกใช้สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมให้เกิดกลไกการคัดแยกและนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ให้มากที่สุด

1.2 มาตรการเพิ่มศักยภาพการเก็บขน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและจังหวัดดำเนินการจัดระบบการเก็บรวบรวมและการขนส่งขยะมูลฝอยประเภทต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การกำจัดต่อไป ผลักดันให้มีสถานที่รวบรวมและจัดการขยะอันตราย สถานที่กำจัดกากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตราย และศูนย์กำจัดมูลฝอยติดเชื้อให้เพียงพอ โดยสนับสนุนภาคเอกชนลงทุนหรือร่วมลงทุนดำเนินงานระบบจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

1.3 มาตรการส่งเสริมการบริหารจัดการ สร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนตั้งแต่ระดับเยาวชนและประชาชนทั่วไป เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ตั้งแต่การลดการเกิดขยะมูลฝอยจากบ้านเรือน สถานศึกษา สถานประกอบการ รวมทั้งสถานบริการต่าง ๆ การคัดแยกขยะมูลฝอยจนถึงการกำจัดขั้นสุดท้าย พัฒนานวัตกรรมรูปแบบเทคโนโลยี การบำบัด/กำจัดขยะมูลฝอย พัฒนาและเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลเพื่อการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาและปรับปรุงกฎหมายกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย รวมทั้งเข้มงวดการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพ

2. กลยุทธ์

สถานการณ์ด้านการจัดการขยะมูลฝอยและปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยไม่สามารถดำเนินการแก้ไขได้ด้วยหน่วยงานใดเพียงหน่วยงานเดียว หรือแก้ไขโดยใช้มาตรการด้านใดด้านหนึ่งแต่จำเป็นต้องอาศัยมาตรการที่ครอบคลุมทุกด้านอย่างบูรณาการในการแก้ไขปัญหาให้สำเร็จ โดยจะต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานที่ “แข็งขัน” และกลไกที่ “แข็งแกร่ง” จากหน่วยงานในทุกภาคส่วน โดยมีความสอดคล้องทางนโยบายและการสอดรับโดยกำหนดกลยุทธ์ทั้งสิ้น 5 กลยุทธ์ ประกอบด้วย

2.1 กลยุทธ์ที่ 1 การจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนและขยายผลให้มีการจัดการขยะมูลฝอย มุ่งเน้นระยะต้นทางและกลางทาง คือ การลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะส่งเข้าสู่สถานที่กำจัดด้วยกระบวนการต่าง ๆ ได้แก่ การคัดแยกขยะมูลฝอยตามประเภทต่าง ๆ ได้แก่ ขยะทั่วไป ขยะอินทรีย์ และขยะรีไซเคิล เพื่อสามารถนำขยะที่สามารถใช้ประโยชน์ได้กลับมาใช้

ประโยชน์ใหม่ เป็นการลดภาระในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดระบบการเก็บรวบรวมและขนส่งขยะมูลฝอยประเภทต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การกำจัดต่อไป โดยมีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้

2.1.1 การคัดแยกขยะมูลฝอยชุมชนที่สามารถใช้ประโยชน์ได้กลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด คือ การส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนในสังคมดำเนินการตามแนวทาง “ประชารัฐ” ซึ่งประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคการศึกษา และภาคศาสนา ดำเนินการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้คัดแยกขยะย่อย เช่น ซาเล้ง ร้านรับซื้อของเก่า เป็นต้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการคัดแยกจากแหล่งกำเนิด

2.1.2 การส่งเสริมและสนับสนุนการลดปริมาณขยะมูลฝอยประเภทบรรจุภัณฑ์ที่กำจัดยาก มีมาตรการสนับสนุน “ภาคเอกชน” ในการลดปริมาณขยะมูลฝอยด้วยการใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและกำจัดได้ง่าย ลดปริมาณการใช้ พลาสติก โฟม หรือ วัสดุที่ย่อยสลายยาก รวมทั้งการสนับสนุนให้ผู้บริโภคลดการใช้วัสดุที่ย่อยสลายได้ยากผ่านมาตรการทางธุรกิจต่าง ๆ

2.1.3 ผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนาระบบการเก็บรวบรวมและขนส่งขยะมูลฝอย ปรับปรุง/จัดหาเครื่องจักร อุปกรณ์ สถานที่เก็บรวบรวม และยานพาหนะขนส่งขยะมูลฝอยอย่างเพียงพอและเหมาะสม รวมทั้งต้องมีการวางรูปแบบระบบเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยแบบแยกประเภท หรืออาจกำหนดเวลาการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยแต่ละประเภท ตามความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่

2.2 กลยุทธ์ที่ 2 การจัดการขยะอันตรายอย่างมีประสิทธิภาพ ขยะอันตรายถือเป็นขยะมูลฝอยประเภทที่มีข้อควรคำนึงหลายประการ ได้แก่ ระยะเวลาการเก็บขยะอันตรายไว้สถานที่รวบรวมขยะอันตรายไว้ในสถานที่รวบรวมขยะอันตราย ถ้าจัดการไม่เหมาะสมจะส่งผลโดยตรงต่อการปล่อยสารเคมีที่ส่งผลเสียอย่างยิ่งต่อสุขภาพอนามัยและคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งต้องมีการจัดการโดยเฉพาะ โดยมีแนวปฏิบัติดังนี้

2.2.1 การส่งเสริมให้มีการคัดแยกขยะอันตรายโดยชุมชนอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

2.2.2 การเก็บรวบรวมขยะอันตรายภายในชุมชนและส่งไปยังสถานที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพเพื่อรอส่งไปกำจัดตามหลักวิชาการต่อไป

2.3 กลยุทธ์ที่ 3 การจัดการมูลฝอยติดเชื้ออย่างมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมให้มีการจัดการมูลฝอยติดเชื้ออย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ อาทิ สถานพยาบาลของรัฐ สถานพยาบาลของเอกชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สถานอนามัย คลินิกรักษาโรค สภากาชาดไทย รวมถึง

สถานพยาบาลอื่น ๆ ตามประกาศของกระทรวงสาธารณสุข และสร้างเครือข่ายการดำเนินการให้ครอบคลุมสถานพยาบาลทุกประเภทรวมทั้งการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด

2.4 กลยุทธ์ที่ 4 การจัดการกากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตรายอย่างมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมให้มีการจัดการกากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตรายอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการในโรงงานอุตสาหกรรม โดยการปฏิบัติงานตามแผนการดำเนินงานของกระทรวงอุตสาหกรรม และมีระบบติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 กลยุทธ์ที่ 5 การสนับสนุนการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ

2.5.1 การจัดฐานข้อมูลสภาพและการบริหารจัดการขยะมูลฝอยให้เป็นปัจจุบัน

2.5.2 เตรียมความพร้อมในการจัดทำระบบกำจัดขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพ และถูกต้องตามหลักวิชาการ

2.5.3 การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2.5.4 การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานในระดับประเทศ เพื่อกระตุ้นจิตสำนึกให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการคัดแยกขยะมูลฝอยในภาพรวมของประเทศ

บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานปฏิบัติระดับกระทรวงทำหน้าที่กำหนดนโยบายและประสานงานในระดับกระทรวง โดยทำหน้าที่ดังต่อไปนี้

1.1 ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2 ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนดำเนินการคัดแยกขยะที่ต้นทาง ณ แหล่งกำเนิดเพื่อเพิ่มมูลค่าและนำกลับมาใช้ใหม่

1.3 รณรงค์และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจถึงวิธีการคัดแยกและเห็นความสำคัญในการคัดแยกขยะมูลฝอย

1.4 เป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยในภาพรวมของประเทศ นอกจากนี้ ยังมีบทบาทในการกำหนดแนวทางส่งเสริม สนับสนุน และคอยอำนวยความสะดวกให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยและขยะอันตรายชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งกำหนดระบบการติดตามและกำกับการทำงานให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการฯ

1.5 บูรณาการฐานข้อมูลด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวมของประเทศผ่านระบบฐานข้อมูลสารสนเทศทางอิเล็กทรอนิกส์

1.6 ติดตามประเมินผล และเร่งรัดการปฏิบัติงานในพื้นที่ระดับจังหวัด

2. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - 2.1 การติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม
 - 2.2 การพัฒนาระบบ รูปแบบ และวิธีการที่เหมาะสมสำหรับระบบต่าง ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการขยะมูลฝอย
 - 2.3 กำหนดกรอบการจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศสถานภาพและการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ
 - 2.4 ส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนบริโภคสินค้าที่สามารถกลับมาใช้ซ้ำหรือแปรรูปได้ และส่งเสริมการคัดแยกขยะ ณ แหล่งกำเนิด
 - 2.5 เผยแพร่ความรู้สู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ
 - 2.6 สนับสนุนด้านวิชาการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการขยะมูลฝอยและการคัดเลือกสถานที่ที่เหมาะสมในการก่อสร้างระบบจัดการขยะมูลฝอย
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือเป็นหน่วยปฏิบัติในพื้นที่ที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการขยะมูลฝอยและขยะอันตรายชุมชน ตั้งแต่ระบบการคัดแยกที่ต้นทาง จนถึงปลายทาง โดยมีบทบาทดังนี้
 - 3.1 จัดระบบการเก็บรวบรวมและขนส่งขยะมูลฝอยชุมชนหรือขยะอันตรายชุมชนแยกต่างหากเพื่อนำไปจัดการให้ถูกต้องตามหลักวิชาการต่อไป
 - 3.2 จัดหาอุปกรณ์ในการรองรับ และเก็บรวบรวมขนส่งให้เพียงพอและสอดคล้องกับปริมาณและประเภทของขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น
 - 3.3 จัดกิจกรรมให้ความรู้และประชาสัมพันธ์ให้ครัวเรือนรู้วิธีและเห็นความสำคัญในการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง
 - 3.4 กำหนดและสนับสนุนการดำเนินการในการคัดแยกขยะในสถานที่ต้นแบบอาทิ ชุมชน วัด โรงเรียน
 - 3.5 จัดทำฐานข้อมูลเรื่องขยะมูลฝอยเพื่อนำไปกำหนดทิศทางในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้องตามหลักวิชาการ และสามารถปฏิบัติได้จริง
 - 3.6 จัดการคัดแยกขยะประเภทพลาสติกและโฟมก่อนเข้าสู่ระบบกำจัด
4. กระทรวงสาธารณสุข
 - 4.1 ผลักดันการดำเนินการแบบศูนย์รวมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยติดเชื้อ
 - 4.2 กำกับดูแลการจัดการขยะมูลฝอยติดเชื้อในภาพรวมของประเทศ ให้บรรลุเป้าหมายของแผนปฏิบัติการฯ รวมถึงการพิจารณามาตรการเพื่อรองรับสถานการณ์มูลฝอยติดเชื้อจากครัวเรือนที่เพิ่มขึ้น

4.3 จัดเตรียมระบบในการเก็บรวบรวมมูลฝอยติดเชื้อ โดยอาศัยกลไกที่มีอยู่ อาทิ อาสาสมัคร สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เป็นผู้รวบรวมมูลฝอยติดเชื้อไปไว้ยังโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เพื่อส่งต่อไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อเข้าสู่กระบวนการกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

4.4 กำหนดหลักเกณฑ์ในการคัดแยกและเก็บรวบรวมมูลฝอยติดเชื้อประกอบในการขอใบอนุญาต

4.5 จัดทำคู่มือและให้ความรู้ การคัดแยกและการเก็บรวบรวมมูลฝอยติดเชื้อให้กับหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

5. กระทรวงอุตสาหกรรม ผลักดันให้โรงงานผู้ก่อกำเนิดกากอุตสาหกรรมในประเทศเข้าสู่ระบบการจัดการกากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตราย ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักกฎหมายและตามหลักวิชาการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จะส่งผลให้บรรลุตามเป้าหมายของแผนปฏิบัติการฯ

6. กระทรวงศึกษาธิการ

6.1 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการใช้สินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และรู้วิธีการในการคัดแยกขยะที่ถูกต้อง

6.2 ส่งเสริมการจัดการขยะในโรงเรียน เช่น ธนาคารขยะในโรงเรียนหรือสถานศึกษา

6.3 สร้างแบบเรียนและหลักสูตรที่เกี่ยวข้องในการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน

7. สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (กรมประชาสัมพันธ์) ดำเนินการประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยเชิงรุกให้กับประชาชนและอย่างต่อเนื่อง

8. หน่วยราชการอื่น ๆ

8.1 ภาครัฐจะเป็นหน่วยต้นแบบในการดำเนินการในการแยกขยะในอาคารสำนักงาน

8.2 ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการจัดการขยะของหน่วยงานในสังกัดหรือหน่วยงานในความรับผิดชอบ และส่งเสริมการคัดแยกขยะของหน่วยงานในสังกัดหรือหน่วยงานในความรับผิดชอบ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมถึงสถานประกอบการ ตลาด ห้างร้าน โรงแรม ศาสนสถาน สำนักงาน ฯลฯ ทั่วประเทศ ให้มีการคัดแยกขยะอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลเป็นรูปธรรม

9. สถานประกอบการภาคเอกชน

9.1 ดำเนินการคัดแยกขยะในสถานประกอบการทั้งที่เป็นขยะมูลฝอยชุมชนทั่วไป ขยะอันตราย ชุมชน และมูลฝอยติดเชื้อ

9.2 ให้ความร่วมมือในการจัดตั้งจุดรวมขยะอันตรายในพื้นที่หรือขยะรีไซเคิล

9.3 ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการลดขยะและการคัดแยกขยะ

9.4 ให้การสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการนี้ รวมทั้งกำหนดให้มีมาตรการในการส่งเสริมให้ผู้บริโภคใช้สินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและลดการใช้วัสดุที่ย่อยสลายยาก

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในประเทศไทย มีแนวทางในแต่ละมาตรการประกอบด้วย การลดและคัดแยกที่แหล่งกำเนิด การเพิ่มศักยภาพการเก็บขน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจังหวัด และการส่งเสริมการบริหารจัดการ สร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนตั้งแต่ระดับเยาวชนและประชาชนทั่วไป โดยกำหนดกลยุทธ์ที่ 1 การจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนและขยายผลให้มีการจัดการขยะมูลฝอย มุ่งเน้นระยะต้นทางและกลางทาง กลยุทธ์ที่ 2 การจัดการขยะอันตรายอย่างมีประสิทธิภาพ กลยุทธ์ที่ 3 การจัดการมูลฝอยติดเชื้ออย่างมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมให้มีการจัดการมูลฝอยติดเชื้ออย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ กลยุทธ์ที่ 4 การจัดการกากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตรายอย่างมีประสิทธิภาพ และกลยุทธ์ที่ 5 การสนับสนุนการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (กรมประชาสัมพันธ์) หน่วยราชการอื่น ๆ และ สถานประกอบการภาคเอกชน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะ

การศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรม มีอยู่หลายทฤษฎี โดยมีนักวิชาการได้ให้ความหมายและนำเสนอแนวคิดและทฤษฎีที่น่าสนใจไว้มากมาย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ความหมายของพฤติกรรม

ณัฐพันธุ์ วงศ์สมาน (2551) ได้ให้ความหมายพฤติกรรม (Behavior) ว่าหมายถึง อาการหรือปฏิกิริยาต่าง ๆ ที่แสดงออกมา เพื่อตอบสนองสิ่งเร้า หรือกิจกรรมทุกประเภทที่มนุษย์กระทำไม่ว่าสิ่งนั้นจะสังเกตได้หรือไม่ได้ เช่น การทำงานของหัวใจ การเดิน การพูด การคิด ความรู้สึก เป็นต้น โดยพฤติกรรมที่แสดงออกมาเป็นผลมาจากสิ่งเร้าและธรรมชาติของบุคคล

มัทนา กิสลัย (2553) ได้สรุปว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออก โดยมีพื้นฐานจากการมีประสบการณ์ ความเชื่อ ทักษะคิด ความคิดเห็น และอื่น ๆ ที่มีต่อสถานการณ์ใด ๆ ไม่ว่าการกระทำนั้นผู้กระทำจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวและสามารถสังเกตได้หรือไม่ก็ตาม ซึ่งอาจเป็นทั้งคุณและโทษต่อเจ้าของพฤติกรรม

อรุณ รักธรรม (2555) ได้ให้ความหมายของคำว่า พฤติกรรม ว่าหมายถึง กิริยาอาการที่แสดงออกหรือเกิดปฏิกิริยาเมื่อเผชิญกับสิ่งภายนอก การแสดงออกนั้นอาจเกิดจากอุปนิสัยที่ได้สะสมหรือเกิดจากความเคยชินอันได้รับจากประสบการณ์และการศึกษาอบรมก็ตาม การแสดงออกนี้

อาจเป็นไปได้ทั้งในรูปคล้ายตามหรือต่อต้านและอาจเป็นไปได้ทั้งคุณและโทษต่อเจ้าของพฤติกรรมเอง และต่อสิ่งเร้าภายนอก

Lahey (2001) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมเป็นการประพฤติปฏิบัติของบุคคลที่สามารถสังเกตได้

Nevid (2012) ได้อธิบายว่า พฤติกรรม คือ การกระทำของบุคคลซึ่งจะครอบคลุมเฉพาะสิ่งที่แสดงออก เช่น การพูด การนั่ง การยิ้ม หรือการเคลื่อนไหว เป็นต้น

สรุปได้ว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติของมนุษย์ซึ่งเป็นการตอบสนองต่อสถานการณ์หรือสิ่งกระตุ้นโดยเกิดจากพฤติกรรมทางจิตที่อาจไม่รู้ตัวหรือมีจุดมุ่งหมายหรือเป็นพฤติกรรมภายนอกที่เกิดจากสภาพแวดล้อม ให้แสดงออกมาทั้งที่สามารถสังเกตได้และไม่สามารถสังเกตได้

ประเภทของพฤติกรรม

ประภาพร มุลละออง (2552) ได้กล่าวถึงทฤษฎีของ (Bloom 1975) โดยแบ่งพฤติกรรมออกได้เป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. พฤติกรรมการเรียนรู้แบบพุทธิสัย (Cognitive Domain) พฤติกรรมนี้เกิดจากประสบการณ์ในแต่ละคน เป็นทักษะในด้านสมองในการคิดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ เป็นการพัฒนาปัญญาและทักษะแบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

- 1.1 ความรู้ เป็นความสามารถในการจำหรือระลึกได้
- 1.2 ความเข้าใจ มาจากความรู้เมื่อรู้สามารถแปลความหรือคาดหมายได้
- 1.3 การนำเอามาใช้ การที่บุคคลสามารถนำเอาทฤษฎี แนวคิดต่าง ๆ มาใช้
- 1.4 การวิเคราะห์ เป็นขั้นที่สามารถแยกแยะส่วนใหญ่ออกจากส่วนย่อยได้
- 1.5 การสังเคราะห์ เป็นขั้นที่สามารถรวมส่วนย่อย ๆ เข้าเป็นส่วนรวมใหม่ โดยปรับปรุง

ให้ดีขึ้น

1.6 การประมาณค่า เป็นขั้นตอนที่บุคคลชี้และแสดงให้เห็น โดยใช้กฎเกณฑ์และมาตรฐานเป็นเครื่องมือยืนยัน

2. พฤติกรรมการเรียนรู้แบบเจตพิสัย (Affective Domain) หมายถึง ความสนใจ ความรู้สึก ความชอบ ค่านิยมต่าง ๆ เป็นพฤติกรรมที่ยากต่อการมองเห็นหรือเข้าใจ เพราะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในจิตใจของคน ได้แก่

- 2.1 การยอมรับ เป็นความสามารถในการรับรู้หรือความฉับไวในการรับรู้สิ่งต่าง ๆ
- 2.2 การตอบสนอง เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสนใจและพอใจสิ่งเร้า
- 2.3 การสร้างคุณค่าหรือค่านิยม เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรู้สึกหรือสำนึก

ในคุณค่าหรือคุณธรรมของสิ่งต่าง ๆ จนกลายเป็นความนิยมชมชอบและเชื่อถือในสิ่งนั้น

2.4 การจัดระบบ เป็นการจัดรวบรวมค่านิยมต่อสิ่งต่าง ๆ เข้ามาเป็นระบบ

2.5 การมีลักษณะที่ได้จากค่านิยมหรือลักษณะนิยม เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกเป็นนิสัยตามธรรมชาติ

3. พฤติกรรมการเรียนรู้แบบทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) เกิดจากการเรียนรู้และปัจจัยต่าง ๆ โดยอาศัยพฤติกรรมที่เป็นเจตพิสัยเป็นปัจจัยนำของการเรียนรู้ที่จะกระทำ การเข้าถึงการยอมรับ และปัจจัยแวดล้อมทางกายภาพ รวมทั้งแรงกระตุ้นจากบุคคลอื่น สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งตามปกติทักษะพิสัยจะเกิดขึ้นได้จากการปลูกฝังมาตั้งแต่เด็กโดยจะพัฒนาไปตามสภาพปัญหาแบ่งเป็น 5 ชั้น คือ

3.1 การเลียนแบบ (Imitation) เป็นการเลือกตัวแบบหรือตัวอย่างที่สนใจ

3.2 การตามแบบ (Manipulation) เป็นการลงมือกระทำตามแบบที่สนใจ

3.3 การมีความถูกต้อง (Precision) เป็นการตัดสินใจเลือกทำตามแบบแผนที่เห็นว่าถูกต้อง

3.4 การกระทำอย่างต่อเนื่อง (Articulation) เป็นการกระทำในสิ่งที่เห็นว่าถูกต้องนั้นอย่างต่อเนื่อง

3.5 การกระทำโดยธรรมชาติ (Naturalization) เป็นการกระทำจนเกิดทักษะสามารถปฏิบัติได้โดยอัตโนมัติเป็นธรรมชาติ

องค์ประกอบของพฤติกรรม

Cronbach (1972) ได้อธิบายว่า พฤติกรรมของมนุษย์มีองค์ประกอบอยู่ 7 ประการ ดังนี้

1. เป้าหมาย (Goal) หมายถึง วัตถุประสงค์หรือความต้องการ ซึ่งก่อให้เกิดพฤติกรรม โดยมนุษย์ต้องทำกิจกรรมเพื่อสนองต่อความต้องการของตนเองและอาจมีความต้องการหลาย ๆ อย่างในเวลาเดียวกัน มนุษย์จึงต้องเลือกที่จะตอบสนองความต้องการที่สำคัญก่อนหลังจากนั้นจึงค่อยสนองต่อความต้องการอื่น ๆ ที่สำคัญน้อยกว่าในภายหลัง

2. ความพร้อม (Readiness) หมายถึง ระดับวุฒิภาวะ และความสามารถที่จำเป็นในการทำกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการ

3. สถานการณ์ (Situation) หมายถึง ลู่ทางหรือโอกาสหรือเหตุการณ์ที่เปิดโอกาสให้เลือกทำกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการ

4. การแปลความหมาย (Interpretation) หมายถึง การพิจารณาลู่ทางหรือสถานการณ์เพื่อเลือกหาวิธีที่คิดว่าจะสนองความต้องการให้เป็นที่น่าพอใจมากที่สุด

5. การตอบสนอง (Response) หมายถึง การดำเนินการทำกิจกรรม เพื่อสนองความต้องการตามวิธีที่เลือกสรรแล้ว

6. ผลที่ตามมา (Consequence) หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำกิจกรรมนั้น ซึ่งอาจได้ผลตรงกับที่คาดหวังไว้หรือตรงข้ามกับที่คิดหวังไว้

7. ปฏิกริยาต่อความผิดหวัง (Reactoin to Thwarting) หมายถึง ปฏิกริยาที่เกิดขึ้นเมื่อสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการ

พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย

เอกนรินทร์ กลิ่นหอม (2553) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติที่แสดงออกมาสัมพันธ์กับความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติ ดังนี้

1. มีความรู้ในการจัดการขยะ คือ มีความรู้เกี่ยวกับโทษ ประโยชน์ ปริมาณขยะ
2. ทักษะในการจัดการขยะ คือ มองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัย
3. การปฏิบัติ คือ มีการปฏิบัติที่ถูกต้องในการจัดการขยะ โดยมีการแยกถังขยะหรือการนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ โดยใช้หลัก 5Rs เพื่อเป็นการลดปริมาณขยะ ได้แก่ การลดปริมาณขยะ (Reduce) การนำขยะกลับไปใช้ใหม่หรือใช้ซ้ำ (Reuse) การนำขยะมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ (Recycle) การปฏิเสธการใช้ผลิตภัณฑ์ที่กำลังจืดจาง และ ผู้ทิ้งขยะยอมรับที่จะเป็นผู้คัดแยกขยะ (Response)

สรุปได้ว่า พฤติกรรมของบุคคลแบ่งได้ 2 ประเภทหลัก ๆ คือ พฤติกรรมภายในหรือพฤติกรรมปกปิด และ พฤติกรรมภายนอกหรือพฤติกรรมเปิดเผย โดยองค์ประกอบเกี่ยวกับ เป้าหมาย ความพร้อม สถานการณ์ การแปลความหมาย การตอบสนอง ผลที่ตามมา และ ปฏิกริยาต่อความผิดหวัง ซึ่งทำให้เกิดกระบวนการทางพฤติกรรมที่แสดงถึงลักษณะทางพฤติกรรม คือ กระบวนการรับรู้ กระบวนการรู้ และ กระบวนการพฤติกรรมในสภาพแวดล้อม โดยองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ ได้แก่ กลุ่มสังคม บุคคลที่เป็นแบบอย่าง สถานภาพ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี กฎหมาย ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อต่าง ๆ สิ่งแวดล้อม ทักษะ และ การเรียนรู้ในจิตวิทยา และมีสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมนั้น ประกอบด้วย ลักษณะนิสัยส่วนตัว ได้แก่ ความเชื่อ ค่านิยม ทักษะ หรือเจตคติ และ บุคลิกภาพ และกระบวนการอื่น ๆ ทางสังคม เช่น สิ่งกระตุ้นพฤติกรรม และความเข้มข้นของสิ่งกระตุ้นพฤติกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับ การรับรู้ เจตคติ การมีส่วนร่วม การสนับสนุนทางสังคม และจิต

সাধারণ

การรับรู้ เจตคติ การมีส่วนร่วม การสนับสนุนทางสังคม และ จิตসাধারণ มีความเกี่ยวข้องกับคุณลักษณะทางพฤติกรรมของมนุษย์ด้านจิตใจและการปฏิบัติที่ดี เพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์หรือเป้าหมายในการร่วมกันดำเนินกิจกรรมหรือปฏิบัติกิจกรรมให้สำเร็จลุล่วงประสบผลสำเร็จ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายและแนวคิดทฤษฎีที่สำคัญดังต่อไปนี้

การรับรู้

การรับรู้เป็นสิ่งที่น่าสนใจในเรื่องพฤติกรรมของมนุษย์ เพราะว่าพฤติกรรมมนุษย์มีพื้นฐานมาจากการรับรู้โลกมนุษย์เป็นเรื่องการรับรู้ ซึ่งก็คือเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมเป็นสำคัญ จะเห็นว่า การรับรู้เป็นการวิเคราะห์ตีความเพื่อทำความเข้าใจในข่าวสารข้อมูลที่ได้รับนั้น บุคคลจะอาศัยข้อมูลที่ได้รับปัจจุบันประกอบกับสิ่งที่เคยรับรู้จากอดีตและเก็บไว้ในความทรงจำ ตลอดจนความคาดหวังของบุคคลต่อสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคตด้วย (อุตม ทุมโฆสิต, 2553) ซึ่งมีนักคิดและนักจิตวิทยาที่สนใจศึกษาเรื่องการรับรู้ (Perception) ได้กล่าวถึงแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ไว้ ดังนี้

1. ความหมายของการรับรู้ ตามความหมายของนักคิดและนักจิตวิทยา มีดังนี้

กุลลอร์น หงส์ทอง (2550) ได้ให้คำนิยามของ การรับรู้ ว่าหมายถึง การตีความหมายจากสิ่งแวดล้อม สิ่งเร้า โดยสมองและเป็นกระบวนการทางจิตวิทยาพื้นฐานของมนุษย์ทำให้เกิดความจำ ความคิด หรือการเรียนรู้ เป็นการแสดงออกถึงความรู้ ความเข้าใจ และความรู้สึกรู้สึกจากประสาทสัมผัสทั้ง 5 ทำให้เกิดการตอบสนองในแบบของการกระทำ หรือความนึกคิด

มาลินี มาลีคล้าย (2554) ได้กล่าวว่า การรับรู้เป็นพื้นฐานที่สำคัญของแต่ละบุคคล เพราะการตอบสนองพฤติกรรมใด ๆ จะขึ้นอยู่กับรับรู้จากสภาพแวดล้อมของตนและความสามารถในการแปลความหมายของสภาพตอนั้น ๆ ดังนั้น การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจึงขึ้นอยู่กับสิ่งเร้าและปัจจัยการรับรู้ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งปัจจัยการรับรู้ประกอบด้วย ประสาทสัมผัสและปัจจัยทางจิตวิทยา คือ ความรู้เดิม เจตคติ และความต้องการ เป็นต้น การรับรู้จะประกอบด้วยกระบวนการสามด้านคือ การสัมผัส การแปลความหมาย และอารมณ์

จุฑารัตน์ ทินบัว (2556) ได้ให้ความหมายว่า การรับรู้ คือ การแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งเกิดขึ้นในจิตใจของแต่ละบุคคลอันเนื่องมาจากการตีความหรือแปลความอาการสัมผัส (Sensation) ของร่างกายกับสิ่งเร้าหรือสิ่งแวดล้อมโดยอาศัยประสบการณ์เดิมเป็นเครื่องช่วย

Goldenson (1984) ได้ให้ความหมายของ การรับรู้ ว่าเป็นการรับรู้วัตถุ สิ่งของ ความสัมพันธ์และเหตุการณ์ โดยอาศัยสัมผัสและกิจกรรมเหล่านี้ทำได้โดยใช้อวัยวะสัมผัส และแปลความหมายสิ่งเร้านั้น

Guralnik (1986) ได้กล่าวถึง การรับรู้ ว่าหมายถึงการแสดงออกถึงการรับรู้หรือความสามารถที่จะรับรู้ เป็นความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุ สิ่งของหรือคุณลักษณะ โดยวิธีการแสดงออกทางความรู้สึก (Sense) ความตระหนัก (Awareness) และความเข้าใจ (Comprehension)

Kotler (2003) ได้ให้ความหมายของ การรับรู้ (Perception) ว่าหมายถึง บุคคลที่ถูกจูงใจพร้อมที่จะแสดงออกมาหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับการรับรู้ของบุคคลเท่านั้น ในสถานการณ์ต่าง ๆ การรับรู้เป็นกระบวนการที่แต่ละบุคคลเลือก จัดการและแปลความหมายข้อมูลข่าวสารออกมา การรับรู้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับสิ่งกระตุ้นทางกายภาพเท่านั้น แต่ขึ้นอยู่กับสิ่งกระตุ้นที่อยู่รอบ ๆ และเงื่อนไขของแต่ละบุคคล

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลและกำหนดการรับรู้ ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวไว้หลายทาง ดังนี้

ใจชนก ภาคออต (2555) ได้เสนอว่าปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ของบุคคล ได้แก่ ประสบการณ์เดิม สถานการณ์ ความต้องการและหน้าที่รับผิดชอบของบุคคล โดยแบ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคลเป็นปัจจัยภายใน ได้แก่ คุณสมบัติที่อยู่ภายในตัวของผู้รับ เช่น เพศ อาชีพ อายุ ระดับการศึกษา ความต้องการ คุณค่า ความสนใจ ประสบการณ์เดิม ปัจจัยภายนอก ได้แก่ คำแนะนำ คำสั่งสอน

Chung and Meggenson (1981) ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ แบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ขนาดของสิ่งเร้า ความเข้มข้นหรือความรุนแรง สิ่งที่ตรงข้ามกัน สิ่งที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ การเคลื่อนไหว สิ่งแปลกใหม่หรือแนวทางใหม่ สถานภาพและรูปร่างภายนอกที่ปรากฏ และ ปัจจัยภายใน ได้แก่ ความต้องการ หรือสิ่งจูงใจ บุคลิกภาพ มโนภาพส่วนตน ประสบการณ์ในอดีต เป็นต้น

นอกจากนี้ Steer (1984) ได้กล่าวว่า ปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้บุคคลอื่น ๆ คือ 1) คุณลักษณะของบุคคลที่ถูกรับรู้ ได้แก่ ลักษณะทางร่างกาย การพูด การใช้ท่าทาง เหตุผลตามลักษณะอาชีพ หรือบุคลิกของผู้ถูกรับรู้ 2) คุณลักษณะของบุคคลผู้รับรู้ ได้แก่ แนวความคิด ความรู้ ประสบการณ์ การตอบสนอง และ 3) คุณลักษณะของสถานการณ์ ได้แก่ องค์ประกอบทางสังคม บทบาทขององค์กร ตำแหน่งทางสังคม เป็นต้น

3. การจัดระบบการรับรู้ การรับรู้ เป็นพื้นฐานการเรียนรู้ที่สำคัญของบุคคล เพราะการตอบสนองพฤติกรรมใด ๆ จะขึ้นอยู่กับ การรับรู้จากสภาพแวดล้อมของตน และความสามารถในการแปลความหมายของสภาพนั้น ๆ ดังนั้น การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยการรับรู้ และสิ่งเร้าที่มีประสิทธิภาพ

ซึ่งปัจจัยการรับรู้ประกอบด้วย ประสาทสัมผัส และปัจจัยทางจิต คือ ความรู้เดิม ความต้องการ และเจตคติ เป็นต้น การรับรู้จะประกอบด้วยกระบวนการสามด้าน คือ การรับสัมผัส การแปลความหมาย และ อารมณ์ ดังนั้น มนุษย์เมื่อพบสิ่งเร้าไม่ได้รับรู้ตามที่สิ่งเร้าปรากฏแต่นำมาจัดระบบตามหลักดังนี้ (วชิระ ชินหนองจอก, 2553)

3.1 หลักแห่งความคล้ายคลึง (Principle of Similarity) สิ่งเร้าใดที่มีความคล้ายกัน จะรับรู้ว่าเป็นพวกเดียวกัน

3.2 หลักแห่งความใกล้ชิด (Principle of Proximity) สิ่งเร้าที่มีความใกล้กันจะรับรู้ว่าเป็นพวกเดียวกัน

3.3 หลักแห่งความสมบูรณ์ (Principle of Closure) เป็นการรับรู้สิ่งที่ไม่สมบูรณ์ ให้สมบูรณ์ขึ้น

4. ทฤษฎีการรับรู้ (Perception Theory) คือ การรับรู้ของคนมีองค์ประกอบที่เข้ามาเกี่ยวข้องจำนวนมาก เมื่อบุคคลถูกเร้าโดยสิ่งแวดล้อมจะเกิดความรู้สึกจากการสัมผัส โดยอาศัยอวัยวะสัมผัสทั้ง 5 คือ ตา ทำหน้าที่ดูหรือมองเห็น หูทำหน้าที่ฟังหรือได้ยิน ลิ้นทำหน้าที่รู้รส จมูกทำหน้าที่ดมหรือได้กลิ่น ผิวหนังทำหน้าที่สัมผัสหรือรู้สึกได้อย่างถูกต้อง กระบวนการรับรู้จะสมบูรณ์ ดังนั้น การรับรู้จะประกอบด้วยกระบวนการสามด้าน คือ การรับสัมผัส การแปลความหมายและอารมณ์ การรับรู้เป็นผลเนื่องมาจากการที่มนุษย์ใช้อวัยวะรับสัมผัส (Sensory Motor) ซึ่งเรียกว่า เครื่องรับ (Sensory) ทั้ง 5 ชนิด คือ ตา หู จมูก ลิ้น และ ผิวหนัง การรับรู้จะเกิดขึ้นมากขึ้นน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับสิ่งที่มีอิทธิพลหรือปัจจัยในการรับรู้ ได้แก่ ลักษณะของผู้รับรู้ ลักษณะของสิ่งเร้า การที่มนุษย์จะรับรู้ และสามารถพัฒนาจนเป็นการเรียนรู้ได้ดีหรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้ (สุริย์รัตน์ รัตนมณี, 2551)

4.1 การได้เห็น เกิดจากการใช้ประสาทสัมผัสทาง ตา ซึ่งการรับรู้ เกิดจากการใช้ประสาทสัมผัสจากการมองเห็นทางสายตาในการมองเห็นทำให้เกิดการรับรู้ต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัว

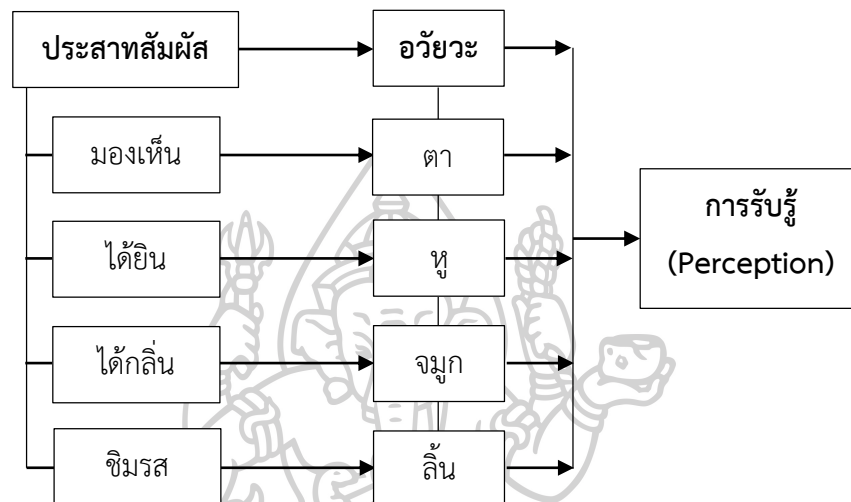
4.2 การได้ยิน เกิดจากการใช้ประสาทสัมผัสทางหู ซึ่งการรับรู้เกิดจากการฟังประสาทสัมผัสจะส่งผลต่อการได้ยิน และรับรู้จากเสียงที่ได้ยินในสิ่งต่าง ๆ รอบตัว

4.3 การได้กลิ่น เกิดจากการใช้ประสาทสัมผัสทาง จมูก ซึ่งการรับรู้จากการได้กลิ่นนั้นประสาทสัมผัสจะรับรู้ และสามารถบอกได้ว่าเป็นกลิ่นอะไร และรับรู้ในกลิ่นรอบตัว

4.4 การได้ลิ้มรส เกิดจากการใช้ประสาทสัมผัสทาง ลิ้น ซึ่งการรับรู้เกิดจากการชิมรสประสาทสัมผัสทำให้รับรู้รสต่าง ๆ รสเปรี้ยว รสหวาน รสเค็ม หรือ รสเผ็ด

Garnison and Magoon (1972) ได้กล่าวว่า การได้สัมผัส เกิดจากการใช้ประสาทสัมผัสทางมือ หรือผิวหนังส่วนอื่น ซึ่งการรับรู้เกิดจากการสัมผัสแต่ละชนิดว่ามีลักษณะอย่างไร เช่น ผิวหยาบ ผิวนุ่ม ผิวแข็ง และเมื่อได้สัมผัสสิ่งนั้นก่อให้เกิดการรับรู้ได้อย่างไร

ผู้ศึกษาได้นำทฤษฎีการรับรู้มาสังเคราะห์โดยสรุปได้ดังภาพที่ 4

รูปภาพที่ 4 องค์ประกอบของการรับรู้
ที่มา : สุรียรัตน์ รัตนมณี (2551).

สรุปได้ว่า การรับรู้ เป็นการรับรู้ของบุคคลจากระบบประสาทสัมผัส ได้แก่ การมองเห็น การได้ยิน การได้กลิ่น การชิมรส ผ่านอวัยวะของร่างกาย คือ ตา หู จมูก และลิ้น ร่วมกับจากประสบการณ์เดิมเชื่อมโยงกับสถานการณ์ปัจจุบันที่เกิดจากความต้องการจนได้รับความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ และจากสิ่งเร้าที่มีความชัดเจนและมีการกระทำซ้ำ ๆ บ่อย ๆ ได้แก่ ขนาดของสิ่งเร้า ความเข้มข้นหรือความรุนแรง สิ่งที่ตรงข้ามกัน สิ่งที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ การเคลื่อนไหว สิ่งแปลกใหม่หรือแนวทางใหม่ สถานภาพและรูปร่างภายนอกที่ปรากฏ และ ปัจจัยภายใน ได้แก่ ความต้องการ หรือ สิ่งจูงใจ บุคลิกภาพ มโนภาพส่วนตน ประสบการณ์ในอดีต เป็นต้น

เจตคติ

เจตคติ คือลักษณะภายในจิตใจของคนที่คิดและรู้สึกทางบวกหรือทางลบต่อสิ่งที่เกิดขึ้น จากความรู้ ความเข้าใจ และอารมณ์ ผ่านการแสดงออกทางพฤติกรรมและเปลี่ยนแปลงได้ตามชุมชน หรือสังคม เป็นตัวแปรทางจิตวิทยาชนิดหนึ่งที่ไม่สามารถสังเกตได้โดยง่าย แต่เป็นความโน้มเอียงทางจิต ภายใน แสดงออกให้เห็นโดยพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง และเจตคดียังเป็นความชอบ ไม่ชอบ

ความลำเอียง ความคิดเห็น ความรู้สึก และความเชื่อมั่นในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Thurstone, 1968) ในขณะที่ (Oskamp 1947) เห็นว่า เจตคติ คือความพร้อมในการโต้ตอบในทางใดทางหนึ่ง ความพร้อมในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าลักษณะที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย เพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะอย่าง เป็นความโน้มเอียงในการประเมินสัญลักษณ์ วัตถุหรือแง่มุมใดแง่มุมหนึ่งของโลกในลักษณะที่เราชอบหรือไม่ชอบ

1. ความหมายของเจตคติ โดยนักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

พรณรงค์ สิงห์สำราญ (2550) ได้กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ระดับความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อโลกในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านบวกและด้านลบ

อริสา อนุยะโต (2555) ได้กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง การแสดงออกทางความรู้สึกและความคิดเห็นของเรามีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจเปลี่ยนแปลงในทางบวกหรือทางลบก็ได้ ซึ่งเจตคติสามารถสร้างและเปลี่ยนแปลงได้ หากเรามีเจตคติเชิงบวกก็จะแสดงออกในลักษณะของความชอบ ความพึงพอใจ ความสนใจ เห็นด้วย อยากทำ อยากปฏิบัติ อยากได้ และอยากใกล้ชิดสิ่งนั้น แต่หากเรามีเจตคติเชิงลบ ก็จะแสดงออกในลักษณะความเกลียด ไม่พึงพอใจ ไม่สนใจ ไม่เห็นด้วย ซึ่งอาจทำให้เราเกิดความเบื่อหน่ายหรือต้องการหนีห่างจากสิ่งเหล่านั้น และเจตคตินี้จะแสดงออกหรือปรากฏชัดเจนขึ้นในกรณีที่สิ่งเร้าเป็นสิ่งที่เร้าทางสังคม

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2556) ได้ให้ความหมายของ เจตคติ ไว้ 2 ความหมาย คือ “เป็นแนวโน้มของการมีพฤติกรรมตอบสนองอันเนื่องมาจากการเรียนรู้มี 3 องค์ประกอบ คือ การรู้คิด อารมณ์ และพฤติกรรม” และอีกความหมายคือ “แบบแผนพฤติกรรมการตอบสนองต่อบุคคลและสิ่งของในแนวทางที่แน่นอน ซึ่งเป็นผลมาจากการรู้คิด อารมณ์ และพฤติกรรม”

Roger (1973) ได้กล่าวถึง เจตคติ ว่าเป็นตัวชี้วัดว่าบุคคลนั้น คิดและรู้สึกอย่างไรกับคนรอบข้าง วัตถุและสิ่งแวดล้อมตลอดจนสถานการณ์ต่าง ๆ โดยเจตคตินั้นมีรากฐานมาจากความเชื่อที่อาจส่งผลถึงพฤติกรรมในอนาคตได้ เจตคติตั้งเป็นเพียงความพร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้า และเป็นมิติของการประเมินเพื่อแสดงว่าชอบหรือไม่ชอบต่อประเด็นหนึ่ง ๆ ซึ่งถือเป็นการสื่อสารภายในบุคคล (Interpersonal communication) ที่เป็นผลกระทบจากการรับสารอันจะมีผลต่อพฤติกรรมต่อไป

Allport and Postman (1985) ได้ให้ความหมายว่า เจตคติ คือ สภาวะความพร้อมทางจิตซึ่งเกิดจากประสบการณ์ สภาวะความพร้อมนี้จะเป็นตัวกำหนดทิศทาง หรือเป็นตัวกระตุ้นปฏิกิริยาตอบสนองของบุคคลที่มีต่อวัตถุและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

Lefton (1997) ได้ให้ความหมายของ เจตคติ ว่าเป็นความรู้สึก ความเชื่อ และการโน้มน้าวให้แสดงพฤติกรรมต่อคน ความคิด หรือสิ่งต่าง ๆ

Anastasi (1988) ได้กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง แนวโน้มในการแสดงออกถึงความชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่สามารถสังเกตเห็นได้โดยตรง แต่สามารถสรุปจากพฤติกรรมที่แสดงออกมา

2. องค์ประกอบของเจตคติ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ ดังนี้ (อริสา อนุยะโต, 2555)

2.1 ด้านความคิด (Cognition Component) หมายถึง การรับรู้และวินิจฉัยข้อมูลหรือสิ่งต่าง ๆ ที่ได้รับ โดยแสดงออกมาในลักษณะของแนวคิดที่มีต่อสิ่งนั้น ๆ

2.2 ด้านอารมณ์หรือความรู้สึก (Affective Component) หมายถึง ลักษณะของอารมณ์หรือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้า ซึ่งสอดคล้องหรือเป็นไปในทิศทางเดียวกับความคิด เช่น หากบุคคลมีความคิดในเชิงลบต่อสิ่งเร้า ก็จะแสดงอารมณ์ความรู้สึกในลักษณะของความไม่ชอบ ไม่พอใจ ไม่เห็นด้วย

2.3 ด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) หมายถึง ความพร้อมที่จะแสดงออกในลักษณะของการกระทำ ลักษณะของการกระทำนั้นเป็นผลมาจากความคิดและอารมณ์หรือความรู้สึกที่มีลักษณะที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

3. วิธีการวัดเจตคติ สามารถวัดได้ 6 วิธี ดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2556)

3.1 การสังเกต เป็นการเฝ้ามองและจดบันทึกอย่างมีแบบแผน มีข้อจำกัดคือ ศึกษาได้เฉพาะเจตคติที่แสดงออกปัจจุบันของแต่ละบุคคล ในสภาวะแวดล้อมเดียว

3.2 การสัมภาษณ์ เป็นการถามให้ตอบปากเปล่า แต่อาจไม่ได้ข้อมูลที่แท้จริงจากผู้ตอบ เนื่องจากผู้ตอบอาจรู้สึกไม่อิสระในการตอบหรือไม่คุ้นเคยกับผู้ถาม

3.3 การใช้มาตรวัด หรือแบบสอบถามเจตคติ เป็นการวัดโดยใช้เครื่องมือวัดที่สร้างขึ้นตามระเบียบวิธีวิจัย หรือแบบสอบถามในงานด้านสาธารณสุขนิยมใช้มาตรวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท

3.4 วิธีการสะท้อนภาพ เป็นการใช้คำถามตรง ๆ ในเรื่องที่จะถาม ได้แก่ การถามด้วยวิธีการต่อให้จบประโยค การถามด้วยวิธีการโยงความสัมพันธ์ของคำต่าง ๆ และการถามด้วยวิธีการเล่าเรื่องราวจากภาพ แต่คำตอบที่ได้ อาจเป็นคำตอบที่บิดเบือน และผู้วิเคราะห์เนื้อหา คำตอบที่ได้รับต้องเป็นผู้ที่ได้รับการฝึกฝนมาอย่างดีแล้วเท่านั้น

3.5 การวัดร่องรอยการกระทำ เป็นวิธีการที่ง่าย แต่อาจมีความคลาดเคลื่อนสูง

3.6 การวัดทางสรีระ เป็นการวัดโดยใช้เครื่องมือไฟฟ้า หรือเครื่องมืออื่น ๆ ต่อร่างกาย จะได้ข้อมูลที่ชัดเจนและไม่บิดเบือน แต่วิธีการวัดทำได้ยากต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ

4. ลักษณะสำคัญของเจตคติ เป็นสภาวะของจิตใจที่เป็นสิ่งเรียนรู้ มีทั้งทางบวกและทางลบ ส่งผลต่อพฤติกรรมการแสดงออก ซึ่งเจตคติอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามชุมชนหรือสังคมที่บุคคลนั้นอยู่

หรือคลุกคลีด้วย เจตคติของบุคคลสะท้อนถึงค่านิยมต่าง ๆ และช่วยให้บุคคลเข้าใจโลก ประสบการณ์เดิมของแต่ละบุคคลช่วยในการคิดและเป็นตัวกำหนดเจตคติของบุคคล (ฐิตารีย์ เกิดสมกาล, 2555)

5. การเปลี่ยนแปลงเจตคติ มีกระบวนการเปลี่ยนแปลง 3 ประการ ดังนี้ (Kelman, 1967)

5.1 การยินยอม (Compliance) การยินยอม จะเกิดได้ก็ต่อเมื่อบุคคลยอมรับสิ่งที่มีอิทธิพลต่อตัวเขา และมุ่งหวังจะได้รับความพอใจจากบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลนั้น การที่บุคคลยอมกระทำตามสิ่งที่อยากให้เขากระทำนั้นไม่ใช่เพราะบุคคลเห็นด้วยกับสิ่งนั้น แต่เป็นเพราะเขาคาดหวังว่าจะได้รับรางวัล หรือการยอมรับจากผู้อื่นในการเห็นด้วย และกระทำตาม ดังนั้น ความพอใจที่ได้รับจากการยอมกระทำตามนั้น เป็นผลมาจากอิทธิพลทางสังคม หรืออิทธิพลของสิ่งที่ก่อให้เกิดการยอมรับนั้น กล่าวได้ว่า การยอมกระทำตามนี้เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงเจตคติซึ่งจะมีพลังผลักดันให้บุคคลยอมกระทำตามมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับจำนวน หรือความรุนแรงของรางวัลและการลงโทษ

5.2 การเลียนแบบ (Identification) กระบวนการเลียนแบบเกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับสิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้นซึ่งการยอมรับนี้เป็นผลมาจากการที่บุคคลต้องการจะสร้างความสัมพันธ์ที่ดี หรือที่พอใจระหว่างตนเองกับผู้อื่น จากการเลียนแบบนี้เจตคติของบุคคลจะเปลี่ยนไปมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสิ่งเร้าให้เกิดการเลียนแบบ กล่าวได้ว่า การเลียนแบบเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงเจตคติซึ่งพลังผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนี้จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความน่าโน้มน้าวใจของสิ่งเร้าที่มีต่อบุคคลนั้น การเลียนแบบจึงขึ้นอยู่กับพลัง (Power) ของผู้ส่งสาร บุคคลจะรับเอาบทบาททั้งหมดของคนอื่นมาเป็นของตนเอง หรือแลกเปลี่ยนบทบาทซึ่งกันและกัน บุคคลจะเชื่อในสิ่งที่ตัวเองเลียนแบบแต่ไม่รวมถึงเนื้อหาและรายละเอียดในการเลียนแบบเจตคติของบุคคลจะเปลี่ยนไปมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสิ่งเร้าที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

5.3 ความต้องการที่อยากจะเป็น (Internalization) เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับสิ่งที่มีอิทธิพลเหนือกว่า ซึ่งตรงข้ามกับความต้องการภายในค่านิยมของเขา พฤติกรรมที่เปลี่ยนในลักษณะนี้จะสอดคล้องกับค่านิยมที่บุคคลมีอยู่เดิม ความพึงพอใจที่ได้จะขึ้นอยู่กับเนื้อหา รายละเอียดของพฤติกรรมนั้น ๆ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ถ้าความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมถูกกระทบไม่ว่าจะในระดับใดก็ตามจะมีผลต่อการเปลี่ยนเจตคติทั้งสิ้น

สรุปได้ว่า เจตคติเป็นลักษณะภายในจิตใจของคน que คิดและรู้สึกทางบวกหรือทางลบ ต่อสิ่งที่เกิดขึ้นจากความรู้ ความเข้าใจ และอารมณ์ ซึ่งเป็นองค์ประกอบแล้วผ่านการแสดงออกทางพฤติกรรมและเปลี่ยนแปลงได้ตามชุมชนหรือสังคมของบุคคลนั้นอยู่และคลุกคลีด้วย สามารถวัดได้ โดยการสังเกต การสัมภาษณ์ การใช้มาตรวัด การใช้คำถามตรง ๆ ในเรื่องที่จะถาม การวัดร่องรอย การกระทำ และ การวัดทางสรีระหรือเครื่องมืออื่น ๆ ต่อร่างกาย อาจเปลี่ยนแปลงในทางบวกหรือ

ทางลบก็ได้ ซึ่งเจตคติสามารถสร้างและเปลี่ยนแปลงได้ หากเรามีเจตคติเชิงบวกก็จะแสดงออกในลักษณะของความชอบ ความพึงพอใจ ความสนใจ เห็นด้วย อยากทำ อยากปฏิบัติ อยากได้ และอยากใกล้ชิดสิ่งนั้น แต่หากเรามีเจตคติเชิงลบ ก็จะแสดงออกในลักษณะความเกลียด ไม่พึงพอใจ ไม่สนใจ ไม่เห็นด้วย ซึ่งอาจทำให้เราเกิดความเบื่อหน่ายหรือต้องการหนีห่างจากสิ่งเหล่านั้น และเจตคตินี้จะแสดงออกหรือปรากฏชัดเจนขึ้นในกรณีที่สิ่งเร้านั้นเป็นสิ่งเร้าทางสังคม

การมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม เกิดจากความคิดริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติร่วมกันของประชาชนในชุมชน โดยกลุ่มผู้นำชุมชน ประชาชน องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมและเกี่ยวข้องกัน เพื่อให้ชุมชนเกิดการพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้นในทุก ๆ ด้าน สามารถเกิดความเปลี่ยนแปลงและบรรลุผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งนักวิชาการและนักทฤษฎีด้านการมีส่วนร่วมอธิบายความหมายรูปแบบ ขั้นตอน กระบวนการ และเงื่อนไข ของการมีส่วนร่วม และการมีส่วนร่วมของประชาชน ไว้ดังนี้

ความหมายของการมีส่วนร่วม

ประพันธ์พงษ์ ชินพงษ์ (2551) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง ผลจากการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องของความต้องการและทิศทางการเปลี่ยนแปลง ความเห็นพ้องต้องกันนั้นจะมากพอจนเกิดความคิดริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติกันนั้น กล่าวคือ ต้องเป็นการเห็นพ้องต้องกันของคนส่วนใหญ่ที่จะเข้าร่วมปฏิบัติกัน ดังนั้น องค์กรจะต้องเป็นเสมือนตัวที่ทำให้การปฏิบัติการบรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่ต้องการ

ชุมชน อุดมชะ (2553) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึงการร่วมมือและมีส่วนร่วมซึ่งกันและกันในทุก ๆ ด้านของประชาชน โดยเริ่มต้นตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ และมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล สามารถพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันใช้ทรัพยากรอย่างสมานฉันท์ นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ณรงค์ ปิติบุญพัฒน์ (2553) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง ส่วนที่เกี่ยวข้องด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องนั้นเป็นเหตุเร้าใจให้ทำการบรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้นกับทำให้ความรู้สึกรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย ซึ่งจะต้องมีเงื่อนไขของการมีส่วนร่วมกลุ่มอย่างน้อย 3 ประการ ได้แก่ ต้องมีอิสรภาพที่จะมีส่วนร่วม ต้องเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม และสามารถที่จะมีส่วนร่วม

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทั้งทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ กิจกรรมที่มีผลกระทบต่อตนเองและชุมชน

กฤษฎาภรณ์ ยูงทอง (2555) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วม คือ กระบวนการแลกเปลี่ยน ข้อมูลและการตัดสินใจต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกันทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ในกระบวนการนี้ตั้งแต่แรกจนกระทั่งถึงการติดตามและประเมินผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเรียนรู้ การปรับเปลี่ยนโครงการร่วมกัน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย

ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

ยุธนา แดงนุ้ย (2551) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาในลักษณะของการเข้าร่วม การจัดการ ตั้งแต่เข้าร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามการประเมินผล ในรูปของชุมชนที่ได้ประโยชน์หรือผลประโยชน์โดยตรงจากการพัฒนา

จิรวรรณ อินทรีย์สังวร (2552) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน เริ่มต้นจากการที่ ประชาชนรวมกันเป็นกลุ่มเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมที่แต่ละคนมีความสนใจ และเป็นเรื่องที่ทำให้ได้รับ ผลประโยชน์ซึ่งอาจจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมก็ได้ และมีการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน แต่กิจกรรมเหล่านั้น จะต้องสัมพันธ์กับปัญหาและความต้องการของประชาชนที่รวมกลุ่มกันดังกล่าวมีจำนวนของคน ที่มีความคิดที่ตรงกันมากพอที่จะทำให้เกิดเป็นโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่สามารถตอบสนองปัญหา และความต้องการได้

อรทัย ก๊กผล (2552) ได้กล่าวว่า ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนเปลี่ยนแปลง ไปตามบริบททางสังคมและการเมือง ในอดีตการมีส่วนร่วมของประชาชนมักหมายถึงการมีส่วนร่วม ทางการเมือง แต่ปัจจุบันสังคมให้ความสำคัญกับประชาธิปไตยทางตรงและประชาธิปไตยที่ ประชาชนปกครองตนเอง ส่งผลให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนมีขอบเขตกว้างขึ้น การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) หมายถึง การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เปิดให้ประชาชนเข้าไปร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์ นโยบาย กระบวนการบริหารและตัดสินใจของท้องถิ่น เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมอย่างแท้จริง ทั้งนี้ ต้องอยู่บนพื้นฐานของการที่ประชาชน จะต้องมื่อสระทางความคิด มีความรู้ความสามารถในการกระทำ และมีความเต็มใจที่จะเข้าร่วม ต่อกิจกรรมนั้น ๆ โดยหลักการการมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมีลักษณะการเข้าร่วมอย่างครบวงจร ตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุด ไม่ใช่เป็นการจัดเวทีการมีส่วนร่วมครั้งเดียว ซึ่งในการแก้ปัญหาของชุมชนควรเปิด ให้ประชาชนเข้าร่วมตั้งแต่ต้นจนจบ ดังนี้

1. เริ่มตั้งแต่การเกิดจิตสำนึกในตนเองและถือเป็นภาระหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมหรือชุมชนที่ตนอยู่
2. ร่วมคิดด้วยกันว่าอะไรที่เป็นปัญหาของชุมชน มีสาเหตุอย่างไรและจะจัดลำดับ ความสำคัญของปัญหาเป้าหมายอย่างไร และควรที่จะจัดการกับปัญหาใดก่อนหลัง

3. ร่วมกันวางแผนการดำเนินงานว่าจะจัดกิจกรรมหรือโครงการอะไร จะแบ่งงานกันอย่างไร ใช้งบประมาณมากน้อยเพียงใด จะจัดหางบประมาณมาจากที่ใด และใครจะเป็นผู้ดูแลรักษา

4. ร่วมดำเนินงาน ประชาชนจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจ เต็มกำลังความรู้ความสามารถของตนเอง

5. ร่วมกันติดตามประเมินผล ตลอดเวลาที่ทำงานร่วมกันประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการตรวจสอบถึงปัญหาอุปสรรคและร่วมกันในการหาทางแก้ไขปัญหาเพื่อให้งานหรือภารกิจดังกล่าวสามารถสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย

6. ร่วมรับผลประโยชน์ ประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมของชุมชนแล้วย่อมที่จะได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งอาจไม่จำเป็นจะต้องอยู่ในรูปของเงิน วัตถุสิ่งของ แต่อาจเป็นความสุขสบาย ความพอใจในสภาพของความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นก็ได้

ณรงค์ ปิติบุญวัฒน์ (2553) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนเกิดความรู้สึกและความต้องการว่าเป็นเจ้าของร่วมกัน มีความเป็นอิสระ มีอำนาจในการตัดสินใจ มีกิจกรรมร่วมกัน สามารถจัดการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาได้ด้วยตนเอง รวมถึงสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และสามารถขยายเครือข่ายในเขตพื้นที่ต่าง ๆ

รูปแบบการมีส่วนร่วม

รูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถสรุปได้ 5 รูปแบบ ดังนี้ (กฤษฎากรณ์ ยุงทอง, 2555)

1. การรับรู้ข่าวสาร (Public Information) การมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้ ประชาชนผู้มีส่วนได้เสียและบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับการแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการ รวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้การได้รับแจ้งข่าวสารดังกล่าวจะต้องเป็นการแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ

2. การปรึกษาหารือ (Public Consultation) การปรึกษาหารือเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่มีการจัดการหารือระหว่างผู้ดำเนินโครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้อง และได้รับผลกระทบ

3. การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) การประชุมรับฟังความคิดเห็นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนและฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรมและผู้มีอำนาจตัดสินใจได้ใช้เวทีสาธารณะในการทำความเข้าใจและค้นหาเหตุผลที่จะดำเนินโครงการหรือกิจกรรมในพื้นที่นั้นหรือไม่ การประชุมรับฟังความคิดเห็นมีหลายรูปแบบ รูปแบบที่พบเห็นได้บ่อย ได้แก่

3.1 การประชุมในระดับชุมชน (Community Meeting) เป็นการประชุมที่จัดขึ้นในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ โดยเจ้าของโครงการต้องส่งตัวแทนเพื่ออธิบายและตอบข้อซักถาม

3.2 การประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการ (Technical Hearing) สำหรับโครงการที่มีข้อโต้แย้งในเชิงวิชาการ จำเป็นต้องจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการ โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาจากภายนอกมาอธิบายข้อซักถาม และให้ความเห็นต่อโครงการ ผลของการประชุมต้องนำเสนอต่อที่สาธารณะ และผู้เข้าร่วมประชุมต้องรับทราบผล

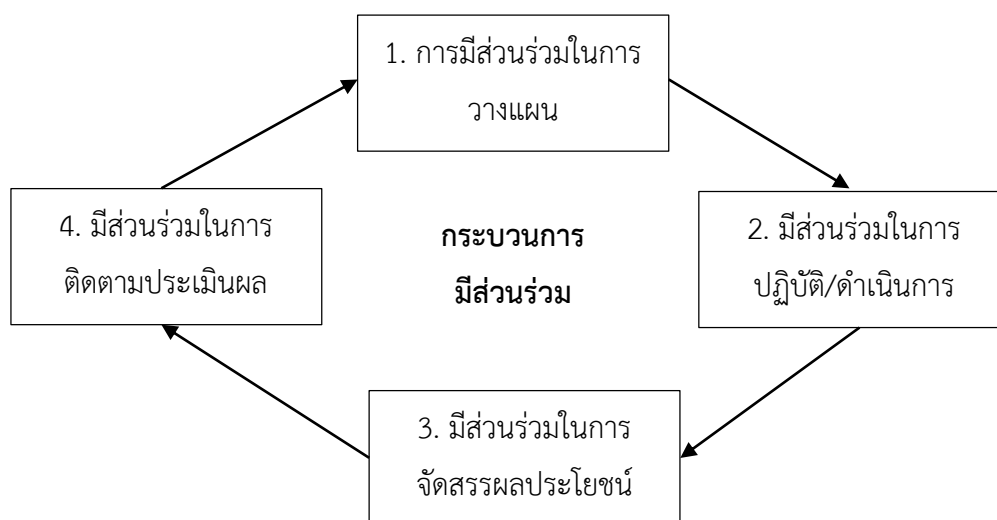
3.3 การประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เป็นการประชุมที่มีขั้นตอนชัดเจน เป็นเวทีในการเสนอข้อมูลอย่างเปิดเผย ไม่มีการปิดบังทั้งฝ่ายเจ้าของโครงการและฝ่ายผู้มีส่วนได้เสียจากโครงการ จะต้องมืองค์ประกอบของผู้เข้าร่วมการประชุมที่เป็นที่ยอมรับ มีหลักเกณฑ์และประเด็นในการพิจารณาที่ชัดเจน

4. การร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจประเด็นปัญหานั้น ๆ โดยการแต่งตั้งประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาเป็นคณะกรรมการ มีอำนาจในการตัดสินใจ

5. การใช้กลไกทางกฎหมาย เป็นการเรียกร้องสิทธิของตนจากการไม่ได้รับความเป็นธรรม มักใช้ในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการทางอื่นได้ โดยอาศัยมาตรการทางกฎหมายเป็นหลัก ซึ่งอาจเกิดความยืดเยื้อต่อการดำเนินโครงการ อย่างไรก็ตามในบางกรณีประชาชนอาจไม่อยู่ในฐานะที่จะดำเนินการฟ้องร้อง เพราะนอกจากจะเสียเวลาแล้วยังมีภาระค่าใช้จ่ายและภาระในการติดตามหาข้อมูล

กระบวนการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นกระบวนการสื่อสารสองทางที่มีเป้าหมายโดยรวม เพื่อที่จะให้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้นและได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชน ซึ่งเป้าหมายของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ก็คือ การให้ข้อมูลต่อสาธารณชนและให้สาธารณชนแสดงความคิดเห็นต่อโครงการที่นำเสนอหรือนโยบายรัฐ และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเพื่อหาทางออกที่ดีที่สุดสำหรับทุก ๆ คน ซึ่งขั้นตอนของกระบวนการมีส่วนร่วม สามารถจัดแบ่งเป็นขั้นตอนง่าย ๆ 4 ขั้นตอน (ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ, 2551) แสดงดังภาพที่ 5

รูปภาพที่ 5 กระบวนการของระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม
ที่มา: (ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ, 2551).

ขั้นที่ 1 มีส่วนร่วมในการวางแผน ประกอบด้วยการรับรู้ เข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการวางแผน และร่วมวางแผนกิจกรรม

ขั้นที่ 2 มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/ดำเนินการ ประกอบด้วยการเกี่ยวข้องกับการดำเนินการ ในกิจกรรมต่าง ๆ และการตัดสินใจ

ขั้นที่ 3 มีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ เป็นการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ หรือผลของกิจกรรมหรือผลของการตัดสินใจที่เกิดขึ้น

ขั้นที่ 4 มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ดังนี้

4.1 แนวทางเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยั่งยืน สามารถแบ่งออกเป็น แนวทางของภาครัฐและแนวทางสำหรับประชาชน ดังนี้

4.1.1 แนวทางเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยั่งยืนของภาครัฐ

4.1.2 ให้ประชาชนในชุมชนที่จะได้รับผลกระทบโดยตรงจากโครงการพัฒนาต่าง ๆ ของรัฐได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยการเปิดเผยนโยบายและวัตถุประสงค์ ในการดำเนินงานที่ชัดเจน ตลอดจนเผยแพร่ข้อมูลทุกแง่มุมที่ได้จากการศึกษาโครงการดังกล่าว ต่อสาธารณชนอย่างต่อเนื่อง

4.1.3 เปิดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ต่อโครงการขนาดใหญ่ ที่มีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม และประชาชนโดยส่วนรวม ก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด ทั้งยังจะช่วยลดความขัดแย้งในสังคมลงด้วย

4.1.4 สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม โดยกระจายอำนาจให้แก่ชุมชน เช่น คณะกรรมการหมู่บ้าน สภาองค์กรบริหารส่วนตำบล หรือองค์กรที่มีส่วนได้เสียต่อทรัพยากรนั้น ๆ โดยตรง ให้การรับรองสิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนยอมรับกฎกติกาต่าง ๆ ที่ชุมชนเป็นผู้กำหนดขึ้นตราប់ที่กฎและกติกาเหล่านั้น ไม่ขัดต่อกฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณี และศีลธรรมอันดีของประชาชน ตลอดจนให้การสนับสนุนด้านการเงินตามความจำเป็นของประชาชนที่ทำการอนุรักษ์ดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเหล่านั้น

4.1.5 ในการปฏิรูปที่ดิน รัฐควรจะดำเนินการบนหลักการที่ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและดำเนินการรวมทั้งให้มีการออกเอกสารรับรองสิทธิในที่ทำกินทั่วประเทศ โดยเร็ว พร้อมกับมีการจำแนกที่ทำกินและเขตป่าออกจากกันอย่างชัดเจน

4.1.6 เร่งรัดพิจารณา พระราชบัญญัติป่า ชุมชนที่รับรองสิทธิในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยชุมชน และยอมรับความหลากหลายในแบบแผนตลอดจนจารีตประเพณีที่ชุมชนยึดถือและปฏิบัติ ทั้งในการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์

4.1.7 จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อความร่วมมือทางด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างรัฐบาล องค์กรเอกชน และประชาชนเพื่อเป็นสื่อในการนำเสนอปัญหาสิ่งแวดล้อม และกำหนดโครงการ และแผนปฏิบัติการสิ่งแวดล้อมเพื่อทำโครงการร่วมกันระหว่างรัฐบาล องค์กรเอกชน และประชาชน อย่างเป็นรูปธรรม

4.1.8 สร้างจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่าด้วยการบรรจุ เรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไว้ในหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ

4.1.9 การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการประชาสัมพันธ์เป็นจุดอ่อนสำคัญของภาครัฐ ดังนั้นจึงควรประสานความร่วมมือให้ความสนับสนุนและส่งเสริมภาคเอกชน สื่อมวลชน สถาบันการศึกษา และองค์กรพัฒนาเอกชนด้านต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความรู้แก่ประชาชน เพื่อให้เกิดความเข้าใจหาทางปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและมีให้เป็นส่วนหนึ่งของการเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

4.1.10 หากจะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ก็ต้องมีการทบทวนกระบวนการออกกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายให้มีความเหมาะสมควบคู่ไปกับการปฏิรูปกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันให้มีสหสัมพันธ์กันมากขึ้น ในขณะเดียวกัน ระบบกฎหมายไทยเองอาจรับแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทั้งในระดับราชการฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารด้วยก็ได้ แต่สิ่งเหล่านี้จะพึงบังเกิดได้ก็ต่อเมื่อกลุ่มพลังประชาชน

ต้องร่วมมือร่วมใจผลักดันความต้องการในการมีส่วนร่วมนี้ให้เป็นจริง โดยกระบวนการทางรัฐสภา และรัฐบาลต่อไป

4.2 แนวทางเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยั่งยืนสำหรับประชาชน

4.2.1 สร้างจิตสำนึกให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยการหาพันธมิตรเพิ่มเติม ลดการเผชิญหน้า

4.2.2 สร้างองค์กรชาวบ้านให้เข้มแข็ง เร่งพัฒนาความสามารถในการอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรอย่างจริงจัง ขยายเครือข่ายของการอนุรักษ์ไปทั่วทุกภาคและทุกประเทศ

4.2.3 จัดตั้งสมัชชาสิ่งแวดล้อมในระดับต่างๆ เท่าที่มีศักยภาพที่เป็นจริงตั้งแต่ระดับอำเภอ จังหวัด และภาค เป็นต้น ให้มีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดมาตรการติดตามการแก้ไขปัญหาของรัฐบาลและกรณีที่มีปัญหาเร่งด่วน มีบทบาทในการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการศึกษาการวิเคราะห์ ตลอดจนการเจรจาเพื่อคลี่คลายปัญหา

4.2.4 ช่วยกันติดตามการดำเนินการสิ่งแวดล้อมของผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และพรรคการเมือง เพื่อจะทราบว่า ส.ส. และพรรคการเมืองใดใส่ใจในเรื่องสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริง

ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

1. ขั้นตอนการมีส่วนร่วม สามารถแบ่งได้เป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้ (Cohen & Uphoff, 1980)

1.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นการแสดงออกด้านความคิดเกี่ยวกับการจัดระบบ หรือกำหนดระบบของโครงการ เป็นการประเมินปัญหา หรือหาทางเลือกที่จะสามารถเป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาโดยการประเมินสภาพที่เป็นอยู่ และสาเหตุของปัญหา แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1.1.1 การมีส่วนร่วมในขั้นต้น (Initial Decision) เป็นการค้นหาความต้องการที่แท้จริงซึ่งเป็นวิธีการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมของโครงการ

1.1.2 การมีส่วนร่วมในขั้นเตรียมการ (Ongoing Decision) เป็นการหาโอกาสหรือช่องทางในการแก้ปัญหา รวมทั้งลำดับความสำคัญของโครงการที่จะต้องดำเนินการ

1.1.3 การมีส่วนร่วมในขั้นการตัดสินใจปฏิบัติการ (Operation Decision) เป็นการหาบุคลากรเข้ามาปฏิบัติการ ได้แก่ อาสาสมัคร ผู้ประสานงาน หรือกลุ่มที่รวมตัวกันตามประเพณี เช่น กลุ่มสตรีหรือกลุ่มหนุ่มสาว เพื่อที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยการเป็นสมาชิกร่วมดำเนินการ คัดเลือกผู้นำ และการสร้างพลังอำนาจให้แก่องค์กร

1.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) เป็นการดำเนินงานตามโครงการและแผนงานและเป็นการก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของกิจกรรมและผลงานที่ปรากฏ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1.2.1 การมีส่วนร่วมในการสละทรัพยากร (Resource Contribution) ได้แก่ การมีส่วนร่วมสละแรงกาย การสละเงิน การให้วัสดุอุปกรณ์ และการให้คำแนะนำ ซึ่งทรัพยากรเหล่านี้จะให้ด้วยความเต็มใจ

1.2.2 การมีส่วนร่วมในการบริหารและการประสานงาน (Administration and Coordination) จะมีส่วนร่วมโดยวิธีการจ้างบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ การฝึกอบรมผู้ที่เข้าปฏิบัติในโครงการหรือการให้คำปรึกษาในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ และเป็นผู้ประสานงานในโครงการด้วย

1.2.3 การมีส่วนร่วมในการเข้าเป็นผู้ปฏิบัติในโครงการ มักพบว่า มีลักษณะเป็นการบังคับให้เข้าปฏิบัติในโครงการมากที่สุด การมีส่วนร่วมโดยการบังคับให้ปฏิบัติจะต่างจากการให้ความร่วมมือ เพราะการบังคับให้ทำนั้น ผลประโยชน์ (Benefits) จะไม่ใช่เป็นสิ่งที่สำคัญแต่ถ้าเป็นการมีส่วนร่วมด้วยความเต็มใจนั้น จะมีการคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับหลังเกิดการมีส่วนร่วมด้วย

1.3 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Benefits) แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1.3.1 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ด้านวัตถุ (Material Benefits) ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเพิ่มผลผลิต รายได้ หรือทรัพย์สิน

1.3.2 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านสังคม (Social Benefits) ได้แก่ ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่สังคม เช่น โรงเรียน สถานที่สาธารณะ หรือส่วนกลางของชุมชน เช่น การเพิ่มคุณภาพชีวิต การเกิดระบบน้ำประปา

1.3.3 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านบุคคล (Personal Benefits) ได้แก่ ความนับถือตนเอง (Self-Esteem) พลังอำนาจทางการเมือง (Political Power) และความคุ้มค่าของผลประโยชน์ (Sense of Efficacy)

1.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การมีส่วนร่วมในการวัดผลและวิเคราะห์ผลของการดำเนินงาน รวมทั้งเป็นการค้นหาข้อดีและข้อบกพร่อง เพื่อหาแนวทางแก้ไขการทำงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป แต่การมีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้ส่วนใหญ่บทบาทดังกล่าวจะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยจะเป็นการประเมินผลของงบประมาณที่จัดสรรนั้นนำไปใช้อย่างไร บางกรณีแม้เจ้าหน้าที่เองยังไม่มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้ดังกล่าว การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนี้

จะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของพลังงานความคิดของมวลชนที่จะทำให้โครงการพัฒนาหรือสามารถนำประยุกต์ใช้ต่อไป

2. ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ (กฤษฎาภรณ์ ยุงทอง, 2555)

2.1 การมีส่วนร่วมในการรับรู้ปัญหา เช่น ร่วมเสนอปัญหา สืบหาข้อมูลค้นหาสาเหตุของปัญหา และสำรวจความต้องการของชุมชน

2.2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงาน เช่น ร่วมลำดับความสำคัญของปัญหา กำหนดแผนและโครงการเพื่อแก้ปัญหา จัดทำแผนและโครงการ ศึกษาความเป็นไปได้ของแผนและโครงการ และทบทวนแผนและโครงการ

2.3 การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติ เช่น ร่วมพัฒนาโดยการออกแรง ออกเงิน งบประมาณ สิ่งของ ให้คำแนะนำ ให้ความรู้ ร่วมป้องกัน และแก้ไขปัญหา

2.4 การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล รับทราบการแล้วเสร็จของโครงการ และร่วมประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการ

เงื่อนไขการมีส่วนร่วม

1. เงื่อนไขพื้นฐานการมีส่วนร่วมในการพัฒนาภาคพื้นฐานของประชาชน 2 ประการ มีดังนี้ (ประชุม สุวดีธิ, 2551)

1.1 ประชาชนต้องมีความสามารถที่จะมีส่วนร่วม กล่าวคือ ประชาชนจะต้องมีศักยภาพที่จะเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ประชาชนจะต้องมีความสามารถในการค้นหาความต้องการวางแผน จัดการ บริหารองค์กรและการใช้ทรัพยากรในที่สุด

1.2 ประชาชนจะต้องมีความพร้อมที่จะมีส่วนร่วม กล่าวคือ ประชาชนต้องมีสภาพทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและกายภาพที่เปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วม

2. เงื่อนไขของการมีส่วนร่วมของประชาชน มีดังนี้ (จิรวรรณ อินทริยสังวร, 2552)

2.1 ประชาชนต้องมีเวลาที่จะมีส่วนร่วมกิจกรรม

2.2 ประชาชนต้องไม่เสียเงินทอง ค่าใช้จ่ายในการเข้าไปมีส่วนร่วมเกินกว่าที่เขาประเมินผลตอบแทนที่จะได้รับ

2.3 ประชาชนต้องมีความสนใจที่สัมพันธ์สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมนั้น

2.4 ประชาชนต้องสามารถสื่อสารเข้าใจทั้งสองฝ่าย

2.5 ประชาชนต้องไม่รู้สึกกระทบกระเทือนต่อตำแหน่งหน้าที่หรือสถานภาพทางสังคมหากเข้าไปมีส่วนร่วม

จะเห็นว่าการมีส่วนร่วมมีความหมายหลายประการ อย่างไรก็ตามผู้ศึกษาเห็นว่ามีความหมายสอดคล้องกันคือ หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่ในด้านของนามธรรม คือ ร่วมคิด

ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ส่วนในด้านของด้านรูปธรรมคือการร่วมลงมือดำเนินการการมีส่วนร่วม บางประเด็นเป็นทั้งรูปธรรมและนามธรรมคือร่วมรับผลประโยชน์และร่วมประเมินผล ซึ่งการมีส่วนร่วมนี้ หากเป็นการอาสาสมัครเข้ามาถือว่าการมีส่วนร่วมระดับสูง ซึ่งหากการดำเนินการด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยนี้เปิดโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายไม่ว่าจะเป็นเยาวชนหรือประชาชน กลุ่มเป้าหมายอื่นมีส่วนร่วมในความหมายข้างต้นทุกขั้นตอนก็จะส่งผลให้เกิดความยั่งยืนใน กิจกรรมนั้น

การสนับสนุนทางสังคม

การสนับสนุน ทางสังคม เป็นการรับรู้การปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ประกอบด้วยแหล่ง ที่ให้การสนับสนุน เพื่อสร้างความสัมพันธ์และการรวมตัวกันเป็นกลุ่มทางสังคม การได้รับการสนับสนุน ทางสังคม ทำให้มีผลทางด้านจิตใจเกิดความรู้สึกในการเป็นเจ้าของ การเป็นที่ยอมรับ การได้รับความรัก และรู้สึกมีคุณค่าซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับทุกคน (Pender, 1996) การที่บุคคลได้รับความช่วยเหลือ การสนับสนุนทางสังคมสามารถทำให้บุคคลรู้สึกดีขึ้นได้ อีกทั้งยังสามารถหาทางแก้ไขปัญหาย่างมีประสิทธิภาพได้อีกด้วย (Greenberg & Baron, 2000) และมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมาย การสนับสนุนทางสังคม ไว้ดังนี้

พิชามญช์ โตะโหมงาม (2552) ได้เสนอว่า การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การแสดงถึง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ผู้ให้การสนับสนุนจะแสดงออกถึงความสนใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือด้านวัตถุ สิ่งของ ข้อมูลข่าวสาร หรืออารมณ์ โดยที่มีลักษณะของการติดต่อสัมพันธ์กัน ประกอบด้วยการถ่ายทอดข้อมูลสาระสำคัญที่ทำให้ผู้รับเชื่อว่ามีคนเอาใจใส่และมีความรัก ความหวังดี และรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า เป็นที่ยอมรับในสังคม และเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและเป็นประโยชน์ แก่สังคม

ปิยะกมล วิจิตรศิริ (2555) ได้ให้ความหมายของการสนับสนุนทางสังคม ว่าเป็นการได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม โดยสิ่งที่ช่วยเหลือประกอบด้วยเงิน ทอง สิ่งของ และข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ รวมถึงการได้รับกำลังใจ การยกย่องให้ความสำคัญ ทำให้บุคคลเกิดความเชื่อมั่นสามารถ ทำสิ่งต่าง ๆ ได้บรรลุผลสำเร็จ

ณัฐกานต์ สำเนียงเสนาะ (2556) ได้กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคม หมายถึงความรู้สึกรักใคร่ผูกพัน ความใกล้ชิด การได้รับการยอมรับจากผู้คนรอบข้าง และการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ตลอดจนการได้รับการช่วยเหลือจากสังคมในด้านต่าง ๆ

Nestmann and Hurrelmann (1994) ได้เสนอว่าการพิจารณาการสนับสนุนทางสังคม นั้น ส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นการรับรู้ต่อการสนับสนุนทางสังคมมากกว่า แทนที่จะเป็นการได้รับการสนับสนุนสังคมจากผู้อื่นแต่เป็นการประเมินด้วยตัวผู้รับการสนับสนุนทางสังคมเอง มิใช่ประเมินโดยผู้ให้การสนับสนุนทางสังคมซึ่งอันนี้จะพิจารณาตัวแปรเครือข่ายทางสังคมที่แตกต่างกันออกไปอีกแบบคือ

แบบที่เป็นปรนัย (Objective) แต่การสนับสนุนทางสังคมควรจะพิจารณาตัวแปรการสนับสนุนทางสังคมในเชิงอัตวิสัยซึ่งขึ้นอยู่กับบุคคล (Subjective)

Haber (2003) ได้อธิบายว่า การสนับสนุนทางสังคมได้รับการนิยามว่าเป็นการรับรู้ต่อความเอาใจใส่ ความเคารพนับถือและการให้ความช่วยเหลือซึ่งบุคคลรับรู้จากบุคคลอื่น การสนับสนุนทางสังคมอาจได้รับจากคู่สมรส สมาชิกของครอบครัว เพื่อน เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน ผู้มีวิชาชีพด้านสุขภาพหรือแม้แต่สัตว์เลี้ยง

1. แนวคิดการสนับสนุนทางสังคม เป็นแนวคิดที่นำมาจากทฤษฎีการสนับสนุนทางสังคมของ House (1981) เน้นให้บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กันโดยการแสดงออกด้านอารมณ์ เช่น ให้ความรัก ความผูกพัน การดูแล เอาใจใส่ ให้ความช่วยเหลือด้านสิ่งของหรือบริการต่าง ๆ ให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง และให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้บุคคลนำไปประเมินการกระทำของตน มี 4 ด้าน ดังนี้

1.1 การสนับสนุนด้านอารมณ์ (Emotional support) เป็นการแสดงความรัก ความผูกพัน ดูแลเอาใจใส่ เป็นห่วงเป็นใย ไว้วางใจ รับฟังความคิดเห็นและความรู้สึก

1.2 การสนับสนุนด้านการประเมินค่า (Appraisal support) เป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้บุคคลนำไปประเมินการกระทำของตน และเปรียบเทียบการกระทำกับผู้อื่น ให้การยอมรับยกย่องชมเชย และให้กำลังใจ

1.3 การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร (Informational support) เป็นการให้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้อง ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ การชี้แนวทางแก้ไขปัญหา

1.4 การสนับสนุนด้านทรัพยากร (Instrumental support) เป็นการช่วยเหลือด้านการเงิน สิ่งของ แรงงาน เวลา และการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมการสนับสนุนทางสังคมได้มาจากบุคคลหรือกลุ่มคนที่ให้การสนับสนุน 2 กลุ่ม ดังนี้

1.4.1 กลุ่มที่ไม่เป็นทางการ หรือกลุ่มที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ได้แก่ ครอบครัว เพื่อนฝูง เพื่อนร่วมงาน

1.4.2 กลุ่มที่เป็นทางการ หรือกลุ่มที่มีลักษณะการช่วยเหลือเฉพาะเจาะจงเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น ผู้ช่วยเลี้ยงเด็ก ผู้ช่วยทำงานบ้าน นักกฎหมาย ผู้ให้บริการด้านการเงิน หรือกลุ่มที่ให้บริการด้านสวัสดิการ เช่น แพทย์ พยาบาล นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา ผู้นำทางศาสนา หรือกลุ่มช่วยเหลือตนเอง กลุ่มช่วยเหลือแบบไม่เป็นทางการ โดยเฉพาะครอบครัวเป็นแหล่งสนับสนุนทางสังคมที่มีความสำคัญ คงไว้ซึ่งการปฏิบัติพฤติกรรมและใกล้ชิดกับบุคคลมากที่สุด

2. ลักษณะของการสนับสนุนทางสังคม มีลักษณะดังนี้

2.1 การสนับสนุนทางสังคมภายนอก สามารถแบ่งได้เป็น 3 ด้าน ดังนี้ (Thoits & Peggy, 1982; Schaefer, Coyne, & Lazarus, 1981)

2.1.1 การสนับสนุนด้านเครื่องมือ (Instrumental Aid) คือ การได้รับความช่วยเหลือด้านแรงงาน วัสดุอุปกรณ์ สิ่งของเงินทอง ที่จะทำให้บุคคลที่ได้รับนั้นสามารถดำรงบทบาทหรือหน้าที่ที่รับผิดชอบได้ตามปกติ

2.1.2 การได้รับการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร (Information Aid) คือ ข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งการได้รับคำแนะนำ และการป้อนกลับข้อมูล

2.1.3 การได้รับการสนับสนุนทางด้านอารมณ์และสังคม (Social-Emotional Aid) คือ การได้รับความรัก ความดูแลเอาใจใส่ การได้รับการยอมรับ เห็นคุณค่า และรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

2.2 การสนับสนุนทางสังคมภายใน เป็นการสนับสนุนทางสังคมเป็นกระบวนการ ปฏิสัมพันธ์ สร้างความสัมพันธ์และการรวมตัวกันเป็นกลุ่มทางสังคม เพื่อให้เกิดการช่วยเหลือกัน ทั้งทางด้านอารมณ์ สติปัญญา ข้อมูลข่าวสาร ทรัพยากร โดยอยู่ในรูปแบบของการยอมรับเอาใจใส่ การยกย่อง การเห็นคุณค่า และการให้ความช่วยเหลือคนในองค์กร โดยแบ่งการสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ (Jacobson, 1986)

2.2.1 การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ (Emotional Support) หมายถึง การที่คนเราได้รับการยกย่อง การยอมรับ การเห็นใจ เป็นที่เคารพนับถือ ได้รับความรัก ความดูแลเอาใจใส่ ให้ความมั่นใจและมองเห็นคุณค่าจากคนในองค์กร

2.2.2 การสนับสนุนทางสังคมด้านสติปัญญา (Cognitive Support) หมายถึง การที่คนเราได้รับข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งการได้รับคำแนะนำที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ จนสามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้

2.2.3 การสนับสนุนทางสังคมด้านทรัพยากร (Resource Support) หมายถึง การที่คนเราได้รับความช่วยเหลือด้านเวลา แรงงาน การเงิน สิ่งของ และบริการต่าง ๆ เพื่อที่จะสามารถแก้ไขปัญหาและดำรงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนได้

4. ระดับของการสนับสนุนทางสังคม สามารถแบ่งได้เป็น 3 ระดับ ดังนี้ (Gottlieb, 1985)

4.1 ระดับกว้าง (Macro level) เป็นการพิจารณาถึงการเข้าร่วมในสังคม อาจวัดได้จากความสัมพันธ์กับสถาบันในสังคม การเข้าร่วมกลุ่มต่าง ๆ ด้วยความสมัครใจและการดำเนินชีวิตอย่างไม่เป็นทางการในสังคม

4.2 ระดับกลุ่มเครือข่าย (Mezzo level) เป็นการมองที่โครงสร้างและหน้าที่ของเครือข่ายสังคมด้วยการพิจารณาจากกลุ่มบุคคลที่มีสัมพันธภาพอย่างสม่ำเสมอ เช่น กลุ่มเพื่อน กลุ่มบุคคลใกล้ชิดในสังคมเครือข่าย ชนิตของการสนับสนุนในระดับนี้ ได้แก่ การให้คำแนะนำ การช่วยเหลือด้านวัสดุสิ่งของ ความเป็นมิตร การสนับสนุนทางอารมณ์ และการยกย่อง

4.3 ระดับแคบ หรือ ระดับเล็ก (Micro of level) เป็นความสัมพันธ์ของบุคคลที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมกันมากที่สุด

5. ประเภทของการสนับสนุนทางสังคม (Type of support) สามารถแบ่งออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้ (Sarafino, 1994)

5.1 การสนับสนุนทางอารมณ์ (Emotion support) หมายถึง การเข้าไปเกี่ยวข้องกับบุคคลโดยตรง มีความเข้าอกเข้าใจ ใส่ใจดูแลทำให้สุขสบาย ให้ความปลอดภัย ความรัก และเวลา

5.2 การสนับสนุนด้านการยอมรับและเห็นคุณค่าในตนเอง (Esteem support) หมายถึง การให้ความเคารพยกย่อง ชื่นชมและยอมรับในความสามารถของบุคคล สนับสนุนให้กล้าที่จะเผชิญปัญหาต่าง ๆ

5.3 การสนับสนุนด้านสิ่งของเครื่องใช้ (Tangible or Instrumental support) หมายถึง การให้ความช่วยเหลือทางการเงิน อุปกรณ์ต่าง ๆ

5.4 การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร (Information support) หมายถึง การให้คำแนะนำ การสอนให้กระทำ การให้ข้อมูลย้อนกลับ

5.5 การสนับสนุนทางด้านเครือข่ายทางสังคม (Network support) หมายถึง การทำให้รู้สึกว่าเป็นสมาชิกในกลุ่ม ให้ความสนใจและมีกิจกรรมทางสังคมร่วมกัน

Kreithner and Kinicki (2001) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า เครือข่ายการสนับสนุนทางสังคมเป็นการเชื่อมโยงบรรทัดฐานทางวัฒนธรรม สถาบันทางสังคม องค์กร กลุ่ม และบุคคล โดยแบ่งการสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

5.5.1 การสนับสนุนด้านความเคารพนับถือ (Esteem support) เป็นการให้ข้อมูลที่บุคคลรู้สึกถึงการยอมรับและนับถือ โดยไม่เกี่ยวข้องกับปัญหา

5.5.2 การสนับสนุนด้านข้อมูล (Information support) เพื่อประโยชน์ในการอธิบาย เข้าใจ และเผชิญกับปัญหาได้ดี

5.5.3 ความสัมพันธ์ทางสังคม (Social support) เป็นการใช้เวลากับผู้อื่นเพื่อเป็นการพักผ่อน

5.5.4 การสนับสนุนด้านอุปกรณ์ (Instrument support) เช่น ความช่วยเหลือด้านการเงิน วัสดุอุปกรณ์หรือการบริการ

6. ชนิดของการสนับสนุนทางสังคม แบ่งได้เป็น 3 ชนิด ดังนี้ (Kahn, 1979)

6.1 ความผูกพันด้านอารมณ์และความคิด (Affection) เป็นการแสดงออกถึงอารมณ์ในทางบวกของบุคคลหนึ่ง ซึ่งจะแสดงออกมาในรูปของความผูกพัน การยอมรับการเคารพ หรือด้วยความรัก

6.2 การยืนยันและการรับรองพฤติกรรมของกันและกัน (Affirmation) เป็นการแสดงออกถึงการเห็นด้วย การยอมรับในความถูกต้องเหมาะสมทั้งในการกระทำและความคิดของบุคคล

6.3 การให้การช่วยเหลือ (Aid) เป็นปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อบุคคลอื่นโดยการให้สิ่งของ หรือช่วยเหลือโดยตรง การช่วยเหลืออาจจะเป็นวัตถุ เงินทอง ข้อมูล ข่าวสาร หรือเวลา

7. หลักการสนับสนุนทางสังคม มีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้ (ณิภารัตน์ บุญกุล, 2557)

7.1 จะต้องมีการติดต่อสื่อสารระหว่าง ผู้ให้ และ ผู้รับแรงสนับสนุน

7.1.1 ลักษณะของการติดต่อสื่อสาร จะต้องประกอบด้วย

7.1.1.1 ข้อมูลข่าวสารที่ ผู้รับ เชื่อว่า มีคนสนใจ เอาใจใส่ และมีความรัก ความหวังดีในตนเองจริงจัง

7.1.1.2 ข้อมูลข่าวสารที่ ผู้รับ รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าและเป็นที่ยอมรับ ในสังคม

7.1.1.3 ข้อมูลข่าวสารที่ ผู้รับ เขาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและสามารถ ทำประโยชน์แก่สังคมได้

7.2 ปัจจัยนำเข้าของแรงสนับสนุน อาจอยู่ในรูปของข้อมูลข่าวสาร วัสดุสิ่งของ หรือจิตใจ

7.3 จะต้องช่วยให้ผู้รับ ได้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่เขาต้องการ คือการมีสุขภาพอนามัย ที่ดีทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต

สรุปได้ว่า การสนับสนุนทางสังคมคือการรับรู้การปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ประกอบด้วย แหล่งที่ให้การสนับสนุน เพื่อสร้างความสัมพันธ์และการรวมตัวกันเป็นกลุ่มทางสังคม เกิดการยอมรับ เคารพนับถือ ช่วยเหลือ เห็นใจ ดูแลเอาใจใส่กัน ให้ความมั่นใจและมองเห็นคุณค่าซึ่งกันและกัน ได้รับข้อมูลข่าวสาร คำแนะนำ ความช่วยเหลือด้านเวลา แรงงาน การเงิน สิ่งของ และบริการต่าง ๆ ช่วยให้เกิดความเข้าใจและสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในสังคมได้

จิตสาธารณะ

จิตสาธารณะ เป็นการแสดงพฤติกรรมที่เกิดจากเจตคติโดยได้รับการสนับสนุนทางสังคม แสดงออกด้วยการช่วยเหลือผู้อื่น มีความเสียสละต่อสังคม และเกิดความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาสังคมให้ สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดและเกิดประโยชน์ต่อสังคมได้สำเร็จ จิตสาธารณะ (Public Mind) เป็น คำใหม่ที่มีขึ้นมาไม่นานนี้ เป็นพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่บุคคลในสังคมต้องการให้เกิด ซึ่งสะท้อน ออกมาทางพฤติกรรม ได้แก่ ความผิดชอบต่อสังคม การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม จิตสำนึกต่อสังคม จิตสำนึกต่อส่วนรวม จิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติ เป็นต้น (อ้อมใจ วงษ์มณฑา, 2555) ซึ่ง (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ 2553) ได้ให้ความหมายที่สอดคล้องกันของคำว่า จิตสาธารณะ หมายถึงจิตสำนึกเพื่อ ส่วนรวม เพราะคำว่า “สาธารณะ” คือสิ่งที่มีได้เป็นของผู้หนึ่งผู้ใด จิตสาธารณะจึงเป็นความรู้สึกเป็น

เจ้าของในสิ่งที่เป็นสาธารณะในสิทธิและหน้าที่ที่จะดูแลบำรุงรักษาด้วยกัน ตลอดจนช่วยกัน “ดูแลรักษา” ให้ความช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยากหรือผู้ที่ร้องขอความช่วยเหลือเท่าที่จะทำได้ ตลอดจนร่วมมือกระทำ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาหรือช่วยกันแก้ปัญหา แต่ต้องไม่ขัดต่อกฎหมายเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม

นอกจากนี้ (เรียม นมรัช, 2552) ได้ให้ความหมายว่า จิตสาธารณะ หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็นของบุคคลต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม จากกระบวนการรับรู้ทำให้เกิดการวิเคราะห์ วิพากษ์ และวิจารณ์ มีความรัก ความเอื้ออาทรต่อบุคคลทั้งที่รู้จักและไม่รู้จัก คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมควบคู่กับประโยชน์ส่วนตน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของส่วนรวมเกิดความปรารถนาที่จะแก้ไขปัญหาล่าช้า นั้นเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองและพลังของการรวมกลุ่มในการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในสังคมรวมทั้ง การปฏิบัติร่วมกันกับผู้อื่นโดยใช้กระบวนการเรียนรู้กันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ (ไชยา ยิมวิไล 2550) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับผู้ที่มีจิตสาธารณะนั้นจะมีความรับผิดชอบ ต่อสังคม เคารพกฎหมาย กฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ของสังคม โดยรวมและหน่วยงานองค์กรที่ตนเองเป็นสมาชิกสังกัด อยู่ โดยพยายามยึดมั่นต่อกฎเกณฑ์และกฎหมายอย่างเคร่งครัด พยายามหลีกเลี่ยงการละเมิดให้น้อย ที่สุดด้วยการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีคุณธรรมและจริยธรรมบุคคลที่มีจิตสาธารณะสูงนั้น แม้แต่การทิ้งเศษขยะหรือขับรถผิดกฎจราจรยังไม่กล้าที่จะกระทำเพราะรู้สึกละอายแก่ใจ นอกเหนือจากนั้นเมื่อประสบพบเจออะไรที่ผิดปกติ ผิดระเบียบ ผิดกฎหมายก็จะแจ้งความทันที ส่วนบุคคลที่ไร้จิตสาธารณะจะมีวิถีชีวิตดำรงชีพไปวัน ๆ มั่งง่าย สะเพราะเอาตัวรอด โดยไม่ได้คิดถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่สังคม

1. องค์ประกอบพฤติกรรมจิตสาธารณะ มีดังนี้ (ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์, 2550)

1.1 พฤติกรรมช่วยเหลือผู้อื่น ได้แก่ ช่วยแนะนำสิ่งที่ถูกที่ควรแก่ผู้อื่น ร่วมมือกับผู้อื่น ในการพัฒนาสังคม อำนวยความสะดวกให้กับผู้อื่น และแบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น

1.2 พฤติกรรมการเสียสละต่อสังคม ได้แก่ สละกำลังกาย กำลังทรัพย์ และเวลา ช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน รู้จักเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ สละประโยชน์ที่ตนพึงได้รับเพื่อแลกกับประโยชน์ของคนหมู่มากหรือผู้ที่อ่อนแอกว่า และ ใช้เวลาวางให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม

1.3 พฤติกรรมมุ่งมั่นพัฒนาสังคม ได้แก่ สนใจในปัญหาและการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งเสนอความคิดที่จะพัฒนาสังคม ตั้งใจทำงานอย่างหนึ่งอย่างใดให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด และเป็นประโยชน์ ตั้งใจจะทำงานของส่วนรวมจนสำเร็จ และ ริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาสังคมจนสำเร็จ

2. คุณลักษณะของจิตสาธารณะ แบ่งได้เป็น 11 ด้าน ดังนี้ (ภัทรภร สีทองดี, 2559)

2.1 การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมที่ศรัทธาร่วมกัน ร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ ร่วมกันแก้ปัญหา ร่วมกันรับรู้มองอนาคตและเข้าใจเป้าหมายในทิศทางเดียวกัน ร่วมกันตัดสินใจ ร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคม ตลอดจนร่วมกันตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม

2.2 การติดต่อสื่อสาร หมายถึง การมีสัมพันธภาพระหว่างเพื่อน ระหว่างกลุ่ม ระหว่างเครือข่าย ในการประสานงาน ร่วมมือ เชื่อมโยงเข้าด้วยกันเพื่อทำกิจกรรมช่วยเหลือสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 การวิเคราะห์ วิพากษ์และวิจารณ์ หมายถึง การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ และบ้านเมืองเพื่อให้มีกระบวนการเชื่อมโยง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม ตลอดจนหาแนวทางป้องกันและแก้ไข

2.4 การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การมีความรู้สึกต่อตนเองเกี่ยวกับความสามารถในการทำงาน การคิด การเรียนรู้ การยอมรับการกระทำ การตัดสินใจของตนเองและผู้อื่น ตลอดจนบทบาทและความสำเร็จที่เกิดขึ้น

2.5 ความรับผิดชอบทางสังคม หมายถึง การรับรู้ว่าคุณค่าตนเองในฐานะพลเมืองมีความรับผิดชอบต่อสังคม สามารถแก้ปัญหาสังคมได้ ให้ความสนใจและตื่นตัวที่จะร่วมกิจกรรมกับสังคม และมีความรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติ

2.6 ความสามารถในการแก้ปัญหา หมายถึง การมีองค์ความรู้และสามารถผลักดัน ตลอดจนการสั่งสมความรู้ กระตือรือร้น หาแนวทางในการทำกิจกรรมแก้ปัญหา เพื่อแก้ไขปัญหาสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองอย่างต่อเนื่อง

2.7 ความรักและความสามัคคี หมายถึง การแสดงความรู้สึก ความคิดเห็น ความรัก ความเอื้ออาทรต่อเพื่อนมนุษย์และสิ่งแวดล้อม การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล การรับฟังความคิดเห็น รับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น เพื่อช่วยเหลือกิจกรรมในสังคม

2.8 ค่านิยม หมายถึง ความรู้สึก ความคิด ความภูมิใจที่แสดงออกต่อความมีระเบียบวินัย ที่เป็นข้อปฏิบัติ การเชื่อฟัง การแสดงความช่วยเหลืองาน การทำกิจกรรมร่วมกัน ความเห็นอกเห็นใจช่วยเหลือเกื้อกูล การแบ่งปันสิ่งของของตนเองได้ยึดถือปฏิบัติตามวิถีชีวิต

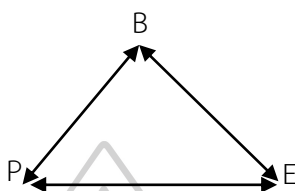
2.9 จริยธรรม หมายถึง การที่ใช้เหตุผลในการเลือกหรือไม่เลือกที่จะปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งในทางที่ดีและไม่ดี

2.10 มุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกลจากการกระทำและเล็งเห็นผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สามารถวางแผนในการปฏิบัติเพื่อรับผลดีและป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

2.11 เอกลักษณะแห่งตน หมายถึง การมีความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเองในด้านความสามารถของคนที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา การเรียนรู้ การคิดและใช้เหตุผล การทำงานร่วมกับผู้อื่น การมองโลกในแง่ดี การมีมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัวทางอารมณ์ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

3. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจิตสาธารณะ ได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Cognitive Learning Theory) ของ Albert Bandura (Bandura, 1986) เชื่อว่า ทฤษฎีการ

เรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมดั้งเดิมสามารถอธิบายการเรียนรู้ได้บางส่วน และมองข้ามสถานการณ์ที่สำคัญ โดยเฉพาะอิทธิพลทางสังคมที่มีผลต่อการเรียนรู้ ได้แก่ สิ่งแวดล้อม (Environment Event) ปัจจัยส่วนบุคคล (Personal Factors) เช่น ความคิด แรงจูงใจ และพฤติกรรม (Behavior) ทั้งสามปัจจัยนี้มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน แสดงดังภาพที่ 6

รูปภาพที่ 6 ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมดั้งเดิม

ที่มา: Albert Bandura (Bandura, 1986).

การกำหนดซึ่งกันและกันของปัจจัยทางพฤติกรรม (B) สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม (E) และตัวบุคคล (P) ที่มีผลต่อการเรียนรู้และการกระทำ

สรุปได้ว่า จิตสาธารณะ คือ การที่คนหรือบุคคลแสดงพฤติกรรมที่เกิดจากเจตคติ โดยได้รับการสนับสนุนทางสังคมโดยแสดงออกด้วยการช่วยเหลือผู้อื่น มีความเสียสละต่อสังคม และเกิดความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาสังคมให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดและเกิดประโยชน์ต่อสังคมได้สำเร็จ โดยมีองค์ประกอบพฤติกรรมจิตสาธารณะ ได้แก่ พฤติกรรมช่วยเหลือผู้อื่น พฤติกรรมการเสียสละต่อสังคม และ พฤติกรรมมุ่งมั่นพัฒนาสังคม และมีองค์ประกอบจิตสาธารณะ 11 ด้าน คือ การมีส่วนร่วม การติดต่อสื่อสาร การวิเคราะห์ วิพากษ์และวิจารณ์ การเห็นคุณค่าในตนเอง ความรับผิดชอบทางสังคม ความสามารถในการแก้ปัญหา ความรักและความสามัคคี ค่านิยม จริยธรรม มุ่งอนาคต และเอกลักษณ์แห่งตน โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมควบคู่ไปกับประโยชน์ส่วนตน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของส่วนรวม เกิดความปรารถนาที่จะแก้ไขปัญหาเหล่านั้น เชื่อมั่นในความสามารถของตนเองและพลังของการรวมกลุ่ม ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมรวมทั้งการปฏิบัติร่วมกันกับผู้อื่นโดยใช้กระบวนการเรียนรู้กันอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น การศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับ การรับรู้ เจตคติ การมีส่วนร่วม การสนับสนุนทางสังคม และ จิตสาธารณะ ผู้ศึกษาได้ข้อค้นพบที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้ จำแนกตามประเด็น แสดงดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ข้อค้นพบจากแนวคิดเกี่ยวกับ การรับรู้ เจตคติ การมีส่วนร่วม การสนับสนุนทางสังคม และ จิตสาธารณะ

ที่	แนวคิด	ข้อค้นพบ/ประเด็น
1	การรับรู้	การรับรู้จากระบบประสาทสัมผัส ร่วมกับจากประสบการณ์เดิม เชื่อมโยงกับสถานการณ์ปัจจุบัน และจากสิ่งเร้าที่มีการกระทำซ้ำ ๆ บ่อย ๆ
2	เจตคติ	ลักษณะภายในจิตใจของคนที่คิดและรู้สึกทางบวกหรือทางลบต่อ สิ่งที่เกิดขึ้นจากความรู้ ความเข้าใจ และอารมณ์ ผ่านการแสดงออก ทางพฤติกรรมและเปลี่ยนแปลงได้ตามชุมชนหรือสังคม
3	การมีส่วนร่วม	การปฏิบัติร่วมกันของประชาชนในชุมชน โดยกลุ่มผู้นำชุมชน ประชาชน องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมและ เกี่ยวข้องกันเพื่อให้ชุมชนเกิดการพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้นในทุก ๆ ด้าน สามารถเกิดความเปลี่ยนแปลงและบรรลุ ผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ที่	แนวคิด	ข้อค้นพบ/ประเด็น
4	การสนับสนุนทางสังคม	การรับรู้การปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ประกอบด้วยแหล่งที่ให้การสนับสนุน เพื่อสร้างความสัมพันธ์และการรวมตัวกันเป็นกลุ่มทางสังคม
5	จิตสาธารณะ	การแสดงพฤติกรรมที่เกิดจากเจตคติโดยได้รับการสนับสนุนทางสังคม แสดงออก ด้วยการช่วยเหลือผู้อื่น มีความเสียสละต่อสังคม และเกิดความมุ่งมั่นที่จะพัฒนา สังคมให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดและเกิดประโยชน์ต่อสังคมได้สำเร็จ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รายละเอียดของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่มีผู้ศึกษาไว้มีดังนี้

วิภาเพ็ญ เจียสกุล (2556) ศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่ชั้นกลางของกรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนในครัวเรือนมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยที่พึงประสงค์ โดยมีการทิ้งขยะแบบแยกประเภทเป็นขยะเปียกและขยะแห้ง และมีการแยกประเภท กระดาษออกจากขยะมูลฝอยอื่น เพื่อจำหน่ายและนำกลับมาใช้อีกประชาชนที่มีระดับการศึกษาสูง มี

รายได้สูง มีที่อยู่อาศัยแบบบ้านเดี่ยว มีอาชีพรับราชการ มีการรับรู้สถานการณ์ปัญหาขยะมูลฝอยระดับมาก จะมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยดีกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่า มีรายได้ต่ำกว่า มีที่อยู่อาศัยแบบอื่น มีอาชีพอื่น และมีการรับรู้สถานการณ์ปัญหาขยะมูลฝอยน้อย ในขณะที่ประชาชนที่มีความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอยแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกันเมื่อแยกพิจารณาเฉพาะพฤติกรรมการทิ้งขยะ พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีพฤติกรรมการทิ้งขยะดีกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่า ส่วนประชาชนที่มีรายได้ ลักษณะที่อยู่อาศัย อาชีพ ความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอย และการรับรู้สถานการณ์ปัญหาขยะมูลฝอยแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการทิ้งขยะไม่แตกต่างกัน

สุมิตรา คำจริง (2556) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอรัญญิก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมในการช่วยรักษาความสะอาดภายในชุมชนด้วยการทิ้งขยะลงถังทุกครั้ง รองลงมาคือ รักษาความสะอาดหน้าบ้าน/บริเวณนอกรั้วบ้านของตนเอง ส่วนใหญ่มีการคัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนก่อนนำไปทิ้งในถังขยะชุมชนบ้างเป็นบางครั้ง รองลงมาจะไม่มีการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้งในถังขยะชุมชนเลย ส่วนใหญ่ มักนำขยะมูลฝอยประเภทขยะทั่วไป เช่น พลาสติกห่อลูกอม ซองบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ถุงพลาสติก โฟมและฟอล์ยที่เปราะเปื้อนอาหาร ขยะเปียก เช่น ผัก ผลไม้ เศษอาหาร และใบไม้และขยะอันตราย เช่น หลอดฟลูออเรสเซนต์ ขวดยา ถ่านไฟฉาย กระจกสีสเปร์ย กระจกยาฆ่าแมลง ภาชนะบรรจุสารอันตราย ที่รวมกันโดยมีการคัดแยก รองลงมาคือ ทิ้งในป่าข้างบ้านรอให้แห้งแล้วจึงเผาทำลาย ซึ่งเป็นการจัดการขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้อง แต่จะมีการคัดแยกขยะมูลฝอยประเภท แก้ว โลหะ พลาสติกที่ยังใช้ประโยชน์ได้ออกมา เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ หรือนำไปขายเป็นของเก่า ส่วนใหญ่นำขยะมูลฝอยในครัวเรือนมาทิ้งในถังขยะที่ทางเทศบาลเมืองอรัญญิก จัดให้ วันละ 1 ครั้ง และจากการสำรวจ พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีความต้องการให้เทศบาลเมืองอรัญญิกจัดจุดรับซื้อของเก่าภายในชุมชน เพื่อความสะดวกในการขนส่งและเดินทาง

นัยนา เดชะ (2557) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยของประชาชนในตำบลเสม็ด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ประชาชนมีพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยที่ไม่เหมาะสม มีการทิ้งขยะในพื้นที่สาธารณะและนำไปทิ้งบริเวณพื้นที่ว่างรอบบ้าน ประชาชนไม่มีการคัดแยกมูลฝอยก่อนทิ้ง และในปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลเสม็ดยังไม่มีแผนแม่บท และยังมีการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแต่อย่างใด ด้านการจัดการขยะในชุมชน ได้ลดปริมาณขยะในครัวเรือน โดยการไม่สร้างขยะให้เพิ่มขึ้น การทิ้งขยะทิ้งรวมในถุงเดียวกัน วิธีการจัดการขยะในครัวเรือนโดยวิธีเผา ประเภทของขยะเป็นขยะประเภท ผัก ผลไม้ และเศษอาหาร สำหรับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยและผลการหามาตรการในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน โดยนำกระบวนการ A-I-C มาประยุกต์ใช้แสดงให้เห็นว่าประชาชน

ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา ร่วมวางแผนในการแก้ไขปัญหา ดำเนินการแก้ไขปัญหาอันก่อให้เกิดโครงการ “เสมีตนาอยู่ไร้มูลฝอย” โดยมีรูปธรรมของการดำเนินโครงการ คือ กองทุนมูลฝอย 1 แห่ง ซึ่งเป็นการสร้างรายได้และมีการนำมูลฝอยมาใช้ประโยชน์เพิ่มมากขึ้น นำไปสู่การจัดการมูลฝอยอย่างมีส่วนร่วมในพื้นที่อย่างยั่งยืน

ปภาวรินทร์ นาจำปา (2557) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของ เทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราดโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดสรุปได้ว่า ประชาชนมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ในด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก ประชาชนให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมเป็นอันดับแรก รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก และอันดับสุดท้ายคือด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับน้อยผลการทดสอบสมมติฐาน จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ ไม่แตกต่างกัน

ณัฐวดี สุขช่วย (2558) ศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านด่าน อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว พบว่า ประชาชนที่มีเพศ สถานภาพ สมาชิกในครัวเรือน และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สำหรับ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และ ลักษณะที่อยู่อาศัย ต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน

วันวิสาข์ คงพิรุณ, สรัญญา ถีป้อม และ วิโรจน์ จันท (2560) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะในหมู่บ้านโป่งปะ ตำบลแก่งโสภะ อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า แม้ว่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอย และมีความตระหนักต่อการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมาก แต่การจัดการขยะมูลฝอยยังคงอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ยังพบว่าความรู้และความตระหนักในการจัดการขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมความรู้ในเรื่องการคัดแยกขยะที่ยังอยู่ในเกณฑ์ระดับต่ำ และจัดให้มีถังขยะสาธารณะไว้บริการในพื้นที่เนื่องจากพื้นที่นี้เป็นพื้นที่ชนบทจึงมักจะใช้การเผาเป็นวิธีการกำจัดขยะเป็นส่วนมาก ที่สำคัญที่สุดต้องสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนคำนึงถึงความสำคัญของการแยกขยะและการกำจัดขยะที่ถูกต้อง โดยประโยชน์สำหรับงานวิจัยนี้สามารถนำไปปรับใช้เป็น

แนวทางให้ชุมชนอื่นนำไปใช้ในการวางแผนการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพซึ่งนำไปสู่การลดปัญหาขยะในชุมชนต่อไปในอนาคต

เสาวลักษณ์ กุ้เจริญประสิทธิ์ และ สุมาลี พุ่มภิญโญ (2560) ศึกษาทัศนคติของครัวเรือนในเขตเทศบาลพระนครศรีอยุธยาต่อการจัดการขยะแบบ 3Rs พบว่า ครัวเรือนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด 3Rs อยู่บ้างแล้ว เนื่องจากเทศบาลฯ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เคยจัดกิจกรรมส่งเสริมการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทางมาหลายครั้ง ครัวเรือนเห็นด้วยกับประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ 1) การจัดการขยะตามแนวคิด 3Rs ให้เกิดผลนั้น เป็นเรื่องของทุกส่วนในสังคมที่ต้องร่วมมือกัน 2) การคัดแยกขยะช่วยให้ปริมาณขยะในภาพรวมลดลง 3) การแยกขยะทำให้สามารถนำขยะไปใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น 4) แนวคิด 3Rs เป็นพื้นฐานของการจัดการขยะแบบยั่งยืน 5) ขยะเป็นปัญหาใหญ่ที่ต้องเร่งแก้ไข 6) การแยกขยะจะเกิดผลหากมีแรงจูงใจและมีกฎหมายควบคุม ซึ่งทัศนคติต่อแนวคิดการจัดการขยะแบบ 3Rs โดยรวมจำแนกตามอาชีพ พบว่า กลุ่มอาชีพข้าราชการ พนักงานบริษัท รัฐวิสาหกิจที่มีทัศนคติที่ดีที่สุดต่อแนวคิดการจัดการขยะแบบ 3Rs และข้อเสนอแนะจากการศึกษา คือ ควรส่งเสริมการคัดแยกและการใช้ประโยชน์จากขยะตั้งแต่ระดับครัวเรือน การสร้างสังคมไร้ขยะโดยจัดกิจกรรมให้องค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทาง

Carolina Armijo de Vega, Sara Ojeda-Benitez and Ma. Elizabeth Ramirez-Earreto (2003) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ สถาบันการศึกษาของชาวเม็กซิกันกับโปรแกรมการจัดการขยะมูลฝอย : กรณีศึกษาเป็น มหาวิทยาลัย ผลการศึกษา สรุปได้ว่า ประเทศเม็กซิโกมีโอกาสในการจัดการขยะมูลฝอยให้มีความยั่งยืนได้ ยากมาก สิ่งที่สถาบันการศึกษาควรปฏิบัติคือ การจัดอบรมให้อาจารย์ มีความรู้และวิธีการในการจัดการขยะมูลฝอย และการรีไซเคิล มีการจัดกิจกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยภายในสถาบัน การแยกขยะมูลฝอยในสถาบันมีการณรงค์ให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในโครงการที่มีกิจกรรมการรีไซเคิลและการลดปริมาณขยะมูลฝอยสนับสนุน และจัดให้นักศึกษาได้มีโอกาสเยี่ยมชมศูนย์การรีไซเคิลและสถานที่ฝังกลบขยะมูลฝอยของเมือง เป็นต้น

Jagdish and Ardendu (2003) ได้ทำการศึกษา “Solid Waste Management in Indian Himalayan Tourists Treks : a case study in and around Valley of Flowers and Hemkund Sahib” พบว่า ขยะที่เกิดจากนักท่องเที่ยวนั้น 96.3% เป็นขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้หรือรีไซเคิลได้ ซึ่งประกอบไปด้วย ขวดน้ำดื่ม 68% พลาสติก 26% และโลหะ 2% ซึ่งการปฐมนิเทศหรือให้คำแนะนำต่อนักท่องเที่ยวก่อนเข้าสถานที่ท่องเที่ยวนี้เป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพ

Simkins and Noian (2004) ได้ศึกษาระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัย ผลการศึกษา สรุปได้ว่า ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมในการจัดการขยะมูลฝอยภายในมหาวิทยาลัย จะดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องมีองค์ประกอบหลายอย่าง ได้แก่ กรอบแนวคิดของระบบ

การจัดการ การตั้งเป้าหมาย การศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้น งบประมาณในการจัดการที่เพียงพอ การให้ความรู้ ความเข้าใจ และการสร้างทัศนคติที่ดี เกี่ยวกับระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมในการจัดการขยะมูลฝอย ภายในมหาวิทยาลัยกับนักศึกษาและบุคลากร

Laycock (2007) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะโดยชุมชนเป็นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน กรณีศึกษาโครงการคิสมู นะโด โกะ การวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าเป็นเวลานานกว่า 30 ปี ที่ผ่านมา การพัฒนาแบบยั่งยืนเป็นปัญหาสำคัญในการพัฒนาขององค์กรระหว่างประเทศ ดังนั้นการไม่มีประสิทธิภาพของการบริการของรัฐต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน จึงเป็นจุดเน้นขององค์กรในชุมชนว่าเป็นไปได้ ในประเทศเคนยา สิ่งที่เกิดขึ้นคือการจัดการขยะ การบริหารจัดการขยะเปียกที่เทศบาลหลายแห่งจัดขึ้น ในประเทศกำลังพัฒนาไม่สามารถตอบสนองความต้องการ ซึ่งเป็นผลทำให้มีผลกระทบในทางลบทั้งทางตรง และทางอ้อม เกี่ยวกับลักษณะของการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งได้แก่ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การคุ้มครอง สิ่งแวดล้อมและความก้าวหน้าทางสังคม ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ตัวบ่งชี้การพัฒนาที่ยั่งยืนได้รวมไว้ในตัวอย่างกรณีศึกษา จึงสรุปว่าการจัดการขยะเปียกโดยชุมชนมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืน

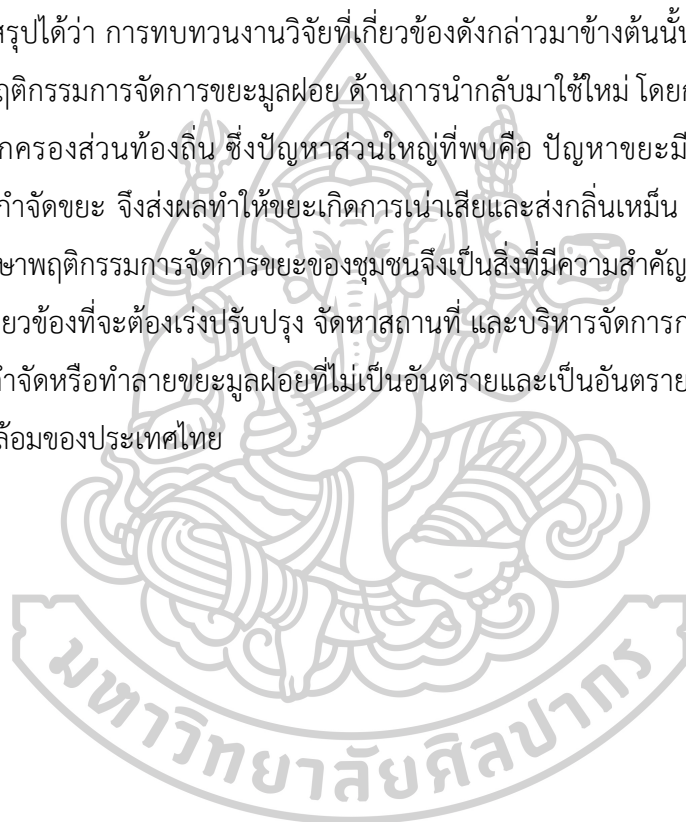
Ryan (2007) ศึกษาการวิเคราะห์เปรียบเทียบในการประเมินโครงการศึกษาการจัดการ ขยะมูลฝอย (SWMEP) ขององค์กรรัฐต่าง ๆ ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ก่อนและหลังปี 2003 ดังจุดมุ่งหมายนี้จะกำหนดความมีประสิทธิภาพของโครงการศึกษาเหล่านี้ โครงการเหล่านี้ไม่ได้รับการประเมินเลยตั้งแต่ปี 2003 เมื่อธนาคารโลกได้ทิ้งการศึกษาเบื้องต้นเสร็จสิ้นแล้ว ตั้งแต่บัดนั้นมา ประกาศต่าง ๆ ถูกบังคับให้รับผิดชอบทางด้านงบประมาณให้เท่าโครงการต่าง ๆ ของตนเอง การใช้วิธีการผสมผสานรวมทั้งการสัมภาษณ์และแบบสอบถาม การศึกษานี้ได้สอบถามทั้งองค์ประกอบ การศึกษาสาธารณะและโครงสร้างค่าจุนสถาบันในแต่ละรัฐที่เป็นสมาชิกก่อนและหลังระยะเวลา นี้ได้รับความช่วยเหลือจากภายนอก ความรู้เบื้องต้นในทางบวกของโครงการทั้งหลาย ขยะยังคงมีอยู่ ได้รับการคัดแยกขยะ ขยายและร่วมมือกันเป็นดังคำแนะนำที่เป็นการสรุปของการศึกษา การสัมภาษณ์ การทำแบบสอบถาม ได้ผลที่ชี้ให้เห็นว่างบประมาณที่มากขึ้น ทรัพยากรบุคคล ยุทธวิธีในการดำเนินงาน และความต่อเนื่องในการดำเนินโครงการเป็นสิ่งจำเป็นที่จะปรับปรุงและรักษาความตื่นตัวของสาธารณะ ในการจัดการขยะมูลฝอย

Sarika Rathi (2007) ทำการศึกษาเรื่องรูปแบบที่เหมาะสมต่อการจัดการขยะมูลฝอยเชิงบูรณาการของเทศบาลเมืองมุมไบ ประเทศอินเดีย มุมไบเป็นเมืองมหานครที่ใหญ่ที่สุดในประเทศอินเดีย มีการสร้างขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล ถึง 6,256-6,500 ตันต่อวัน (ปี 2000-2002) ซึ่งเป็นความรับผิดชอบของเทศบาลนครมุมไบ แต่เทศบาลมุมไบไม่สามารถจัดการกับปริมาณขยะมูลฝอยที่เพิ่มขึ้นได้ทั้งหมด

เป็นผลให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมตามมา จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีการบริหารจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมทั้งภาคเอกชนและชุมชนที่เกี่ยวข้อง

Minn and other (2010) ศึกษาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในประเทศพม่า พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น โดยส่วนใหญ่เป็นการสร้างความตระหนักและการให้ความรู้ในด้านสิ่งแวดล้อม แต่ยังคงขาดการสร้างแรงจูงใจที่กว้างขวาง เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งเป็นสภาพที่ยังเป็นอยู่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งถือเป็นข้อจำกัดทางสังคม

สรุปได้ว่า การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมาข้างต้นนั้น โดยภาพรวมส่วนใหญ่ประชาชนมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ที่พบคือ ปัญหาขยะมีจำนวนมากว่าถังขยะและสถานที่ที่กำจัดขยะ จึงส่งผลทำให้ขยะเกิดการเน่าเสียและส่งกลิ่นเหม็น สภาพแวดล้อมไม่น่าอยู่ ดังนั้น การศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะของชุมชนจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและความจำเป็นสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะต้องเร่งปรับปรุง จัดหาสถานที่ และบริหารจัดการกระบวนการเก็บรวบรวม คัดแยก และกำจัดหรือทำลายขยะมูลฝอยที่ไม่เป็นอันตรายและเป็นอันตรายอย่างถูกต้อง เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของประเทศไทย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Servey Research) ด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม 2) เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาการอาศัยอยู่ในตำบล และ 3) ศึกษาปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอวิธีดำเนินการ ศึกษาตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม จำนวน 29 ชุมชน จำแนกเป็น ผู้ชาย จำนวน 11,861 คน และ ผู้หญิง จำนวน 13,783 คน รวมทั้งสิ้น 25,644 คน (เทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม, 2560)
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยด้วยการใช้สูตรของ (Yamane 1973) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95% แทนค่าตามสูตรได้ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

โดย n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร 25,644 คน

$$e = \text{ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่างได้ } 5\% (0.05)$$

$$\text{แทนค่า } n = \frac{25,644}{1+25,644(0.05)^2}$$

$$= 393.85$$

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณ โดยการใส่สูตรของ (Yamane 1973) ได้เท่ากับ 393.85 หรือเท่ากับ 394 คน เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความสมบูรณ์ ลดความคลาดเคลื่อนจากการเก็บข้อมูล จึงใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว ผู้วิจัย ได้ดำเนินการใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอาศัยความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญหรือตามสะดวก (Convenience Sampling) เลือกสุ่มตัวอย่าง ประชาชนทั่วไปในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยแบ่งตามชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ ทั้งหมด แสดงดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวนประชากรซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามชุมชนในเทศบาลตำบล กระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ที่	ชื่อชุมชน	จำนวน (คน)	ที่	ชื่อชุมชน	จำนวน (คน)
1	หนองงูเหลือมพัฒนา	14	16	ชุมชนภักดีวัฒน์ จตุพิศพร	14
2	แครายพัฒนา	14	17	ชุมชนหมู่บ้านจตุสรณาราวดี	14
3	ชุมชนเอื้ออาทรเพลินเพชร	14	18	ชุมชนบ้านหนองตามล	14
4	ชุมชนเพลินเพชร	14	19	ชุมชนหมู่บ้านมณฑลทิพย์	14
5	ชุมชนโชคไชโย	14	20	ชุมชนหมู่บ้านเสรี เฟลส	14
6	ชุมชนพัชรวิมล 2	14	21	ชุมชนเอื้ออาทรนครชื่นชุ่ม	14
7	ชุมชนสิวารัตน์ 514	14	22	ชุมชนหมู่บ้านบุญทรัพย์	14
8	ชุมชนสิวารัตน์ก้าวหน้า	14	23	ชุมชนหมู่บ้าน ว.นิเวศน์	14
9	ชุมชนหมู่บ้านฉัตรมณี	14	24	ชุมชนหนองฉลาก	14
10	ชุมชนหมู่บ้านพฤษภาวิมล 10	14	25	ชุมชนบุศรินทร์ ปิ่นเกล้า	14
11	ชุมชนบางพระ	14	26	ชุมชนกรีนพาร์ค โฮม	14
12	ชุมชนหลังตลาดมาลี	14	27	ชุมชนหมู่ใหญ่	14
13	ชุมชนหนองตาช้าง	14	28	ชุมชนหมู่บ้านพุทธธานี	12
14	ชุมชนบ้านเอื้ออาทรพุทธมณฑล สาย 4	14	29	ชุมชนหมู่บ้านปรีชา	10
15	ชุมชนธนาวรรณ เฟลส	14	รวม		400

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ซึ่งลักษณะคำถามเป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบได้ตามรายการ (Check-list) และอธิบายโดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด โดยแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาการอาศัยอยู่ในตำบลกระทุ่มล้ม

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ๆ ละ 5 ข้อ รวม 15 ข้อ ประกอบด้วย การลดและหลีกเลี่ยงการเกิดขยะมูลฝอย การแปรสภาพและการนำกลับมาใช้ใหม่ และการนำขยะมูลฝอยส่งคืนผู้ผลิต

ตอนที่ 3 ปัจจัยสนับสนุนต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย จำนวน 5 ด้าน ๆ ละ 5 ข้อ รวม 25 ข้อ ประกอบด้วย การรับรู้ เจตคติ การมีส่วนร่วม การสนับสนุนทางสังคม และจิตสาธารณะ

สำหรับตอนที่ 2 และตอนที่ 3 เป็นลักษณะคำถามปลายปิด (Closed Questions) เก็บข้อมูลในลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) กำหนดค่าน้ำหนักการประเมิน 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การพิจารณาให้คะแนนดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึงมีพฤติกรรมการจัดการขยะมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึงมีพฤติกรรมการจัดการขยะมาก
- 3 คะแนน หมายถึงมีพฤติกรรมการจัดการขยะปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึงมีพฤติกรรมการจัดการขยะน้อย
- 1 คะแนน หมายถึงมีพฤติกรรมการจัดการขยะน้อยที่สุด

วิธีการแบ่งระดับคะแนนตามแนวคิดของ Best (1977) นำมาจัดเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การแปลผล ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	แปลผล
4.50-5.00	ระดับพฤติกรรมการจัดการขยะมากที่สุด
3.03-4.49	ระดับพฤติกรรมการจัดการขยะมาก
2.27-3.02	ระดับพฤติกรรมการจัดการขยะปานกลาง
1.76-2.26	ระดับพฤติกรรมการจัดการขยะน้อย
1.00-1.75	ระดับพฤติกรรมการจัดการขยะน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 สอบถามปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอย มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open Ended)

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามขึ้น จากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมโดยมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทู้มล้ม อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดนครปฐม จากนั้นนำมากำหนดแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย กำหนดนิยาม และ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. แบบสอบถามที่สร้างขึ้นสอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัยและครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิด และเป็นข้อมูลแบบ Identification Information ดังนี้

เพศ ลักษณะคำถามมีคำตอบให้เลือก 2 ทาง (Dichotomous Question) โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทนามบัญญัติ (Nominal Scale) ได้แก่ เพศชาย และ เพศหญิง

อายุ ลักษณะคำถามมีหลายคำตอบให้เลือก (Multichotomous Question) โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทเรียงลำดับ (Ordinal Scale) แบ่งช่วงห่างของอายุ 4 ช่วง ๆ ละ 10 ปี ได้แก่ 21-30 ปี 31-40 ปี 41-50 ปี และ 51 ปีขึ้นไป

ระดับการศึกษา ลักษณะคำถามมีหลายคำตอบให้เลือก (Multichotomous Question) โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทเรียงลำดับ (Ordinal Scale) ได้แก่ ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และ สูงกว่าปริญญาตรี

อาชีพ ลักษณะคำถามมีหลายคำตอบให้เลือก (Multichotomous Question) โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทนามบัญญัติ (Nominal Scale) ได้แก่ รับจ้าง เกษตรกรรม ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ธุรกิจส่วนตัว/อุตสาหกรรมครัวเรือน และ อื่น ๆ โปรดระบุ

รายได้ต่อเดือน ลักษณะคำถามมีหลายคำตอบให้เลือก (Multichotomous Question) โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทเรียงลำดับ (Ordinal Scale) โดยกำหนดช่วงรายได้ต่อเดือนเป็น 4 ช่วง ๆ ละ 10,000 บาท ได้แก่ น้อยกว่า 10,000 บาท 10,001-20,000 บาท 20,001-30,000 บาท และ 30,001 บาทขึ้นไป

ระยะเวลาการอาศัยอยู่ในเขตตำบลกระทู้มล้ม ลักษณะคำถามมีหลายคำตอบให้เลือก (Multichotomous Question) โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทเรียงลำดับ (Ordinal Scale) โดยกำหนดช่วงระยะเวลาการอาศัยอยู่ในเขตตำบลกระทู้มล้มเป็น 5 ช่วง ๆ ละ 5 ปี ได้แก่ 1-5 ปี 6-10 ปี 11-15 ปี 16-20 ปี และ 21 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย โดยผู้วิจัยสังเคราะห์การจัดการขยะตามหลักการ 3Rs (กรมควบคุมมลพิษ, 2559) และ 5Rs (สุรศักดิ์ โอสธิตพร, 2550) จำนวน 15 ข้อ แบ่งเป็น 3 ด้าน ๆ ละ 5 ข้อ ประกอบด้วย ด้านการลดและหลีกเลี่ยงการเกิดขยะมูลฝอย ด้านการแปรรูปและการนำกลับมาใช้ใหม่ และ ด้านการนำขยะมูลฝอยส่งคืนผู้ผลิต เป็นคำถามปลายปิด (Close-ended response question) รูปแบบ Likert Scale จัดเป็นการวัดข้อมูลประเภทสเกลอันตรภาคชั้น (Interval Scale) โดยให้เลือกตอบ 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ปัจจัยสนับสนุนต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย แบ่งเป็น 5 ด้าน ๆ ละ 5 ข้อ รวม 25 ข้อ ประกอบด้วย ด้านการรับรู้ (สุริย์รัตน์ รัตนมณี, 2551) ด้านเจตคติ (อริสา อนุยะโต, 2555) ด้านการมีส่วนร่วม (กฤษฎาภรณ์ ยูงทอง, 2555) ด้านการสนับสนุนทางสังคม (House, 1981) และด้านจิตสาธารณะ (ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์, 2550) ของชุมชนในเขตตำบลกระทุมลุ่ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เป็นคำถามปลายปิด (Close-ended response question) รูปแบบ Likert Scale จัดเป็นการวัดข้อมูลประเภทมาตรวัดแบบช่วง (Interval Scale) โดยให้เลือกตอบ 5 ระดับ

กำหนดระดับคะแนนของตอนที่ 2 และ ตอนที่ 3 ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีพฤติกรรมต่อการจัดการขยะมูลฝอยมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีพฤติกรรมต่อการจัดการขยะมูลฝอยมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีพฤติกรรมต่อการจัดการขยะมูลฝอยปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีพฤติกรรมต่อการจัดการขยะมูลฝอยน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีพฤติกรรมต่อการจัดการขยะมูลฝอยน้อยที่สุด

ระดับเกณฑ์การให้คะแนนเฉลี่ยโดยกำหนดความสำคัญของคะแนนใช้หลักการแบ่งช่วงการแปลผลตามหลักของการแบ่งชั้น (Class Interval) มีสูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

ช่วงกว้างของชั้น = ค่าสูงสุด - ค่าต่ำสุด / จำนวนช่วงหรือระดับที่ต้องการแปลผล

$$= (5 - 1) / 5$$

$$= 0.80$$

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

4.21 - 5.00 หมายถึง มีพฤติกรรมต่อการจัดการขยะมูลฝอยมากที่สุด

3.41 - 4.20 หมายถึง มีพฤติกรรมต่อการจัดการขยะมูลฝอยมาก

2.61 - 3.40 หมายถึง มีพฤติกรรมต่อการจัดการขยะมูลฝอยปานกลาง

1.81 - 2.60 หมายถึง มีพฤติกรรมต่อการจัดการขยะมูลฝอยน้อย

1.00 - 1.80 หมายถึง มีพฤติกรรมต่อการจัดการขยะมูลฝอยน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอย มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด โดยเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอปัญหาและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในเขตตำบลกระทุ่มล้ม

3. นำแบบสอบถามฉบับร่าง เสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยให้สอดคล้องตามเนื้อหา การใช้ถ้อยคำสำนวน ความชัดเจนในข้อความ ความเหมาะสมตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา และครอบคลุมเรื่องที่ศึกษาวิจัย โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ดังนี้

3.1 รองศาสตราจารย์ ดร. อรปภา ชุตินทวิสิน ตำแหน่ง กรรมการวิชาการ California University (FCE), USA.

3.2 นางสาวสุวรรณี กฤษณารักษ์ ตำแหน่ง รองปลัดเทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

3.3 นางอุไรวรรณ คงเสนา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

การหาความตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum X}{N}$$

โดยที่ X = ผลรวมคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญ

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

ค่า IOC ≥ 0.5 (ค่า IOC ที่เหมาะสมเท่ากับ 0.5 ขึ้นไป) ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 จำนวน 30 ข้อ และ ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.00-0.33 จำนวน 10 ข้อ

4. ปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามในแบบสอบถามที่มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.00-0.33 ตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ จำนวน 10 ข้อ จากนั้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมแล้วทำการปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามในแบบสอบถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา และนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเสร็จเรียบร้อยแล้วไปทดสอบ (Tryout) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบางกระทิก อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำนวน 30 คน เพื่อประเมินคำถามในแต่ละข้อของแต่ละด้านในแบบสอบถามสามารถสื่อความหมายได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยการหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability) ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2559: 35) ผลการทดสอบหาความสอดคล้องภายใน (Internal

consistency reliability) ได้ค่า α -Coefficient = 0.92 มีค่า Corrected Item-total correlation รายข้ออยู่ในช่วง 0.91-0.92 สรุปได้ว่า เครื่องมือมีความเชื่อมั่นค่อนข้างสูงและแบบสอบถามมีความเที่ยงตรง (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2551: 121) แสดงว่า แบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือ สามารถนำไปเก็บข้อมูลได้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากรเพื่อขอความอนุเคราะห์ เก็บรวบรวมข้อมูลในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นประชากรกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัย โดยนำแบบสอบถามไปให้ประชาชนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองในแต่ละชุมชน ซึ่งผู้วิจัยใช้ช่วงเวลา หลังเวลาเลิกงานในการดำเนินการ พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย และการตอบแบบสอบถาม โดยให้โอกาสกลุ่มตัวอย่างได้ตอบแบบสอบถามอย่างอิสระ จากนั้น เว้นระยะเวลา 10-15 นาที จึงเดินกลับไปเก็บรวบรวมพร้อมตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ ของแบบสอบถามจนครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างและจำนวนแบบสอบถามที่กำหนดไว้ทั้งหมด จำนวน 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นระยะเวลาทั้งสิ้น 3 เดือน คือ ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2561 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2561

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำแบบสอบถามที่รับกลับคืน มาและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำมาลงรหัสข้อมูลและวิเคราะห์ ประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ นำเสนอในรูปตารางประกอบคำอธิบาย ด้วย สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis Statistics) ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหา ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยสนับสนุนและพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. วิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน โดยทดสอบสมมติฐาน ใช้สถิติเชิงอนุมานทดสอบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอย โดยใช้สถิติ t-test (Independent Samples Test) สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรต้นที่มี 2 กลุ่ม และ ใช้สถิติ One-way ANOVA สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรต้นที่มี 3 กลุ่มขึ้นไป และหากพบว่ามี ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 จะทำการทดสอบ ความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD (Least significant difference test)

4. วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอย โดยการทดสอบสมมติฐานใช้สถิติ Regression Analysis วิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (Enter Multiple Regression Analysis)

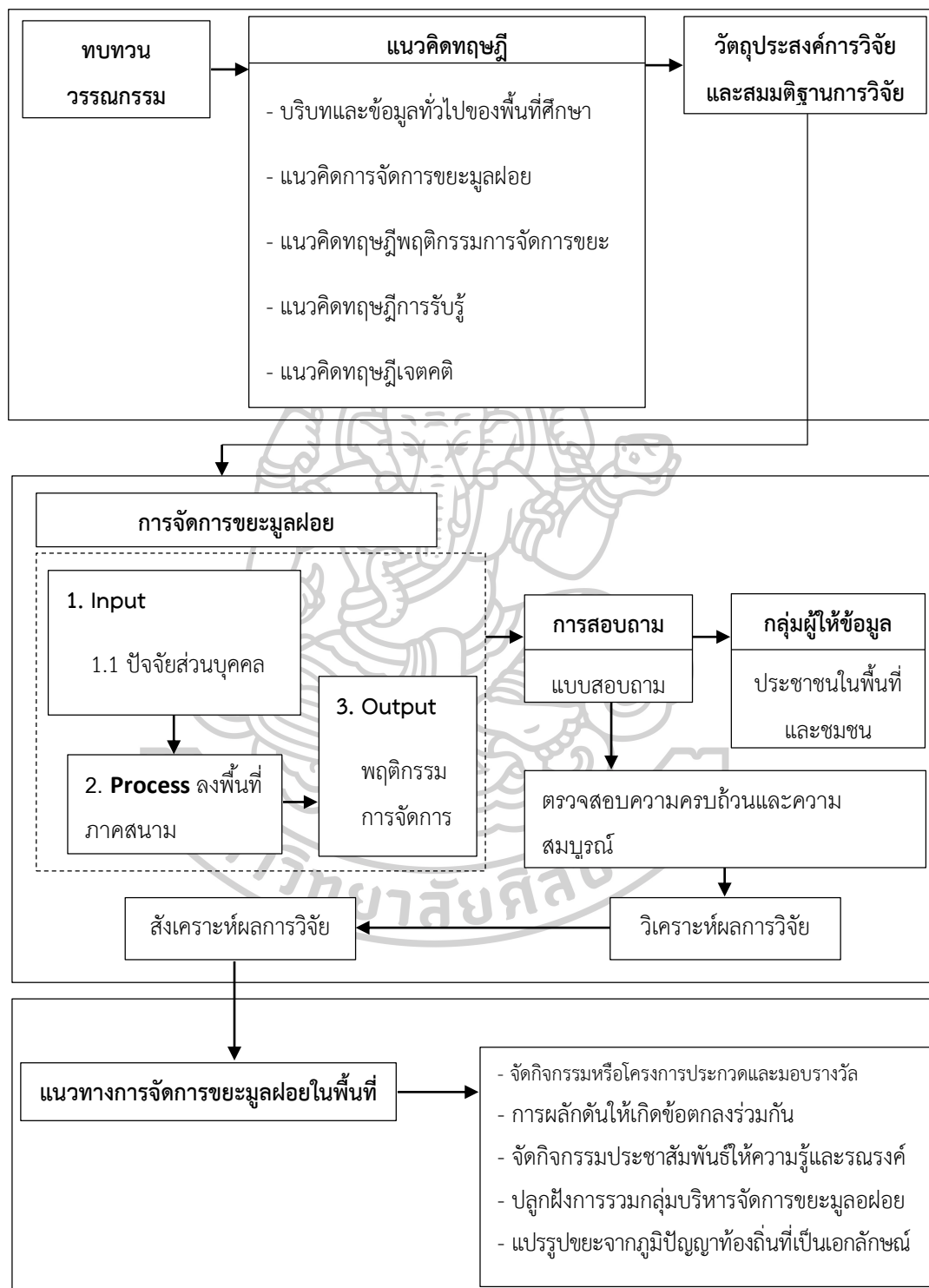
ดังนั้น การศึกษาพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในเขตตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ครั้งนี้ ผู้ศึกษาทำการสรุปวิธีดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย แสดงดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 สรุปวิธีดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์	กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	การเก็บรวบรวมข้อมูล	วิเคราะห์ข้อมูล	สถิติที่ใช้
1. ศึกษาพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน	กลุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ	แบบสอบถามเชิงปริมาณแบบเลือกตอบ	ตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม	โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์	\bar{X} , S.D.
2. เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาการอาศัยอยู่ในตำบลแตกต่างกัน มีการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน					t-test, One-way ANOVA, LSD
3. ศึกษาปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน					Enter Multiple Regression Analysis

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

สำหรับขั้นตอนดำเนินการวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุปแสดงขั้นตอนดำเนินการวิจัยได้ดังภาพที่ 7

รูปภาพที่ 7 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม
4. ผลการทดสอบสมมติฐาน

4.1 สมมติฐานการวิจัยด้านปัจจัยส่วนบุคคล มีดังนี้

สมมติฐานที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 5 กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 6 กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาการอาศัยอยู่ในตำบลแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทู้มล้อม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน

4.2 สมมติฐานการวิจัยด้านปัจจัยสนับสนุน มีดังนี้

สมมติฐานที่ 1 กลุ่มตัวอย่างมีปัจจัยสนับสนุนด้านการรับรู้ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทู้มล้อม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม อย่างไร

สมมติฐานที่ 2 กลุ่มตัวอย่างมีปัจจัยสนับสนุนด้านเจตคติส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทู้มล้อม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม อย่างไร

สมมติฐานที่ 3 กลุ่มตัวอย่างมีปัจจัยสนับสนุนด้านการมีส่วนร่วมส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทู้มล้อม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม อย่างไร

สมมติฐานที่ 4 กลุ่มตัวอย่างมีปัจจัยสนับสนุนด้านการสนับสนุนทางสังคมส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทู้มล้อม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม อย่างไร

สมมติฐานที่ 5 กลุ่มตัวอย่างมีปัจจัยสนับสนุนด้านจิตสาธารณะส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทู้มล้อม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม อย่างไร

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้พิมพ์สมการที่นี้

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงแบบที
F	แทน	ค่าสถิติที่ได้จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกแบบทางเดียว
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็นของความคลาดเคลื่อน
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of square)
MS	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean of square)
Df	แทน	ระดับขั้นของความเป็นอิสระ (Degree fo freedom)

1.ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

จากการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาการอาศัยอยู่ในตำบล ได้ผลดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาการอาศัยอยู่ในตำบล

(n=400)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	143	35.8
หญิง	257	64.2
2. อายุ		
21-30 ปี	54	13.5
31-40 ปี	158	39.5
41-50 ปี	102	25.5
51 ปีขึ้นไป	86	21.5
3. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	137	34.2
ปริญญาตรี	191	47.8
สูงกว่าปริญญาตรี	72	18.0
4. อาชีพ		
รับจ้าง	105	26.2
ค้าขาย	72	18.0
เกษตรกร	28	7.0
ธุรกิจส่วนตัว/อุตสาหกรรมครัวเรือน	35	8.8
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	114	28.5
อื่น ๆ โปรดระบุ	46	11.5

ตารางที่ 9 (ต่อ)

(n=400)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. รายได้ต่อเดือน		
น้อยกว่า 10,000 บาท	45	11.2
10,001-20,000 บาท	194	48.5
20,001-30,000 บาท	129	32.3
30,001 บาทขึ้นไป	32	8.0
6. ระยะเวลาการอาศัยอยู่ในตำบล		
1-5 ปี	65	16.2
6-10 ปี	82	20.5
11-15 ปี	89	22.3
16-20 ปี	51	12.8
21 ปีขึ้นไป	113	28.2

จากตารางที่ 9 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 257 คน คิดเป็นร้อยละ 64.20 มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 39.50 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 47.80 ประกอบอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 28.50 มีรายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 48.50 ระยะเวลาการอาศัยอยู่ในตำบล 21 ปีขึ้นไป จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 28.20

2.ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

การวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เป็นรายด้านและโดยภาพรวม ได้ผลการวิจัยดังตารางที่ 10 ถึงตารางที่ 13

ตารางที่ 10 ระดับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม

(n=400)

ด้าน ที่	พฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอย	\bar{X}	S.D.	ระดับ พฤติกรรม	ลำดับที่
1	การลดและหลีกเลี่ยงการเกิด ขยะมูลฝอย	4.04	0.86	มาก	3
2	การแปรรูป และ การนำกลับมาใช้ใหม่	4.17	0.72	มาก	1
3	การนำขยะมูลฝอยส่งคืนผู้ผลิต	4.14	0.69	มาก	2
รวมเฉลี่ย		4.12	0.76	มาก	

จากตารางที่ 10 พบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.12, S.D.=0.76) พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการแปรรูป และการนำกลับมาใช้ใหม่ (\bar{X} =4.17, S.D.=0.72) ด้านการนำขยะมูลฝอยส่งคืนผู้ผลิต (\bar{X} =4.14, S.D.=0.69) และด้านการลดและหลีกเลี่ยงการเกิดขยะมูลฝอย (\bar{X} =4.04, S.D.=0.86) ตามลำดับ

ตารางที่ 11 ระดับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการลดและหลีกเลี่ยงการเกิดขยะมูลฝอย

(n=400)

ข้อที่	การลดและหลีกเลี่ยงการเกิดขยะมูลฝอย	\bar{X}	S.D.	ระดับพฤติกรรม	ลำดับที่
1	ท่านใช้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ชนิดเดิมเพื่อช่วยลดปริมาณขยะได้	4.09	0.73	มาก	5
2	ท่านเลือกใช้เครื่องดื่มน้ำที่สามารถนำภาชนะไปใส่เองได้	4.10	0.75	มาก	4
3	ท่านหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุโฟมและถุงพลาสติก	4.19	0.69	มาก	1
4	ท่านหันมาใช้ถุงผ้าเมื่อไปตลาดหรือซื้อของ	4.19	0.60	มาก	2
5	ท่านสนับสนุนสินค้าที่ใช้บรรจุภัณฑ์ที่ย่อยสลายได้	4.13	0.66	มาก	3
รวมเฉลี่ย		4.14	0.69	มาก	

จากตารางที่ 11 พบว่า โดยภาพรวมพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการลดและหลีกเลี่ยงการเกิดขยะมูลฝอย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.14$, S.D.=0.69) พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับมากไปหาน้อยดังนี้ ท่านหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุโฟมและถุงพลาสติก ($\bar{X}=4.19$, S.D.=0.69) ท่านหันมาใช้ถุงผ้าเมื่อไปตลาดหรือซื้อของ ($\bar{X}=4.19$, S.D.=0.60) ท่านสนับสนุนสินค้าที่ใช้บรรจุภัณฑ์ที่ย่อยสลายได้ ($\bar{X}=4.13$, S.D.=0.66) ท่านเลือกใช้เครื่องดื่มน้ำที่สามารถนำภาชนะไปใส่เองได้ ($\bar{X}=4.10$, S.D.=0.75) และท่านใช้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ชนิดเดิมเพื่อช่วยลดปริมาณขยะได้ ($\bar{X}=4.09$, S.D.=0.73)

ตารางที่ 12 ระดับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการแปรสภาพและการนำกลับมาใช้ใหม่

(n=400)

ข้อ ที่	ด้านการแปรสภาพและการนำกลับมาใช้ใหม่	\bar{X}	S.D.	ระดับ พฤติกรรม	ลำดับ ที่
1	ท่านบริจาคและขายสิ่งของเครื่องใช้ที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น	4.18	0.74	มาก	2
2	ท่านทำความสะอาดบรรจุภัณฑ์ประเภทแก้วที่ใช้แล้ว นำกลับมาใช้ใหม่อีกครั้ง	4.13	0.77	มาก	4
3	ท่านบริจาคห้วงสลักเปิดกระป๋องเครื่องดื่มเพื่อนำไปผ่านกระบวนการแปรรูปทำเป็นชาเขียว	4.15	0.72	มาก	3
4	ท่านนำขวดพลาสติก กล่องกระดาษ เศษแก้วแตก ไปขายที่ธนาคารขยะรีไซเคิลประจำตำบล	4.12	0.69	มาก	5
5	ท่านนำเศษอาหาร ไปหมักทำปุ๋ยใช้ในการเกษตร	4.29	0.66	มากที่สุด	1
รวมเฉลี่ย		4.17	0.72	มาก	

จากตารางที่ 12 พบว่า โดยภาพรวมพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการแปรสภาพและการนำกลับมาใช้ใหม่ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.17$, S.D.=0.66) พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดคือ ท่านนำเศษอาหารไปหมักทำปุ๋ยใช้ในการเกษตร ($\bar{X}=4.29$, S.D.=0.66) รองลงมาอยู่ในระดับมากคือ ท่านบริจาคและขายสิ่งของเครื่องใช้ที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ($\bar{X}=4.18$, S.D.=0.74) ท่านบริจาคห้วงสลักเปิดกระป๋องเครื่องดื่มเพื่อนำไปผ่านกระบวนการแปรรูปทำเป็นชาเขียว ($\bar{X}=4.15$, S.D.=0.72) ท่านทำความสะอาดบรรจุภัณฑ์ประเภทแก้วที่ใช้แล้วนำกลับมาใช้ใหม่อีกครั้ง ($\bar{X}=4.13$, S.D.=0.77) และท่านนำขวดพลาสติก กล่องกระดาษ เศษแก้วแตกไปขายที่ธนาคารขยะรีไซเคิลประจำตำบล ($\bar{X}=4.12$, S.D.=0.69)

ตารางที่ 13 ระดับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการนำขยะมูลฝอยส่งคืนผู้ผลิต

(n=400)

ข้อ ที่	ด้านการนำขยะมูลฝอยส่งคืนผู้ผลิต	\bar{X}	S.D.	ระดับ พฤติกรรม	ลำดับ ที่
1	ท่านเลือกซื้อเครื่องตีประเภทต่าง ๆ ที่มีระบบมัดจำ คืนเงิน	4.15	0.73	มาก	2
2	ท่านเลือกซื้อบรรจุภัณฑ์ที่ผู้ผลิตเรียกคืนหลังการบริโภค เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่	4.27	0.70	มากที่สุด	1
3	ท่านเลือกซื้อสินค้าและผลิตภัณฑ์มีส่วนประกอบของวัสดุ รีไซเคิลที่สามารถนำกลับไปรีไซเคิล	4.06	0.85	มาก	4
4	ท่านเลือกรับประทานอาหารที่ร้านอาหารเพื่อไม่ให้เกิดขยะ จากการบรรจุภัณฑ์ที่นำกลับบ้าน	4.06	0.92	มาก	3
5	ท่านนำผลิตภัณฑ์ประเภทน้ำมันเครื่อง น้ำมันหล่อลื่นที่ใช้ แล้ว หรือยางรถยนต์ที่หมดสภาพไปขายให้กับโรงงาน ผู้ผลิตที่รับซื้อ	3.68	1.10	มาก	5
รวมเฉลี่ย		4.04	0.86	มาก	

จากตารางที่ 13 พบว่า โดยภาพรวมพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้านการนำขยะมูลฝอยส่งคืนผู้ผลิต อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.04$, S.D.=0.86) พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดคือ ท่านเลือกซื้อบรรจุภัณฑ์ที่ผู้ผลิตเรียกคืนหลังการบริโภคเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ ($\bar{X}=4.27$, S.D.=0.70) รองลงมาอยู่ในระดับมากคือ ท่านเลือกซื้อเครื่องตีประเภทต่าง ๆ ที่มีระบบมัดจำคืนเงิน ($\bar{X}=4.15$, S.D.=0.73) ท่านเลือกรับประทานอาหารที่ร้านอาหารเพื่อไม่ให้เกิดขยะจากการบรรจุภัณฑ์ที่นำกลับบ้าน ($\bar{X}=4.06$, S.D.=0.92) ท่านเลือกซื้อสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของวัสดุรีไซเคิลที่สามารถนำกลับไปรีไซเคิล ($\bar{X}=4.06$, S.D.=0.85) และท่านนำผลิตภัณฑ์ประเภทน้ำมันเครื่อง น้ำมันหล่อลื่นที่ใช้แล้ว หรือยางรถยนต์ที่หมดสภาพไปขายให้กับโรงงานผู้ผลิตที่รับซื้อ ($\bar{X}=3.68$, S.D.=1.10)

3.ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

การวิเคราะห์ระดับปัจจัยสนับสนุนต่อพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดปฐม เป็นรายด้านและโดยภาพรวม ได้ผลการวิจัยดังตารางที่ 14 ถึงตารางที่ 19

ตารางที่ 14 ระดับปัจจัยสนับสนุนที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม

(n=400)

ด้านที่	ปัจจัยสนับสนุนต่อพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอย	\bar{X}	S.D.	ระดับพฤติกรรม	ลำดับที่
1	ด้านการรับรู้	4.14	0.69	มาก	3
2	ด้านเจตคติ	4.03	0.82	มาก	5
3	ด้านการมีส่วนร่วม	4.15	0.70	มาก	2
4	ด้านการสนับสนุนทางสังคม	4.22	0.92	มากที่สุด	1
4	ด้านจิตสาธารณะ	4.12	0.77	มาก	4
รวมเฉลี่ย		4.13	0.78	มาก	

จากตารางที่ 14 พบว่า ปัจจัยสนับสนุนต่อพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.13, S.D.=0.78) พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดคือ ด้านการสนับสนุนทางสังคม (\bar{X} =4.22, S.D.=0.92) รองลงมาอยู่ในระดับมากคือ ด้านการมีส่วนร่วม (\bar{X} =4.15, S.D.=0.70) ด้านการรับรู้ (\bar{X} =4.14, S.D.=0.69) ด้านจิตสาธารณะ (\bar{X} =4.12, S.D.=0.77) และด้านเจตคติ (\bar{X} =4.03, S.D.=0.82) ตามลำดับ

ตารางที่ 15 ระดับปัจจัยสนับสนุนที่มีต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่ม
ลุ่ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ด้านการรับรู้

(n=400)

ข้อ ที่	ด้านการรับรู้	\bar{X}	S.D.	ระดับ พฤติกรรม	ลำดับ ที่
1	การได้รับรู้วิธีการคัดแยกขยะทำให้ท่านสามารถแยก ประเภทขยะได้อย่างถูกต้อง	4.23	0.72	มากที่สุด	1
2	การประชาสัมพันธ์ด้านการจัดการขยะทำให้ท่านสามารถ วิเคราะห์ลักษณะขยะก่อนนำไปกำจัดได้อย่างปลอดภัย	4.17	0.72	มาก	2
3	ท่านได้รับคู่มือการบริหารจัดการขยะทำให้ท่านทราบถึง ประโยชน์และโทษของขยะลักษณะต่าง ๆ	4.05	0.81	มาก	5
4	ท่านได้รับความรู้จากคู่มือการจัดการขยะและสามารถ แนะนำความรู้แก่บุคคลในครอบครัวได้	4.07	0.78	มาก	4
5	การคัดแยกขยะสามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและ ท่านได้	4.07	0.81	มาก	3
รวมเฉลี่ย		4.12	0.77	มาก	

จากตารางที่ 15 พบว่า โดยภาพรวมพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน
ในตำบลกระทุ่มลุ่ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ด้านการรับรู้ อยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.04,
S.D.=0.86) พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดคือ การได้รับรู้วิธีการคัดแยกขยะทำให้ท่าน
สามารถแยกประเภทขยะได้อย่างถูกต้อง (\bar{X} =4.23, S.D.=0.72) รองลงมาอยู่ในระดับมากคือ การ
ประชาสัมพันธ์ด้านการจัดการขยะทำให้ท่านสามารถวิเคราะห์ลักษณะขยะก่อนนำไปกำจัดได้อย่าง
ปลอดภัย (\bar{X} =4.17, S.D.=0.72) การคัดแยกขยะสามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและท่านได้
(\bar{X} =4.07, S.D.=0.81) ท่านได้รับความรู้จากคู่มือการจัดการขยะและสามารถแนะนำความรู้แก่บุคคล
ในครอบครัวได้ (\bar{X} =4.07, S.D.=0.78) และท่านได้รับคู่มือการบริหารจัดการขยะทำให้ท่านทราบถึง
ประโยชน์และโทษของขยะลักษณะต่าง ๆ (\bar{X} =4.05, S.D.=0.81)

ตารางที่ 16 ระดับปัจจัยสนับสนุนที่มีต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่ม
ล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ด้านเจตคติ

(n=400)

ข้อ ที่	ด้านเจตคติ	\bar{X}	S.D.	ระดับ พฤติกรรม	ลำดับ ที่
1	ท่านมุ่งมั่นที่จะลดปริมาณขยะในครัวเรือนของท่านและในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่	4.31	1.60	มากที่สุด	1
2	ท่านตั้งใจที่จะไม่กำจัดขยะอันตรายโดยการเผาไฟภายในบริเวณบ้านและบริเวณชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่	4.21	0.90	มากที่สุด	4
3	ท่านและสมาชิกในครอบครัวมีเจตคติต่อการสนับสนุนสินค้าสีเขียวเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	4.23	0.74	มากที่สุด	2
4	ท่านมีเจตคติที่จะเป็นครอบครัวตัวอย่างที่ดีเรื่องการลดปริมาณขยะได้จริง	4.22	0.69	มากที่สุด	3
5	ท่านแสดงวิธีการกำจัดขยะเพื่อลดปริมาณขยะที่ถูกต้องและปลอดภัยต่อครอบครัวและชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่ได้จริง	4.15	0.74	มาก	5
รวมเฉลี่ย		4.22	0.93	มากที่สุด	

จากตารางที่ 16 พบว่า โดยภาพรวมพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ด้านเจตคติ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.22$, S.D.=0.93) พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดคือ ท่านมุ่งมั่นที่จะลดปริมาณขยะในครัวเรือนของท่านและในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่ ($\bar{X}=4.31$, S.D.=1.60) ท่านและสมาชิกในครอบครัวมีเจตคติต่อการสนับสนุนสินค้าสีเขียวเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ($\bar{X}=4.23$, S.D.=0.74) ท่านมีเจตคติที่จะเป็นครอบครัวตัวอย่างที่ดีเรื่องการลดปริมาณขยะได้จริง ($\bar{X}=4.22$, S.D.=0.69) ท่านตั้งใจที่จะไม่กำจัดขยะอันตรายโดยการเผาไฟภายในบริเวณบ้านและบริเวณชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่ ($\bar{X}=4.21$, S.D.=0.90) รองลงมาอยู่ในระดับมากคือ ท่านแสดงวิธีการกำจัดขยะเพื่อลดปริมาณขยะที่ถูกต้องและปลอดภัยต่อครอบครัวและชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่ได้จริง ($\bar{X}=4.15$, S.D.=0.74)

ตารางที่ 17 ระดับปัจจัยสนับสนุนที่มีต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่ม
ลุ่ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ด้านการมีส่วนร่วม

(n=400)

ข้อ ที่	ด้านการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับ พฤติกรรม	ลำดับ ที่
1	ท่านได้รับประโยชน์จากการร่วมกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่	4.15	0.74	มาก	4
2	ท่านได้รับประโยชน์จากการปรับปรุงและพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่	4.16	0.71	มาก	3
3	ท่านยินดีที่ได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมปรับปรุงและพัฒนาสภาพแวดล้อมในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่	4.22	0.69	มากที่สุด	1
4	ท่านยินดีที่ได้มีส่วนร่วมในการดูแลจัดการขยะในครัวเรือนและชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่	4.19	0.63	มาก	2
5	ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนและติดตามดำเนินการลดปริมาณขยะมูลฝอยในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่	4.03	0.75	มาก	5
รวมเฉลี่ย		4.15	0.70	มาก	

จากตารางที่ 17 พบว่า โดยภาพรวมพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มลุ่ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ด้านการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.15, S.D.=0.70) พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดคือ ท่านยินดีที่ได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมปรับปรุงและพัฒนาสภาพแวดล้อมในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่ (\bar{X} =4.22, S.D.=0.69) รองลงมาอยู่ในระดับมากคือ ท่านยินดีที่ได้มีส่วนร่วมในการดูแลจัดการขยะในครัวเรือนและชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่ (\bar{X} =4.19, S.D.=0.63) ท่านได้รับประโยชน์จากการปรับปรุงและพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่ (\bar{X} =4.16, S.D.=0.71) ท่านได้รับประโยชน์จากการร่วมกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่ (\bar{X} =4.15, S.D.=0.74) และท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนและติดตามดำเนินการลดปริมาณขยะมูลฝอยในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่ (\bar{X} =4.03, S.D.=0.75)

ตารางที่ 18 ระดับปัจจัยสนับสนุนที่มีต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่ม
ลุ่ม อำเภอสามปราณ จังหวัดนครปฐม ด้านการสนับสนุนทางสังคม

(n=400)

ข้อ ที่	ด้านการสนับสนุนทางสังคม	\bar{X}	S.D.	ระดับ พฤติกรรม	ลำดับ ที่
1	ท่านได้รับความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมลดปริมาณขยะมูลฝอยจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่	4.08	0.74	มาก	2
2	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่ให้การสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ ในการจัดเก็บขยะมูลฝอย เช่น จัดให้มีถังขยะหรือแจกกุญขยะที่ถูกต้องปลอดภัย	4.10	0.86	มาก	1
3	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่มีการประชาสัมพันธ์ ให้คำแนะนำวิธีการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้องปลอดภัย	4.00	0.78	มาก	3
4	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่จัดกิจกรรมยกย่อง และให้รางวัลสำหรับครอบครัวลดปริมาณขยะได้จริง	3.96	0.89	มาก	5
5	หน่วยงานภาครัฐและเอกชนในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่จัดอบรมให้ความรู้ด้านการจัดการขยะมูลฝอย	3.99	0.84	มาก	4
รวมเฉลี่ย		4.03	0.82	มาก	

จากตารางที่ 18 พบว่า โดยภาพรวมพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มลุ่ม อำเภอสามปราณ จังหวัดนครปฐม ด้านการสนับสนุนทางสังคม อยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.03, S.D.=0.82) พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่ให้การสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ในการจัดเก็บขยะมูลฝอย เช่น จัดให้มีถังขยะหรือแจกกุญขยะที่ถูกต้องปลอดภัย (\bar{X} =4.10, S.D.=0.86) ท่านได้รับความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมลดปริมาณขยะมูลฝอยจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่ (\bar{X} =4.08, S.D.=0.74) หน่วยงานภาครัฐและเอกชนในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่มีการประชาสัมพันธ์ ให้คำแนะนำวิธีการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้องปลอดภัย (\bar{X} =4.00, S.D.=0.78) หน่วยงานภาครัฐและเอกชนในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่จัดอบรมให้ความรู้ด้านการจัดการขยะมูลฝอย (\bar{X} =3.99, S.D.=0.84) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่จัดกิจกรรมยกย่องและให้รางวัลสำหรับครอบครัวลดปริมาณขยะได้จริง (\bar{X} =3.96, S.D.=0.89)

ตารางที่ 19 ระดับปัจจัยสนับสนุนที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่ม
ลุ่ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ด้านจิตสาธารณะ

(n=400)

ข้อ ที่	ด้านจิตสาธารณะ	\bar{X}	S.D.	ระดับ พฤติกรรม	ลำดับ ที่
1	การสร้างจิตสาธารณะการจัดการขยะโดยยึดหลักว่า “ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน” ช่วยลด ปริมาณขยะในชุมชนของท่านได้ดี	4.09	0.73	มาก	5
2	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่แสดง เจตนารมณ์อย่างชัดเจนในการลดปริมาณและจัดการ ขยะที่ถูกต้องและปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง	4.10	0.75	มาก	4
3	ท่านเต็มใจมีส่วนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการ รณรงค์ลดปริมาณขยะมูลฝอยในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่โดย ไม่รับสิ่งตอบแทน	4.19	0.69	มาก	1
4	ท่านมีจิตสำนึกต่อการเป็นตัวอย่างที่ดีในการลดและ กำจัดขยะอย่างถูกต้องในชุมชน	4.19	0.60	มาก	2
5	ท่านเสียสละเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมลดปริมาณและ กำจัดขยะมูลฝอยในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่	4.13	0.66	มาก	3
รวมเฉลี่ย		4.14	0.69	มาก	

จากตารางที่ 19 พบว่า โดยภาพรวมพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน
ในตำบลกระทุ่มลุ่ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ด้านจิตสาธารณะ อยู่ในระดับมาก
(\bar{X} =4.14, S.D.=0.69) พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับจากมากไปหา
น้อยดังนี้ ท่านเต็มใจมีส่วนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรณรงค์ลดปริมาณขยะมูลฝอยในชุมชน
ที่ท่านอาศัยอยู่โดยไม่รับสิ่งตอบแทน (\bar{X} =4.19, S.D.=0.69) ท่านมีจิตสำนึกต่อการเป็นตัวอย่างที่ดีใน
การลดและกำจัดขยะอย่างถูกต้องในชุมชน (\bar{X} =4.19, S.D.=0.60) ท่านเสียสละเวลาในการเข้าร่วม
กิจกรรมลดปริมาณและกำจัดขยะมูลฝอยในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่ (\bar{X} =4.13, S.D.=0.66) หน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่แสดงเจตนารมณ์อย่างชัดเจนในการลดปริมาณและจัดการขยะที่
ถูกต้องและปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง(\bar{X} =4.10, S.D.=0.75) การสร้างจิตสาธารณะการจัดการขยะโดย
ยึดหลักว่า “ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน” ช่วยลดปริมาณขยะในชุมชนของท่านได้ดี
(\bar{X} =4.09, S.D.=0.73)

4.ผลการทดสอบสมมติฐาน

การศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม แสดงผลการทดสอบสมมติฐานได้ดังนี้

4.1 สมมติฐานการวิจัยด้านปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน แสดงผลดังตารางที่ 20

ตารางที่ 20 การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างเพศและพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม

เพศ	จำนวน	\bar{x}	S.D.	t	Sig
ชาย	143	4.08	0.57	-0.922	0.357
หญิง	257	4.13	0.51		

* $p \leq 0.05$

จากตารางที่ 20 ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสถิติ t-test (Independent Samples Test) พบว่า กลุ่มตัวอย่างของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ที่มีเพศแตกต่างกันมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน แสดงผลดังตารางที่ 21

ตารางที่ 21 การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างอายุและพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	7.429	3	2.476	9.131	0.000*
ภายในกลุ่ม	107.393	396	0.271		
	114.822	399			

* $p \leq 0.05$

จากตารางที่ 21 ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA พบว่า กลุ่มตัวอย่างของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ที่มีอายุแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จึงทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ LSD (Least significant difference test)

ตารางที่ 22 การทดสอบความแตกต่างระหว่างอายุและพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน
ในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม

อายุ	\bar{x}	21-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51 ปีขึ้นไป
		3.93	4.20	4.24	3.93
21-30 ปี	3.93	-	0.002*	0.001*	0.918
31-40 ปี	4.20	0.002*	-	0.508	0.000*
41-50 ปี	4.24	0.001*	0.508	-	0.000*
51 ปีขึ้นไป	3.93	0.918	0.000*	0.000*	-

* $p \leq 0.05$

จากตารางที่ 22 การทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 21-30 ปี มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 31-40 ปี และอายุ 41-50 ปี กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 31-40 ปี มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 21-30 ปี และอายุ 51 ปีขึ้นไป กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 41-50 ปี มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 21-30 ปี และอายุ 51 ปีขึ้นไป และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 31-50 ปี โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 41-50 ปี มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 21-30 ปี และอายุ 51 ปีขึ้นไป

สมมติฐานที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน แสดงผลดังตารางที่ 23

ตารางที่ 23 การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาและพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	6.037	2	3.018	11.015	0.000*
ภายในกลุ่ม	108.785	397	0.274		
	114.822	399			

* $p \leq 0.05$

จากตารางที่ 23 ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA พบว่า กลุ่มตัวอย่างของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จึงทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ LSD (Least significant difference test)

ตารางที่ 24 การทดสอบความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษาและพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม

ระดับการศึกษา	\bar{X}	ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
		4.00	4.10	4.36
ต่ำกว่าปริญญาตรี	4.00	-	0.087	0.000*
ปริญญาตรี	4.10	0.087	-	0.000*
สูงกว่าปริญญาตรี	4.36	0.000*	0.000*	-

* $p \leq 0.05$

จากตารางที่ 24 การทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี และกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรี โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า

ปริญญาตรี มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี

สมมติฐานที่ 4 กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน แสดงผลดังตารางที่ 25

ตารางที่ 25 การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพและพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	9.719	5	1.944	7.287	0.000*
ภายในกลุ่ม	105.102	394	0.267		
	114.822	399			

* $p \leq 0.05$

จากตารางที่ 25 ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA พบว่ากลุ่มตัวอย่างของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จึงทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ LSD (Least significant difference test)

ตารางที่ 26 การทดสอบความแตกต่างระหว่างอาชีพและพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม

อาชีพ	\bar{x}	รับจ้าง	ค้าขาย	เกษตรกร	ธุรกิจส่วนตัว/ อุตสาหกรรม ครัวเรือน	ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	อื่น ๆ
		4.01	4.21	4.48	4.26	4.12	3.84
รับจ้าง	4.01	-	0.009*	0.000*	0.014*	0.112	0.073
ค้าขาย	4.21	0.009*	-	0.021*	0.697	0.223	0.000*
เกษตรกร	4.48	0.000*	0.021*	-	0.087	0.001*	0.000*
ธุรกิจส่วนตัว/ อุตสาหกรรม ครัวเรือน	4.26	0.014*	0.697	0.087	-	0.173	0.000*
ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	4.12	0.112	0.223	0.001*	0.173	-	0.002*
อื่น ๆ	3.84	0.073	0.000*	0.000*	0.000*	0.002*	-

* $p \leq 0.05$

จากตารางที่ 26 การทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับจ้าง มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพค้าขาย เกษตรกรรม และธุรกิจส่วนตัว/อุตสาหกรรมครัวเรือน กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพค้าขาย มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับจ้าง เกษตรกรรม ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ และอื่น ๆ กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเกษตรกรรม มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับจ้าง ค้าขาย ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ และอื่น ๆ กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว/อุตสาหกรรมครัวเรือน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับจ้าง และอื่น ๆ กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเกษตรกรรม และอื่น ๆ และกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพอื่น ๆ มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพค้าขาย เกษตรกรรม ธุรกิจส่วนตัว/อุตสาหกรรมครัวเรือน และข้าราชการ/วิสาหกิจ

สมมติฐานที่ 5 กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทู้มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน แสดงผลดังตารางที่ 27

ตารางที่ 27 การเปรียบเทียบความล้มพันธ์ระหว่างรายได้ต่อเดือนและพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทู้มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	10.126	3	3.375	12.767	0.000*
ภายในกลุ่ม	104.695	396	0.264		
	114.822	399			

* $p \leq 0.05$

จากตารางที่ 27 ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA พบว่า กลุ่มตัวอย่างของชุมชนในตำบลกระทู้มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จึงทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ LSD (Least significant difference test)

ตารางที่ 28 การทดสอบความแตกต่างระหว่างรายได้ต่อเดือนและพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทู้มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม

รายได้ต่อเดือน	\bar{x}	น้อยกว่า 10,000 บาท	10,001- 20,000 บาท	20,001- 30,000 บาท	30,001 บาทขึ้นไป
		3.78	4.06	4.30	4.11
น้อยกว่า 10,000 บาท	3.78	-	0.001*	0.000*	0.006*
10,001-20,000 บาท	4.06	0.001*	0.000*	-	0.661
20,001-30,000 บาท	4.30	0.000*	0.000*	-	0.054
30,001 บาทขึ้นไป	4.11	0.006*	0.661	0.054	-

* $p \leq 0.05$

จากตารางที่ 28 การทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท 20,001-30,000 บาท และ 30,001 บาทขึ้นไป กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท และ 10,001-20,000 บาท กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือน 20,001-30,000 บาท มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท และ 10,001-20,000 บาท และกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือน 30,001 บาทขึ้นไป มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท สมมติฐานที่ 6 กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาการอาศัยอยู่ในตำบลแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทู้มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน แสดงผลดังตารางที่ 29

ตารางที่ 29 การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาการอาศัยอยู่ในตำบลและพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทู้มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	1.516	4	0.379	1.321	0.261
ภายในกลุ่ม	113.306	395	0.287		
	114.822	399			

* $p \leq 0.05$

จากตารางที่ 29 ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA พบว่า กลุ่มตัวอย่างของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีระยะเวลาการอาศัยอยู่ใน ตำบลแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผู้วิจัยได้ทำการสรุปผลการทดสอบสมมติฐานด้านปัจจัยส่วนบุคคล แสดงดังตารางที่ 30

ตารางที่ 30 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานด้านปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานที่	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
	ยอมรับ	ปฏิเสธ
1. กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน		✓
2. กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน	✓	
3. กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน	✓	
4. กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน	✓	
5. กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน	✓	
6. กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาการอาศัยอยู่ในตำบลแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน		✓

4.2 สมมติฐานการวิจัยด้านปัจจัยสนับสนุน

สมมติฐานที่ 1 กลุ่มตัวอย่างมีปัจจัยสนับสนุนด้านการรับรู้ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม อย่างไร

สมมติฐานที่ 2 กลุ่มตัวอย่างมีปัจจัยสนับสนุนด้านเจตคติส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม อย่างไร

สมมติฐานที่ 3 กลุ่มตัวอย่างมีปัจจัยสนับสนุนด้านการมีส่วนร่วมส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม อย่างไร

สมมติฐานที่ 4 กลุ่มตัวอย่างมีปัจจัยสนับสนุนด้านการสนับสนุนทางสังคมส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม อย่างไร

สมมติฐานที่ 5 กลุ่มตัวอย่างมีปัจจัยสนับสนุนด้านจิตสาธารณะส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม อย่างไร

การทดสอบสมมติฐานที่ 1 ถึงสมมติฐานที่ 5 แสดงผลดังตารางที่ 31

ตารางที่ 31 ปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพรานจังหวัดนครปฐม

ปัจจัยสนับสนุน		b	SE _b	β	t	Sig	Zero-order
ด้านการรับรู้	A1	0.112	0.030	0.131	3.732	0.000*	0.703
ด้านเจตคติ	A2	0.058	0.024	0.070	2.386	0.017*	0.590
ด้านการมีส่วนร่วม	A3	0.209	0.039	0.219	5.332	0.000*	0.810
ด้านการสนับสนุนทางสังคม	A4	0.501	0.034	0.512	14.759	0.000*	0.853
ด้านจิตสาธารณะ	A5	0.069	0.028	0.089	2.459	0.014*	0.721
R=0.901		SEest=0.234		F=340.532			
R ² =0.812		R ² _{adj} =0.810					

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 31 ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณแบบปกติ (Enter Multiple Regression Analysis) พบว่า ปัจจัยสนับสนุนทั้ง 5 ด้าน ร่วมกันส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.901 ซึ่งปัจจัยสนับสนุนทั้งหมดสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนได้ร้อยละ 81.20 (R²=0.812) ค่าความคลาดเคลื่อน

มาตรฐานของการพยากรณ์มีค่า 0.234 ตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลทางบวกต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการรับรู้ (A1) ด้านเจตคติ (A2) ด้านการมีส่วนร่วม (A3) ด้านการสนับสนุนทางสังคม (A4) และด้านจิตสาธารณะ (A5) ซึ่งค่าน้ำหนักคะแนนมาตรฐาน (B) สามารถนำมาเขียนสมการพยากรณ์ พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ได้ดังนี้

$$Y_{\text{tot}} = 0.51 (A4) + 0.21 (A3) + 0.13 (A1) + 0.08 (A5) + 0.07 (A2)$$

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะการวิจัย

การวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 2) เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาการอาศัยอยู่ในตำบล และ 3) ศึกษาปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำนวน 29 ชุมชน รวมทั้งสิ้น 25,644 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้จากการใช้สูตร Taro Yamane ซึ่งมีระดับค่าความเชื่อมั่น 95% ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 394 คน เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความสมบูรณ์ ลดความคลาดเคลื่อนจากการเก็บข้อมูลจึงใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็นด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Means) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบด้วยสถิติ One-way ANOVA วิเคราะห์ความแตกต่างด้วยวิธีการ Least Significant Difference Test และการทดสอบด้วย Regression Analysis โดยการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (Enter Multiple Regression Analysis) เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาจากการวิจัยครั้งนี้ มีข้อค้นพบ (Fact Finding) ที่สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยสรุปประเด็นในการวิจัยครั้งนี้ได้ ดังนี้

1. จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 400 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 257 คน คิดเป็นร้อยละ 64.30 มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 39.50 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 47.80 ประกอบอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 28.50 มีรายได้ต่อเดือน 10,001-

20,000 บาท จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 48.50 ระยะเวลาการอาศัยอยู่ในตำบลกระทุ่มล้ม 21 ปีขึ้นไป จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 28.30

2. การศึกษาระดับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.12$, S.D.=0.76) พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการแปรสภาพและการนำกลับมาใช้ใหม่ ($\bar{X}=4.17$, S.D.=0.72) ด้านการนำขยะมูลฝอยส่งคืนผู้ผลิต ($\bar{X}=4.14$, S.D.=0.69) และ ด้านการลดและหลีกเลี่ยงการเกิดขยะมูลฝอย ($\bar{X}=4.04$, S.D.=0.86) ตามลำดับ

3. การศึกษาระดับปัจจัยสนับสนุนต่อพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.13$, S.D.=0.78) พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดคือ ด้านการสนับสนุนทางสังคม ($\bar{X}=4.22$, S.D.=0.92) รองลงมาอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วม ($\bar{X}=4.15$, S.D.=0.70) ด้านการรับรู้ ($\bar{X}=4.14$, S.D.=0.69) ด้านจิตสาธารณะ ($\bar{X}=4.12$, S.D.=0.77) และด้านเจตคติ ($\bar{X}=4.03$, S.D.=0.82) ตามลำดับ

4. การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่า เพศและระยะเวลาการอาศัยอยู่ในตำบล ที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ไม่แตกต่างกัน สำหรับ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. การเปรียบเทียบปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่า ทั้ง 5 ด้าน ร่วมกันส่งผลทางบวกต่อพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยทั้งหมดสามารถอธิบายพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่า ชุมชนเกิดการรับรู้เจตคติ การมีส่วนร่วม การสนับสนุนทางสังคม และมีจิตสาธารณะต่อการจัดการขยะมูลฝอย จึงส่งผลให้แต่ละคนเกิดความเข้าใจ โดยมีวิธีคิด วิธีปฏิบัติในการเข้าร่วมกิจกรรมและสามารถดำเนินการกับขยะมูลฝอย ตามที่สามารถปฏิบัติได้ และร่วมกันทำกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนได้เช่นกัน

6. ปัญหาและอุปสรรคที่พบ ได้แก่ ปริมาณขยะมีจำนวนมากขึ้นแต่มีถังขยะที่ให้บริการจำนวนน้อยและไม่มีถังขยะแบบคัดแยกให้ครอบครัวทุกพื้นที่ของตำบล ประกอบกับ การขาดความเข้าใจในการคัดแยกขยะ ความตระหนักถึงภัยจากขยะ การมีส่วนร่วมทำกิจกรรมจัดการขยะของ

ประชาชนในพื้นที่ รวมไปถึงแรงงานต่างชาติดำอาศัยอยู่ไม่ให้ความร่วมมือในการทิ้งขยะลงในถังขยะที่จัดไว้ให้

7. ข้อเสนอแนะที่พบ ได้แก่ ควรมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมจัดการขยะ การจัดหาพื้นที่รองรับขยะที่เหมาะสม ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง ควรให้ความรู้และจัดกิจกรรมสำหรับเยาวชนในพื้นที่ให้ได้รับความรู้ด้านการจัดการขยะและการรณรงค์การลดขยะ ควรมีการกำหนดนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยส่งคืนผู้ผลิตโดยภาครัฐอย่างชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้จริงอย่างต่อเนื่อง และควรเพิ่มจำนวนถังขยะพร้อมให้บริการถังคัดแยกขยะให้เพียงพอกับปริมาณขยะ และการนำตาข่ายกั้นบริเวณปลายท่อระบายน้ำเพื่อกรองขยะที่ไหลมาและจัดบริการจัดการเก็บขยะอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การศึกษาระดับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามปราน จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจและให้ความสำคัญต่อการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน โดยการนำหลักการ 3Rs และ 5R มาเป็นแนวทางในการแปรสภาพและการนำกลับมาใช้ใหม่ การนำขยะมูลฝอยส่งคืนผู้ผลิต และการลดและหลีกเลี่ยงการเกิดขยะมูลฝอยได้จริง ดังที่ (อัญพร ศรีสนอง, 2551) กล่าวว่า ความรู้และความเข้าใจในระบบการจัดการขยะมูลฝอยจะสามารถช่วยให้มีการพัฒนาระบบการจัดการขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพสูงและถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ควรมีหลักการในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม การทิ้งขยะมูลฝอย การเก็บขยะชั่วคราวไว้ในภาชนะ การรวบรวมขยะมูลฝอย การขนถ่ายและการขนส่ง การแปรรูปของขยะมูลฝอยและการกำจัดขยะมูลฝอย เพราะขยะมูลฝอยเป็นปัญหาที่ส่งผลต่อชุมชนต่าง ๆ มากมาย เป็นแหล่งแพร่เชื้อโรคต่าง ๆ ก่อปัญหากลิ่นเหม็นและน้ำเสียที่มาจากขยะรอบ ๆ บริเวณ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (เสาวลักษณ์ กู้เจริญ ประสิทธิ์ และ สุมาลี พุ่มภิญโญ, 2560) ศึกษาทัศนคติของครัวเรือนในเขตเทศบาลพระนครศรีอยุธยาต่อการจัดการขยะแบบ 3Rs พบว่า ครัวเรือนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด 3Rs อยู่บ้างแล้ว เนื่องจากเทศบาลฯ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เคยจัดกิจกรรมส่งเสริมการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทางมาหลายครั้ง ครัวเรือนเห็นด้วยกับประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ 1) การจัดการขยะตามแนวคิด 3Rs ให้เกิดผลนั้นเป็นเรื่องของทุกส่วนในสังคมที่ต้องร่วมมือกัน 2) การคัดแยกขยะช่วยให้ปริมาณขยะในภาพรวมลดลง 3) การแยกขยะทำให้สามารถนำขยะไปใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น 4) แนวคิด 3Rs เป็นพื้นฐานของการจัดการขยะแบบยั่งยืน 5) ขยะเป็นปัญหาใหญ่ที่ต้องเร่งแก้ไข 6) การแยกขยะจะเกิดผล หากมีแรงจูงใจและมีกฎหมายควบคุม ซึ่งทัศนคติต่อแนวคิดการจัดการขยะแบบ 3Rs โดยรวมจำแนกตามอาชีพ

พบว่า กลุ่มอาชีพข้าราชการ พนักงานบริษัท รัฐวิสาหกิจที่มีทัศนคติที่ดีที่สุดต่อแนวความคิดการจัดการขยะแบบ 3Rs และข้อเสนอแนะจากการศึกษา คือ ควรส่งเสริมการคัดแยกและการใช้ประโยชน์จากขยะตั้งแต่ระดับครัวเรือน การสร้างสังคมรีไซเคิลโดยจัดกิจกรรมให้องค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทาง และ (สุมิตรา คำจริง, 2556) ศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอรัญญิก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมในการช่วยรักษาความสะอาดภายในชุมชนด้วยการทิ้งขยะลงถังทุกครั้ง มักนำขยะมูลฝอยประเภทขยะทั่วไปนำขยะมูลฝอยในครัวเรือนมาทิ้งในถังขยะที่ทางเทศบาลเมืองอรัญญิก จัดให้ วันละ 1 ครั้ง มีความรู้ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอยบ้าง การเก็บถุงพลาสติกที่ใช้แล้วนำกลับมาใช้อีก มีการซ่อมแซมขยะประเภทไม้ เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ และส่วนใหญ่เลือกใช้วัสดุที่สามารถนำกลับมาใช้ได้

2. การศึกษาระดับปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีด้านการสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ได้รับการสนับสนุนจนเกิดการรับรู้ถึงการเกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีเกี่ยวกับการให้ความเห็นและความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ด้านการจัดการขยะมูลฝอยจนสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางจัดการขยะมูลฝอยที่ดีได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Carolina Armijo de Vega, Sara Ojeda-Benitez and Ma. Elizabeth Ramirez-Earreto, 2003) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ สถาบันการศึกษาของชาวเม็กซิกันกับโปรแกรมการจัดการขยะมูลฝอย : กรณีศึกษาเป็นมหาวิทยาลัย ผลการศึกษา สรุปได้ว่า ประเทศเม็กซิโกมีโอกาสในการจัดการขยะมูลฝอยให้มีความยั่งยืนได้ยากมาก สิ่งที่สถาบันการศึกษาควรปฏิบัติคือ การจัดอบรมให้อาจารย์ มีความรู้และวิธีการในการจัดการขยะมูลฝอย และการรีไซเคิล มีการจัดกิจกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยภายในสถาบัน การแยกขยะมูลฝอยในสถาบันมีการณรงค์ให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในโครงการที่มีกิจกรรมการรีไซเคิลและการลดปริมาณขยะมูลฝอยสนับสนุน และจัดให้นักศึกษาได้มีโอกาสเยี่ยมชมศูนย์การรีไซเคิลและสถานที่ฝังกลบขยะมูลฝอยของเมือง เป็นต้น และ Jagdish and Ardhendu (2003) ได้ทำการศึกษา “Solid Waste Management in Indian Himalayan Tourists Treks : a case study in and around Valley of Flowers and Hemkund Sahib” พบว่า ขยะที่เกิดจากนักท่องเที่ยวนั้น 96.3% เป็นขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้หรือรีไซเคิลได้ ซึ่งประกอบไปด้วย ขวดน้ำดื่ม 68% พลาสติก 26% และโลหะ 2% ซึ่งการปฐมนิเทศหรือให้คำแนะนำต่อนักท่องเที่ยวก่อนเข้าสถานที่ท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพ

3. การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากเพศชายและเพศหญิงมีความคิดและการแสดงออกเป็นพฤติกรรมตามธรรมชาติของแต่ละบุคคลทำให้มีความเข้าใจในบทบาทของตนเองร่วมกันในด้านการรับรู้ เจตคติ

การมีส่วนร่วม การสนับสนุนทางสังคม และจิตสาธารณะที่ดี ดังนั้นพฤติกรรมการดำเนินกิจกรรมจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนจึงไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปภาวรินทร์ นาจำปา (2557) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ตำบลคลองใหญ่ ไม่แตกต่างกัน และ ญัฐวดี สุขช่วย (2558) ศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านด่าน อำเภอศรีณรงค์ จังหวัดสระแก้ว พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาการอาศัยอยู่ในตำบล ที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทู้มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน กล่าวได้ว่าปัจจัยเกี่ยวกับ อายุทำให้คนมีความแตกต่างกันในเรื่องของความคิดและพฤติกรรม ระดับการศึกษาทำให้คนมีความคิด ค่านิยม ทักษะคิดและพฤติกรรมแตกต่างกัน อาชีพมีและรายได้ต่อเดือน มีวัฒนธรรมประสบการณ์ ทักษะคิด ค่านิยมและเป้าหมายที่ต่างกัน และระยะเวลาการอาศัยอยู่ในตำบลส่งผลต่อความเชื่อและความสนใจต่อข่าวสารที่แตกต่างกัน ส่งผลให้พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนของประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและวิถีปฏิบัติที่แตกต่างกันไปด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาเพ็ญ เจียสกุล (2556) ศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่ชั้นกลางของกรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีพฤติกรรมการทิ้งขยะดีกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ปัจจัยสนับสนุนทั้ง 5 ด้าน ร่วมกันส่งผลทางบวกต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทู้มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยทั้งหมดสามารถอธิบายพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ทั้งนี้จากกล่าวได้ว่า ชุมชนเกิดการรับรู้ เจตคติ การมีส่วนร่วม การสนับสนุนทางสังคม และ มีจิตสาธารณะต่อการจัดการขยะมูลฝอย จึงส่งผลให้แต่ละคนเกิดความเข้าใจ โดยมีวิธีคิด วิธีปฏิบัติในการเข้าร่วมกิจกรรมและสามารถดำเนินการกับขยะมูลฝอย ตามที่สามารถปฏิบัติได้ และร่วมกันทำกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนได้เช่นกัน ซึ่งงานวิจัยของ Minn and other (2010) ได้มีการศึกษาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในประเทศพม่า พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น โดยส่วนใหญ่เป็นการสร้างความตระหนักและการให้ความรู้ในด้านสิ่งแวดล้อม แต่ยังคงขาดการสร้างแรงจูงใจที่กว้างขวาง เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งเป็นสภาพที่ยังเป็นอยู่ของหน่วยงานเกี่ยวข้อง ซึ่งถือเป็นข้อจำกัดทางสังคม และ นัยนา เดชะ (2557) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยของประชาชนในตำบลเสม็ด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ผลการหามาตรการในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน โดยนำกระบวนการ A-I-C มาประยุกต์ใช้แสดงให้เห็นว่าประชาชนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา ร่วมวางแผนในการแก้ไขปัญหา ดำเนินการแก้ไขปัญหาอันก่อให้เกิด

โครงการ “เสริมหน้าอยู่ไร้มูลฝอย” โดยมีรูปธรรมของการดำเนินโครงการ คือ กองทุนมูลฝอย 1 แห่ง ซึ่งเป็นการสร้างรายได้และมีการนำมูลฝอยมาใช้ประโยชน์เพิ่มมากขึ้น นำไปสู่การจัดการมูลฝอยอย่างมีส่วนร่วมในพื้นที่อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงหน่วยงาน

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ประชาชนในชุมชนเทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ส่วนใหญ่มีระดับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีพฤติกรรมด้านการสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีจุดเด่น คือการได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ในการจัดเก็บขยะมูลฝอย เช่น จัดให้มีถังขยะ สำหรับคัดแยกขยะแต่ละประเภท ส่วนจุดด้อย คือ การจัดกิจกรรมยกย่องและให้รางวัลสำหรับครอบครัวลดปริมาณขยะได้จริง ดังนั้น หน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ เทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม ควรมีการจัดกิจกรรมหรือโครงการประกวดและมอบรางวัลประจำปี สำหรับครอบครัวที่เข้าร่วมกิจกรรมและสามารถบริหารจัดการขยะมูลฝอยได้อย่างมีประสิทธิภาพเชิงประจักษ์เป็นประจำทุกปีอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจต่อการให้ความสำคัญในการกำจัดขยะมูลฝอยและเป็นการสร้างพฤติกรรมที่ดี

สำหรับประชาชนในชุมชนได้ สำหรับพฤติกรรมการจัดการขยะของประชาชนในระดับมาก มีดังนี้

อันดับที่หนึ่ง คือด้านการมีส่วนร่วม โดยมีจุดเด่น คือประชาชนยินดีที่ได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมปรับปรุงและพัฒนาสภาพแวดล้อมในชุมชนที่อาศัยอยู่ และจุดด้อย คือ ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและติดตามดำเนินการลดปริมาณขยะมูลฝอยในชุมชนที่อาศัยอยู่ ดังนั้น เทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม ควรมีนโยบายผลักดันให้เกิดบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือโครงการพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยระหว่างเทศบาลกับผู้นำหมู่บ้าน และระหว่างหมู่บ้านกับประชาชนแต่ละครัวเรือน เพื่อให้เกิดการวางแผนและติดตามการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยให้ลดปริมาณลงได้อย่างต่อเนื่อง

อันดับที่สอง คือด้านการรับรู้ โดยมีจุดเด่น คือการได้รับรู้วิธีการคัดแยกขยะทำให้ประชาชนสามารถแยกประเภทขยะได้อย่างถูกต้อง และจุดด้อย คือประชาชนได้รับคู่มือการบริหารจัดการขยะทำให้ทราบถึงประโยชน์และโทษของขยะลักษณะต่าง ๆ อาจกล่าวได้ว่า ประชาชนยังมีการรับรู้การบริหารจัดการขยะเป็นส่วนน้อย จึงทำให้ไม่ทราบถึงประโยชน์และโทษของขยะลักษณะต่าง ๆ ที่มีอยู่ภายในบ้านและบริเวณรอบ ๆ พื้นที่ชุมชน จึงยังไม่เห็นความสำคัญและยังไม่เกิดความตระหนักที่จะปฏิบัติตามวิธีการกำจัดขยะลักษณะประเภทต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง ดังนั้น เทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม ควรจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ด้านการลดและหลีกเลี่ยงการเกิดขยะมูลฝอย เพื่อให้เกิดความตระหนัก

ถึงความสำคัญของการลดปริมาณขยะมูลฝอย การรณรงค์ให้มีการคัดแยกขยะมูลฝอยที่แหล่งกำเนิด เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์หรือส่งไปรีไซเคิล รวมถึงการส่งเสริมอาชีพโดยใช้วัสดุจากขยะที่เหลือใช้ เป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ สามารถสร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ได้

อันดับที่สาม คือด้านจิตสาธารณะ โดยมีจุดเด่น คือประชาชนเต็มใจมีส่วนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรณรงค์ลดปริมาณขยะมูลฝอยในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่โดยไม่รับสิ่งตอบแทน และจุดด้อย คือ การสร้างจิตสาธารณะการจัดการขยะโดยยึดหลักว่า “ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว” ช่วยลดปริมาณขยะในชุมชนได้ดี จะเห็นได้ว่า จุดด้อยของด้านจิตสาธารณะนั้น แสดงถึงการให้ความสนใจในการมีส่วนร่วมเพื่อประโยชน์ส่วนรมน้อย ทำให้เกิดการสร้างจิตสาธารณะ การจัดการขยะที่ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพได้น้อย จึงส่งผลให้การรณรงค์ลดปริมาณขยะมูลฝอยในชุมชนของเทศบาลเมืองกระทุ่มล้มยังไม่บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพได้ ดังนั้น เทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม ควรมีนโยบายปลูกฝังการรวมกลุ่มการบริหารจัดการขยะมูลฝอยสำหรับครอบครัว ในพื้นที่ที่กำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจนในการทำกิจกรรมส่วนรวม และการจัดการประชุมสัมมนา เชิงปฏิบัติการความร่วมมือพัฒนาขยะมูลฝอยในพื้นที่และปรับปรุงภูมิทัศน์พร้อมจัดหาพื้นที่กำจัดขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบจะทำให้สภาพแวดล้อมภายในบ้าน บริเวณบ้าน บริเวณพื้นที่ในชุมชนสะอาด ปลอดภัยได้อย่างยั่งยืนต่อไป

อันดับสุดท้าย คือด้านเจตคติ โดยมีจุดเด่น คือประชาชนมุ่งมั่นที่จะลดปริมาณขยะในครัวเรือนและในชุมชนที่อาศัยอยู่ และจุดด้อย คือประชาชนแสดงวิธีการกำจัดขยะเพื่อลดปริมาณขยะ ที่ถูกต้องและปลอดภัยต่อครอบครัวและชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่ได้จริง ดังนั้น เทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม ควรมีนโยบายวางแผนส่งเสริมการแปรรูปขยะจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ของคนในชุมชน เพื่อสร้างขยะให้มีมูลค่า เป็นการเสริมสร้างรายได้สำหรับครอบครัวได้อย่างต่อเนื่องยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาทบทวนด้านระบบและนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน และวิเคราะห์ผลเพื่อนำไปใช้ในการจัดการขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพจริงต่อไป

2.2 ควรศึกษาทบทวนด้านพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของแรงงานต่างชาติดูที่อาศัยอยู่ในตำบลกระทุ่มล้ม เพื่อเป็นข้อมูลให้เทศบาลเมืองกระทุ่มลำนำผลการวิจัยไปวิเคราะห์หาแนวทางปรับปรุงและพัฒนา รวมไปถึงกำหนดเป็นนโยบายระดับชุมชนเพื่อลดปริมาณและมีการบริหารจัดการขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

รายการอ้างอิง

- Allport, G. W., & Postman, L. . (1985). Attitude. In C. Murchison (Ed.), Handbook of social psychology. New York : Clark University Press.
- Anastasi, A. (1988). Psychological Testing (6th ed.). New York : Macmillian.
- Bandura, A. (1986). Social Foundation of Thought and Action : A social cognitive theory. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- Best, J. W. (1977). Research in Education (3rd ed.). Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall, Inc.
- Bloom, B. S. (1975). Taxonomy of Education. New York : Devid McKay Company Inc.
- Carolina Armijo de Vega, Sara Ojeda-Benitez, & Ma. Elizabeth Ramirez-Earreto. (2003). Mexican educational institutions and waste Management programmes a Universicase study. Resources, Conservation and Recycling, 39(3)October: 283-296.
- Chung, K. H., & Meggenson, L. G. . (1981). Organizational Behavior: Developing Managerial Skill. New York : Harper & Row.
- Cohen, J. M., & Uphoff, N.T. . (1980). Participations place in rural development: Seeking clarity through specificity. New York : World Developments.
- Cronbach, L. J. (1972). The Dependability of Behavioral Measurement : Theory of Generalizability for Scores and Profile. New York : Wiley.
- Garrison, K. C., & Magoon, R. (1972). Educational psychology. Ohio : Charles E. Morrill Publishing century-crofts.
- Goldenson, R. M. (1984). Longman Dictionary of Psychology and Psychitry. New York : Longman.
- Gottlieb, J. L. (1985). Social participation of individuals in four rural community of the northeast: rural sociology. Columbia : University Missouri Press.
- Greenberg, J. & Baron, R. A. (2000). Behavior in Organizations (7th ed.). New York : Prentice-Hall.

- Guralnik, D. B. (1986). Webster's New World Dictionary of America Language (2nd ed.). Cleveland, Ohio: Prentice-Hall Press.
- Haber, D. (2003). Health Promotion and Aging (3rd ed.). New York: Springer Publishing Company.
- House, J. S. (1981). Work stress and social support. New Jersey : Prentice Hall.
- Jacobson, B. (1986). Modern Organization. New York: Knefp.
- Jagdish, C. K., Arum P. J., & Ardhnudu, S. S. . (2003). "Solid Waste Management in Indian Himalayan Tourists Treks : a case study in and around Valley of Flowers and Hemkund Sahib." Waste Management, 23(9), 807-816.
- Kahn, R. L. (1979). Aging and social support. In aging from birth to death : Interdisciplinary perspective. Coro : Westview Press. .
- Kelman, H. C. (1967). Compliance, identification and Intemalization: Three process of attitude change, attitude theory and measurement. New York : John Wiley and Sons.
- Kotler, P. (2003). Marketing management (Millennium ed.). New Jersey: Prentice-Hall.
- Kreitner, R. K., A. . (2001). Organizational Behavior (5th ed.). Boston: Irwin/McGraw-Hill.
- Lahey, B. B. (2001). Psychology an Introduction (7th ed.). New York : McGraw-Hill.
- Laycock , M. N. (2007). "Contributions of Community-based solid waste management to sustainable development : the Case study of the kismmu ndogo solid waste management project." Masters Abstracts International, 45(1). .
- Lefton, L. (1997). Psychology (6th ed.). Boston : Allynand Bacon.
- Minn, Z., S . Srisontisuk & W. Loahasiriwong. . (2010). "Promoting People 's Participation in Solid Waste Management in Myanmar." Research Journal of environmental Sciences. 4(3), 209-222. .
- Neal, H. A., & Schubel, H. A. (1987). Solid Waste Management the Mounting Garbage and Trash Crisis. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall.
- Nestmann, F., & Hurrelmann, K. . (1994). Social Network and Social Support in Childhood and Adolescence. Berlin, New York: de Gruyter.
- Nevid, J. S. (2012). An Introduction to Psychology (4th ed.). Connecticut : SADSWORTH CENGAGE Learning.
- Oskamp, S. (1947). Attitude and opinion. New Jersey: Prentice-Hall.

- Pender, N. J. (1996). Health Promotion in Nursing Practice (3rd ed.). Connecticut : Appleton and Lange.
- Rathi, S. (2007). Wptimization model for intergrated mumnicipal solid waste management In Mumbai, India. Environment and Development Economics.
- Roger, E. M. (1973). Communication strategies for family planning. New York : Free Press.
- Ryan, J. M. (2007). An evaluation of the organization of eastern caribbean states solid waste education program. Maters abstract international, 45(6): 103.
- Sarafino, E. P. (1994). Health psychology (2nd ed.). USA : John Wiley & Sons, Inc.
- Schaefer, C., Coyne, I. C., & Lazarus, R. S. (1981). The health-related functions of social support. Journal of Behavioral Medicine, 4(4): 381-401. .
- Shah, K. L. (2000). Basic of Solid and Hazardous Waste Management Technology. New Jersey : Prentice-Hall, Inc. .
- Simkins, G., & Noian, A. . (2004). Enviromental Management System in University. Occational Paper for the Environmental Association for Universities and colleges, March Stp 1-16.
- Steer, R. (1984). Introduction organization behavior. Dallas : Scott. Foresman and Company.
- Thoits, D., & Peggy, A. . (1982). Conceptual Methodological and theoretical Problems in Studying Social Support as a Buffer against Lift Stress. Journal of Health and Social Behavior. .
- Thurstone, L. L. (1968). Reading in attitude theory and measurement. New York : Free Press.
- Yamane, T. (1973). Statistics : An introductory analysis. New York : Harper and Row.
- เกิดสมภา., ฐ. (2555). การศึกษาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญและเจตคติต่อวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

- เจียสกุล., ว. (2556). พฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่ชั้น
กลาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม
ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เดชะ., น. (2557). ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยของประชาชนในตำบล
เลม็ด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม. (2560). แผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ. 2560-2562). นครปฐม :
เทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม.
- เมตต์การุณจิต., เ. (2553). การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชนองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการ. กรุงเทพฯ : บั๊ค พอยท์.
- เอี่ยมเจริญ., ม. (2557). การบริหารจัดการขยะมูลฝอย: ศึกษาในพื้นที่องค์การบริหาร
ส่วนตำบลบางไฉลง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ. วารสารวิชาการ
มหาวิทยาลัยธนบุรี, 8: 21-27.
- แดงนุ้ย., ย. (2551). การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกำแพง
อำเภอละงู จังหวัดสตูล. ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานโยบายและการวางแผนสังคม มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- และคณะ., ถ. บ. (2551). การมีส่วนร่วม : แนวคิด ทฤษฎี และกระบวนการ.
กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- และคณะ., ส. ย. (2556). การวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการจัดการธนาคารขยะของ
ชุมชนบ้านหัวหนอง ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม.
มหาสารคาม : หลักสูตรอนามัยสิ่งแวดล้อมและอาชีวอนามัย คณะ
สาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- โตโณมงาม., พ. (2552). ปัจจัยทางจิตและการสนับสนุนทางสังคมที่สัมพันธ์กับ
พฤติกรรมการยอมรับนวัตกรรมด้านการป้องกันโรคเอดส์ของเด็กเร่ร่อนใน

ศูนย์สร้างโอกาสเด็กกรุงเทพมหานคร. ปริญญาโทปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

โอสถิตย์พร., ส. (2550). รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมกับเทศบาลดอยสะเก็ด อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ก๊กผล., อ. (2552). คู่คิด คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน สำหรับนักบริหารท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : จรัญสنيทวงศ์การพิมพ์.

กรมควบคุมมลพิษ. (2550). สรุปสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

กรมควบคุมมลพิษ. (2551a). คู่มือแนวทางการลด คัดแยกและใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย สำหรับอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977).

กรมควบคุมมลพิษ. (2551b). คู่มือประชาชนเพื่อการลด คัดแยก และใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอยชุมชน (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : ฮีชี.

กรมควบคุมมลพิษ. (2559a). แผนแม่บท การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559-2564). กรุงเทพฯ : สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ. .

กรมควบคุมมลพิษ. (2559b). แผนปฏิบัติการ “ประเทศไทย ไร้ขยะ” ตามแนวทาง “ประชารัฐ” ระยะ 1 ปี (พ.ศ. 2559-2560) ภายใต้แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ. 2559-2564. กรุงเทพฯ : กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

กรมควบคุมมลพิษ. (2560). รายงานสถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2559. กรุงเทพฯ : สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 1-16 สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด.

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2550). มาตรฐานการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2553). การจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชน.

กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2554). ทรัพยากรป่าไม้: สิ่งแวดล้อมภาคใต้.

สืบค้นเมื่อ 19 มิถุนายน 2561, จาก <http://www.deqp.go.th>.

กระทรวงสาธารณสุข. (2553). 20 มีนาคม วันอาสาสมัครสาธารณสุขประจำปี พ.ศ.

2553. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข. .

กลิ่นหอม., บ. (2553). การศึกษาความรู้ทัศนคติและพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจันทจ้าว อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย.

วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

กิสสัย., ม. (2553). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน

ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองภูเก็ต. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหา

บัณฑิต สาขาวิชาวิเคราะห์และวางแผนทางสังคม คณะพัฒนาสังคม สถาบัน

บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ชินหนองจอก., ว. (2553). ทฤษฎีการรับรู้. เข้าถึงเมื่อ 22 มิถุนายน 2561, จาก <http://gotoknow.org/blog/percaptiontheory/282194>.

คำจริง., ส. (2556). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาล

เมืองอรัญญิก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ
มหาวิทยาลัยนเรศวร.

คุ้มวานิช., บ. (2555). การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของกองบิน 41 จังหวัดเชียงใหม่.

การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐ
ประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ชินพงษ์., ป. (2551). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
ไทรยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.

ดีะปิ่นตา., อ. (2553). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทองทวี., ธ. (2553). สภาพปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยองค์การบริหารส่วนตำบล
หนองขาม อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีสุรนารี.

ทินบัว., จ. (2556). ความสำคัญและการรับรู้เครื่องมือการสื่อสารการตลาดแบบครบ
วงจรที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมคอลลาเจนของผู้บริโภค
ในเขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

ทুমไชสิต., อ. (2553). การปรองทึงถิ่น สมัยใหม่ : บทเรียนจากการประเทศพัฒนา
แล้ว. กรุงเทพฯ : แชน โพร์ พรินติ้ง.

นมรักษ์., เ. (2552). การวิเคราะห์องค์ประกอบของจิตสาธารณะของนักศึกษาใน
องค์กรนักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- บัวคำศรี., ธ. (2557). ไฟไหม้บ่อขยะที่สมุทรปราการ และความละเอียดของนโยบาย
สิ่งแวดล้อมไทย. เข้าถึงเมื่อ 4 พฤษภาคม 2561. เข้าถึงได้จาก
<http://www.greeboeace.org/seasua/th/news/blog1/blog/48554/>.
- บุญกุล., ณ. (2557). การประยุกต์รูปแบบพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของเพนเตอร์
ร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคมในการออกกำลังกายแบบฤๅษีตัดตนของ
ผู้สูงอายุในอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี (รายงานการวิจัย). ราชบุรี :
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุษลักษณ์ ทัพขวา และมาลินี นาไชย. (2555) การศึกษาความรู้ ทักษะและ
พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม (รายงานวิจัย). มหาสารคาม : สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ปภาวรินทร์ นาจำปา. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย
ของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด. งานนิพนธ์รัฐ
ประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปิติบุญญาพัฒน์., ณ. (2553). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา
องค์การบริหารส่วนตำบลสันตน์หมือ อำเภอมาย จังหวัดเชียงใหม่.
การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐ
ประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ปิ่นตามูล., ด. (2556). การจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของประชาชนใน
องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโสก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์.
วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเพชรบูรณ์.

- พงษ์วิชัย., ศ. (2551). การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์ (พิมพ์ครั้งที่ 19).
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พุ่มภิญโญ., เ. ก. แ. ส. (2560). ทักษะคติของครัวเรือนในเขตเทศบาล
พระนครศรีอยุธยาต่อการจัดการขยะแบบ 3Rs. Journal of Community
Development Research (Humanities and Social Sciences), 10(2): 163-173.
- ภาคอรรถ., ไ. (2555). การรับรู้และการมีส่วนร่วมของบุคลากรสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร
ศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพสถาบันสู่ความเป็นเลิศ ตามเกณฑ์รางวัล
คุณภาพแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2556). การพัฒนาเครื่องมือวัดด้านเจตพิสัยและ
ทักษะพิสัย. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มาลีคล้าย., ม. (2554). การรับรู้การสื่อสารการตลาดของผู้บริโภคที่มีผลต่อ
ภาพลักษณ์ตราสินค้าอิซิดันในเขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระ
ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- มุลละออง., ป. (2552). การจัดการขยะชุมชน : กรณีบ้านดงม่อนกระทั่งเทศบาลนคร
ลำปาง. การศึกษาค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ
มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ยัมวิไล., ไ. (2550, 15 มิถุนายน). สำนักสารณะ. มติชนสุดสัปดาห์, หน้า 15.
- ยุงทอง., ก. (2555). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล
ตำบลนางั่ว อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ กรณีศึกษาระดับการมี
ส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนางั่ว (รายงาน
การวิจัย). เพชรบูรณ์ : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเพชรบูรณ์.
- รักธรรม., อ. (2555). พฤติกรรมในการกำจัดขยะ. นนทบุรี :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- รัตนมณี., ส. (2551). การรับรู้ของผู้บริโภคต่อภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง
นำเข้ามาจากต่างประเทศ ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. สาขาบริหารธุรกิจ
มหาบัณฑิต (การตลาด). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ : เชียงใหม่.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2550). พระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550.
หน้า 1 เล่ม 124 ตอนที่ 28 ก 27 มิถุนายน 2550.
- วงศ์สมาน., ณ. (2551). จิตวิทยาอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ: สหมิตรออฟเซต.
- วงษ์มณฑา., อ. (2555). ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วันวิสาข์ คงพิรุณ, ส. ถ. แ. ว. จ. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะ
ในหมู่บ้านโป่งปะ ตำบลแก่งโสภา อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก.
วารสารวิชาการสาธารณสุข, 26(2): 310-321.
- วานิชย์บัญชา., ก. (2559). การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows (พิมพ์ครั้งที่
11). กรุงเทพฯ : พิมพ์ลักษณ์.
- วิจิตรศิริ., ป. (2555). ความเป็นปราชญ์ การสนับสนุนทางสังคม และความผาสุกทาง
ใจของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุวัดสารอด เขตราชบุรีบูรณะ
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
จิตเวชชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์.
- ศรีบริบูรณ์., ณ. (2550). การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนักเรียน
มัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรีสนอง., อ. (2551). ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
ชลบุรี. ปัญหาพิเศษปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

ศิลปสุวรรณ., ป. (2557). ขยะมูลฝอยชุมชน ปัญหาใหญ่ที่ประเทศกำลังเผชิญ.

บทความวิชาการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สำนักวิชาการ, 4(7): 1-22.

ศุภดิษฐ์., ธ. (2552). สิ่งแวดล้อม นิเวศวิทยา และการจัดการ (พิมพ์ครั้งที่ 3).

(ปรับปรุงครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : เพิ่มพูนการพิมพ์. .

สภาวิศวกร. (2558). ระบบขยะมูลฝอย. กรุงเทพฯ : สภาวิศวกร.

ส้มโอชา., น. (2552). ความรู้และพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของผู้ต้องขังใน

เรือนจำพิเศษพัทยา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์

มหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ

มหาวิทยาลัยบูรพา.

สำเนียงเสนาะ., ณ. (2556). ปัจจัยทำนายความสุขของผู้สูงอายุในชุมชน จังหวัด

ฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ

พยาบาลผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยบูรพา.

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2556). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554

(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คพับลิเคชั่น.

สิงห์สำราญ., พ. (2550). เจตคติของนักศึกษาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพที่มีต่อคุณธรรม

จริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ :

วิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ. .

สีทองดี., ภ. (2559). การพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมจิตสาธารณะของนิสิตใน

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ : กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ดุษฎี

นิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะ

ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุขช่วย., ณ. (2558). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาล

ตำบลบ้านด่าน อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว. งานนิพนธ์ปริญญา

รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง คณะรัฐศาสตร์และ
นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุทธิรัตน์., ช. (2553). สอนเด็กให้มีจิตสาธารณะ. (พิมพ์ครั้งที่ 3.). กรุงเทพฯ : วี
พรีนธ์.

สุวดี., ป. (2551). การตลาดอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : สถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

หงส์ทอง., ก. (2550). การศึกษาประสิทธิผลของการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่มีผลต่อ
การรับรู้และการจูงใจให้นักเรียนสนใจเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยมหิดล.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อนุชะโต., อ. (2555). การวัดเจตคติที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษสถานประกอบการ
ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2 (รายงาน
ผลการวิจัย). กรุงเทพฯ : วิทยาลัยเทคโนโลยียานยนต์.

อินทรีย์สังวร., จ. (2552). การมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนา
สามปี : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโป่งแพ้ว อำเภอแม่ลาว จังหวัด
เชียงราย. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เชียงราย.

อุตมะ., ช. (2553). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสาน.

ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และรายชื่อ

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

ที่ ศธ 6806 (๖๕๗)/๘๕๑๑
๗

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์
อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

10 ตุลาคม 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.อรปภา ชูติกรทวีสิน

ด้วย นางสาวนภัส สุขประเสริฐ รหัสประจำตัว 58601309 นักศึกษาระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชา การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม"

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความประสงค์ ขอเรียนเชิญท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญ เป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อธิกมาส มากจู้)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย
รักษาการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย
นครปฐม โทร.034-218790

ที่ ศธ 6806(๒๖) / ๙520
๓๖

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์
อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

10 ตุลาคม 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสาวสุวรรณี กฤษฏารักษ์

ด้วย นางสาวนภัส สุขประเสริฐ รหัสประจำตัว 58601309 นักศึกษาระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชา การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม"

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความประสงค์ ขอเรียนเชิญท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญ เป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อริกมาส มากจуй)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย
รักษาการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย
นครปฐม โทร.034-218790

ที่ ศธ 6806 ^{หน้า 1} / 8518
๗

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์
อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

10 ตุลาคม 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน นางอุไรวรรณ คงเสนา

ด้วย นางสาวนภัส สุขประเสริฐ รหัสประจำตัว 58601309 นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต
สาขาวิชา การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง
"พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม"

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความประสงค์ ขอเรียนเชิญท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญ
เป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

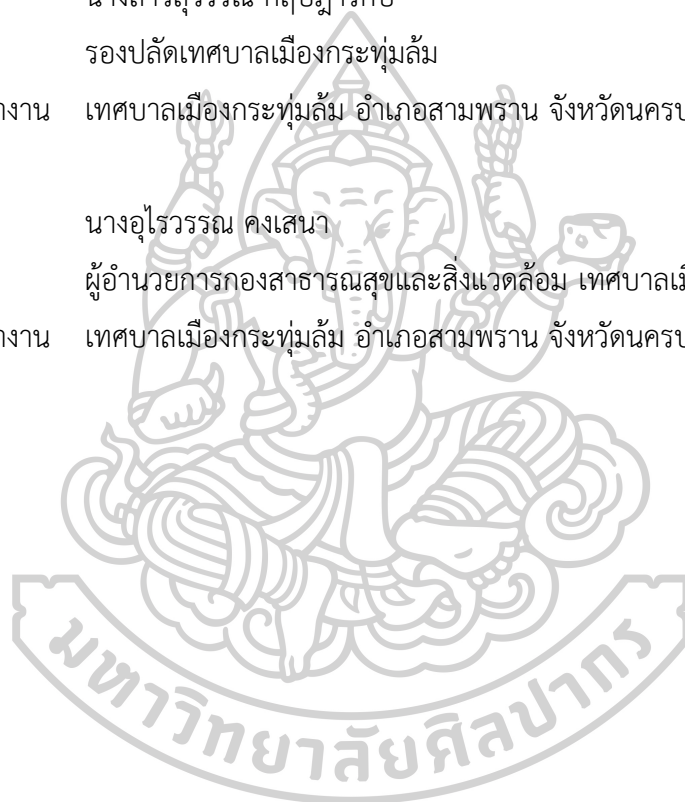
(อาจารย์ ดร.อรุณ มากจุ้ย)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย
รักษาการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย
นครปฐม โทร.034-218790

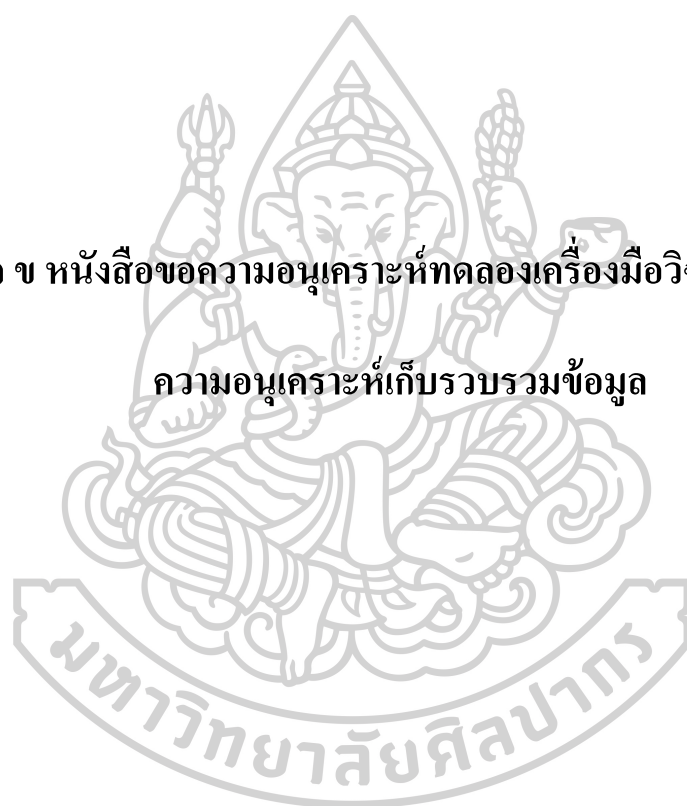
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ชื่อ รศ.ดร.อรปภา ชูติกรทวีสิน
ตำแหน่ง กรรมการวิชาการ California University ประจำประเทศไทย
สถานที่ทำงาน เซนเตอร์ ฟอ์ อินเตอร์เนชันแนล เอ็ดยูเคชั่น เอ แอนด์ ดี
2. ชื่อ นางสาวสุวรรณี กฤษฏารักษ์
ตำแหน่ง รองปลัดเทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม
สถานที่ทำงาน เทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
3. ชื่อ นางอุไรวรรณ คงเสนา
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม
สถานที่ทำงาน เทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือวิจัย และหนังสือขอ

ความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

ที่ ศธ 6806 (นร) / ๑๕๖๗
ว

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์
อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

10 ตุลาคม 2561

เรื่อง ขอตกลงเครื่องมือวิจัย

เรียน นายเทศมนตรีตำบลบางกระพี้

ด้วย นางสาวนภัส สุขประเสริฐ รหัสประจำตัว 58601309 นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต
สาขาวิชา การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง
"พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม"
มีความประสงค์ จะขอตกลงเครื่องมือวิจัยกับประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบางกระพี้ จำนวน
30 คน เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นักศึกษา
ดังกล่าวได้ทดลองเครื่องมือวิจัยด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อภิมาส มากจ้อย)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย

รักษาการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย
นครปฐม โทร.034-218790

ที่ ศธ 6806(๑๖๖)/๖516
๘๓

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์
อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

10 ตุลาคม 2561

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน นายกเทศมนตรีเมืองกระทุ่มล้ม

ด้วย นางสาวนภัส สุขประเสริฐ รหัสประจำตัว 58601309 นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต
สาขาวิชา การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง
"พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม"
มีความประสงค์ จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนในเขตเทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดแจ้งผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ
เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้แก่ นักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อริกมาส มากจู้)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย

รักษาการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย
นครปฐม โทร.034-218790

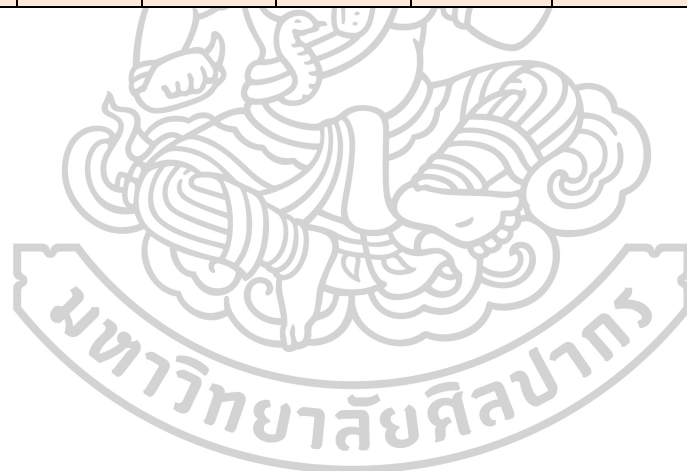
ภาคผนวก ค การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การหาค่าความสอดคล้องของวัตถุประสงค์และเนื้อหา (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ			SUM (x)	SUM (x)/n	IOC
	ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3			
1	1	1	0	2	0.67	☐
2	1	1	1	3	1.00	☐
3	1	1	0	2	0.67	☐
4	1	1	-1	1	0.33	ปรับปรุง
5	1	-1	1	1	0.33	ปรับปรุง
6	1	1	1	3	1.00	☐
7	1	1	1	3	1.00	☐
8	0	1	-1	0	0.00	ปรับปรุง
9	1	1	1	3	1.00	☐
10	1	1	1	3	1.00	☐
11	1	1	1	3	1.00	☐
12	0	1	1	2	0.67	☐
13	1	1	1	3	1.00	☐
14	1	1	1	3	1.00	☐
15	1	1	1	3	1.00	☐
16	1	1	1	3	1.00	☐
17	0	1	1	2	0.67	☐
18	1	1	1	3	1.00	☐
19	1	1	1	3	1.00	☐
20	1	1	1	3	1.00	☐
21	1	1	1	3	1.00	☐
22	1	1	1	3	1.00	☐
23	1	1	1	3	1.00	☐
24	1	1	0	2	0.67	☐
25	1	1	1	3	1.00	☐
26	1	-1	1	1	0.33	ปรับปรุง
27	1	-1	0	0	0.00	ปรับปรุง

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ			SUM (x)	SUM (x)/n	IOC
	ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3			
28	1	1	1	3	1.00	☐
29	-1	1	-1	-1	-0.33	ปรับปรุง
30	-1	-1	0	-2	-0.67	ปรับปรุง
31	0	1	1	2	0.67	☐
32	1	1	1	3	1.00	☐
33	1	-1	1	1	0.33	ปรับปรุง
34	1	-1	1	1	0.33	ปรับปรุง
35	1	1	1	3	1.00	☐
36	1	1	1	3	1.00	☐
37	1	1	1	3	1.00	☐
38	1	1	1	3	1.00	☐
39	1	1	1	3	1.00	☐
40	1	1	-1	1	0.33	ปรับปรุง

Scale: ALL VARIABLES

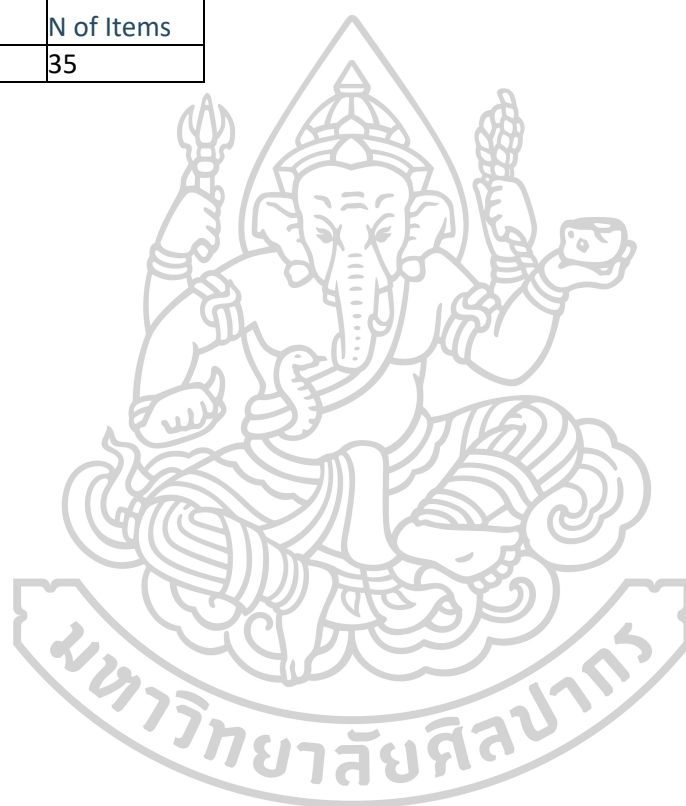
Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.921	35

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ข้อ 1 (การรับรู้)	146.40	131.421	.496	.918
ข้อ 2 (การรับรู้)	146.43	135.220	.174	.922
ข้อ 3 (การรับรู้)	146.53	127.775	.520	.918
ข้อ 4 (การรับรู้)	146.50	129.569	.440	.919
ข้อ 5 (การรับรู้)	146.43	136.254	.101	.923
ข้อ 6 (เจตคติ)	146.27	129.651	.619	.917
ข้อ 7 (เจตคติ)	145.97	137.895	-.001	.923
ข้อ 8 (เจตคติ)	146.27	131.237	.406	.920
ข้อ 9 (เจตคติ)	146.30	126.976	.640	.916
ข้อ 10 (เจตคติ)	146.33	129.609	.564	.918
ข้อ 11 (การมีส่วนร่วม)	146.50	127.707	.586	.917
ข้อ 12 (การมีส่วนร่วม)	146.53	127.361	.667	.916
ข้อ 13 (การมีส่วนร่วม)	146.47	129.637	.539	.918
ข้อ 14 (การมีส่วนร่วม)	146.50	126.948	.682	.916
ข้อ 15 (การมีส่วนร่วม)	146.50	130.397	.496	.918
ข้อ 16 (การสนับสนุนทางสังคม)	146.67	129.885	.472	.919
ข้อ 17 (การสนับสนุนทางสังคม)	146.37	129.826	.616	.917
ข้อ 18 (การสนับสนุนทางสังคม)	146.57	126.737	.727	.915
ข้อ 19 (การสนับสนุนทางสังคม)	146.43	132.530	.369	.920
ข้อ 20 (การสนับสนุนทางสังคม)	146.47	127.361	.768	.915
ข้อ 21 (ลดและหลีกเลี่ยง)	146.57	126.737	.727	.915
ข้อ 22 (ลดและหลีกเลี่ยง)	146.60	136.455	.090	.923

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ข้อ 23 (ลดและหลีกเลี่ยง)	146.47	133.913	.311	.920
ข้อ 24 (ลดและหลีกเลี่ยง)	146.57	133.564	.328	.920
ข้อ 25 (ลดและหลีกเลี่ยง)	146.53	134.120	.274	.921
ข้อ 26 (แปรสภาพและนำมาใช้ใหม่)	146.60	132.731	.364	.920
ข้อ 27 (แปรสภาพและนำมาใช้ใหม่)	146.33	129.954	.456	.919
ข้อ 28 (แปรสภาพและนำมาใช้ใหม่)	146.43	129.151	.563	.918
ข้อ 29 (แปรสภาพและนำมาใช้ใหม่)	146.43	130.875	.410	.920
ข้อ 30 (แปรสภาพและนำมาใช้ใหม่)	146.37	131.895	.451	.919
ข้อ 31 (ส่งคืนผู้ผลิต)	146.53	130.671	.488	.918
ข้อ 32 (ส่งคืนผู้ผลิต)	146.37	130.447	.646	.917
ข้อ 33 (ส่งคืนผู้ผลิต)	146.70	128.355	.708	.916
ข้อ 34 (ส่งคืนผู้ผลิต)	146.57	130.944	.350	.921
ข้อ 35 (ส่งคืนผู้ผลิต)	146.57	126.323	.651	.916

requencies

เพศ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ชาย	143	35.8	35.8	35.8
	หญิง	257	64.3	64.3	100.0
	Total	400	100.0	100.0	

อายุ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	21-30 ปี	54	13.5	13.5	13.5
	31-40 ปี	158	39.5	39.5	53.0
	41-50 ปี	102	25.5	25.5	78.5
	51 ปีขึ้นไป	86	21.5	21.5	100.0
	Total	400	100.0	100.0	

ระดับการศึกษา

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ต่ำกว่า ป.ตรี	137	34.3	34.3	34.3
	ป.ตรี	191	47.8	47.8	82.0
	สูงกว่า ป.ตรี	72	18.0	18.0	99.5
	Total	400	100.0	100.0	

อาชีพ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	รับจ้าง	105	26.3	26.3	26.3
	ค้าขาย	72	18.0	18.0	44.3
	เกษตรกรรม	28	7.0	7.0	51.3
	ธุรกิจส่วนตัว	35	8.8	8.8	60.0
	ข้าราชการ	114	28.5	28.5	88.5
	อื่นๆ	46	11.5	11.5	100.0
	Total	400	100.0	100.0	

รายได้

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	น้อยกว่า 10,000 บาท	45	11.3	11.3	11.3
	10,001-20,000 บาท	194	48.5	48.5	59.8
	20,001-30,000 บาท	129	32.3	32.3	92.0
	30,001 บาท ขึ้นไป	32	8.0	8.0	100.0
	Total	400	100.0	100.0	

ระยะเวลา

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1-5 ปี	65	16.3	16.3	16.3
	6-10 ปี	82	20.5	20.5	36.8
	11-15 ปี	89	22.3	22.3	59.0
	16-20 ปี	51	12.8	12.8	71.8
	21 ปีขึ้นไป	113	28.3	28.3	100.0
	Total	400	100.0	100.0	

Descriptives

Descriptive Statistics

	N	Mean	Std. Deviation
ข้อ 1 (การรับรู้)	400	4.23	.727
ข้อ 2 (การรับรู้)	400	4.17	.725
ข้อ 3 (การรับรู้)	400	4.05	.813
ข้อ 4 (การรับรู้)	400	4.07	.786
ข้อ 5 (การรับรู้)	400	4.07	.818
ข้อ 6 (เจตคติ)	400	4.31	1.609
ข้อ 7 (เจตคติ)	400	4.21	.906
ข้อ 8 (เจตคติ)	400	4.23	.741
ข้อ 9 (เจตคติ)	400	4.22	.695
ข้อ 10 (เจตคติ)	400	4.15	.746
ข้อ 11 (การมีส่วนร่วม)	400	4.15	.749
ข้อ 12 (การมีส่วนร่วม)	400	4.16	.716
ข้อ 13 (การมีส่วนร่วม)	400	4.22	.694
ข้อ 14 (การมีส่วนร่วม)	400	4.19	.639
ข้อ 15 (การมีส่วนร่วม)	400	4.03	.759
ข้อ 16 (การสนับสนุนทางสังคม)	400	4.08	.746
ข้อ 17 (การสนับสนุนทางสังคม)	400	4.10	.860
ข้อ 18 (การสนับสนุนทางสังคม)	400	4.00	.784
ข้อ 19 (การสนับสนุนทางสังคม)	400	3.96	.893
ข้อ 20 (การสนับสนุนทางสังคม)	400	3.99	.847
ข้อ 21 (จิตสาธารณะ)	400	4.09	.738
ข้อ 22 (จิตสาธารณะ)	400	4.10	.755
ข้อ 23 (จิตสาธารณะ)	400	4.19	.692
ข้อ 24 (จิตสาธารณะ)	400	4.19	.601
ข้อ 25 (จิตสาธารณะ)	400	4.13	.666
ข้อ 26 (ลดและหลีกเลี่ยง)	400	4.09	.738
ข้อ 27 (ลดและหลีกเลี่ยง)	400	4.10	.755
ข้อ 28 (ลดและหลีกเลี่ยง)	400	4.19	.692
ข้อ 29 (ลดและหลีกเลี่ยง)	400	4.19	.601
ข้อ 30 (ลดและหลีกเลี่ยง)	400	4.13	.666
ข้อ 31 (แปรสภาพและนำมาใช้ใหม่)	400	4.18	.744

	N	Mean	Std. Deviation
ข้อ 32 (แปรสภาพและนำมาใช้ใหม่)	400	4.13	.778
ข้อ 33 (แปรสภาพและนำมาใช้ใหม่)	400	4.15	.728
ข้อ 34 (แปรสภาพและนำมาใช้ใหม่)	400	4.12	.699
ข้อ 35 (แปรสภาพและนำมาใช้ใหม่)	400	4.29	.660
ข้อ 36 (ส่งคืนผู้ผลิต)	400	4.15	.732
ข้อ 37 (ส่งคืนผู้ผลิต)	400	4.27	.700
ข้อ 38 (ส่งคืนผู้ผลิต)	400	4.06	.851
ข้อ 39 (ส่งคืนผู้ผลิต)	400	4.06	.925
ข้อ 40 (ส่งคืนผู้ผลิต)	400	3.68	1.100
Valid N (listwise)	400		

T-Test

Group Statistics

เพศ	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
ชาย	143	4.0848	.57093	.04774
หญิง	257	4.1364	.51649	.03222

Independent Samples Test

	Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means	
	F	Sig.	t	df
Equal variances assumed	.145	.704	-.922	398
Equal variances not assumed			-.896	269.744

Independent Samples Test

	t-test for Equality of Means				
	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
				Lower	Upper
Equal variances assumed	.357	-.05160	.05598	-.16164	.05845
Equal variances not assumed	.371	-.05160	.05760	-.16499	.06180

ANOVA Table

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
เพศ*	Between Groups (Combined)	26.694	46	.580	3.143	.000
	Within Groups	65.183	353	.185		
	Total	91.878	399			

Measures of Association

	Eta	Eta Squared
เพศ*	.539	.291

Oneway

Descriptives

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
					Lower Bound	Upper Bound		
21-30 ปี	54	3.9395	.41305	.05621	3.8268	4.0522	3.00	4.73
31-40 ปี	158	4.2000	.46133	.03670	4.1275	4.2725	2.87	5.00
41-50 ปี	102	4.2438	.48841	.04836	4.1479	4.3397	2.87	5.00
51 ปีขึ้นไป	86	3.9302	.69319	.07475	3.7816	4.0789	2.60	5.00
Total	400	4.1180	.53644	.02682	4.0653	4.1707	2.60	5.00

ANOVA

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	7.429	3	2.476	9.131	.000
Within Groups	107.393	396	.271		
Total	114.822	399			

Post Hoc Tests

Multiple Comparisons

LSD

(I) อายุ	(J) อายุ	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
21-30 ปี	31-40 ปี	-.26049*	.08209	.002	-.4219	-.0991
	41-50 ปี	-.30428*	.08764	.001	-.4766	-.1320
	51 ปีขึ้นไป	.00927	.09042	.918	-.1685	.1870
31-40 ปี	21-30 ปี	.26049*	.08209	.002	.0991	.4219
	41-50 ปี	-.04379	.06615	.508	-.1738	.0862
	51 ปีขึ้นไป	.26977*	.06978	.000	.1326	.4070
(I) อายุ	(J) อายุ	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
41-50 ปี	21-30 ปี	.30428*	.08764	.001	.1320	.4766
	31-40 ปี	.04379	.06615	.508	-.0862	.1738
	51 ปีขึ้นไป	.31356*	.07624	.000	.1637	.4634
51 ปีขึ้นไป	21-30 ปี	-.00927	.09042	.918	-.1870	.1685
	31-40 ปี	-.26977*	.06978	.000	-.4070	-.1326
	41-50 ปี	-.31356*	.07624	.000	-.4634	-.1637

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

Oneway

Descriptives

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
					Lower Bound	Upper Bound		
ต่ำกว่า ป.ตรี	137	4.0058	.54936	.04693	3.9130	4.0987	2.87	5.00
ป.ตรี	191	4.1065	.54298	.03929	4.0290	4.1840	2.60	5.00
สูงกว่า ป.ตรี	72	4.3620	.40634	.04789	4.2666	4.4575	3.20	5.00
Total	400	4.1180	.53644	.02682	4.0653	4.1707	2.60	5.00

ANOVA

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	6.037	2	3.018	11.015	.000
Within Groups	108.785	397	.274		
Total	114.822	399			

Post Hoc Tests

Multiple Comparisons

LSD

(I) ระดับการศึกษา	(J) ระดับการศึกษา	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
ต่ำกว่า ป.ตรี	ป.ตรี	-.10062	.05861	.087	-.2158	.0146
	สูงกว่า ป.ตรี	-.35620*	.07620	.000	-.5060	-.2064
ป.ตรี	ต่ำกว่า ป.ตรี	.10062	.05861	.087	-.0146	.2158
	สูงกว่า ป.ตรี	-.25558*	.07239	.000	-.3979	-.1133
สูงกว่า ป.ตรี	ต่ำกว่า ป.ตรี	.35620*	.07620	.000	.2064	.5060
	ป.ตรี	.25558*	.07239	.000	.1133	.3979

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

Oneway

Descriptives

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
					Lower Bound	Upper Bound		
รับจ้าง	105	4.0133	.46835	.04571	3.9227	4.1040	2.60	5.00
ค้าขาย	72	4.2194	.56915	.06708	4.0857	4.3532	2.87	5.00
เกษตรกรรม	28	4.4857	.41568	.07856	4.3245	4.6469	3.27	5.00
ธุรกิจส่วนตัว	35	4.2610	.37829	.06394	4.1310	4.3909	3.33	4.73
ข้าราชการ	114	4.1246	.50845	.04762	4.0302	4.2189	2.73	5.00
อื่นๆ	46	3.8493	.67571	.09963	3.6486	4.0499	2.87	5.00
Total	400	4.1180	.53644	.02682	4.0653	4.1707	2.60	5.00

ANOVA

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	9.719	5	1.944	7.287	.000
Within Groups	105.102	394	.267		
Total	114.822	399			

Post Hoc Tests

Multiple Comparisons

LSD

(I) อาชีพ	(J) อาชีพ	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
รับจ้าง	ค้าขาย	-.20611*	.07903	.009	-.3615	-.0507
	เกษตรกรรม	-.47238*	.10985	.000	-.6884	-.2564
	ธุรกิจส่วนตัว	-.24762*	.10081	.014	-.4458	-.0494
	ข้าราชการ	-.11123	.06986	.112	-.2486	.0261
	อื่นๆ	.16406	.09132	.073	-.0155	.3436
ค้าขาย	รับจ้าง	.20611*	.07903	.009	.0507	.3615
	เกษตรกรรม	-.26627*	.11503	.021	-.4924	-.0401
	ธุรกิจส่วนตัว	-.04151	.10643	.697	-.2507	.1677
	ข้าราชการ	.09488	.07775	.223	-.0580	.2477
	อื่นๆ	.37017*	.09749	.000	.1785	.5618
เกษตรกรรม	รับจ้าง	.47238*	.10985	.000	.2564	.6884
	ค้าขาย	.26627*	.11503	.021	.0401	.4924
	ธุรกิจส่วนตัว	.22476	.13095	.087	-.0327	.4822
	ข้าราชการ	.36115*	.10894	.001	.1470	.5753
	อื่นๆ	.63644*	.12380	.000	.3931	.8798
ธุรกิจส่วนตัว	รับจ้าง	.24762*	.10081	.014	.0494	.4458
	ค้าขาย	.04151	.10643	.697	-.1677	.2507
	เกษตรกรรม	-.22476	.13095	.087	-.4822	.0327
	ข้าราชการ	.13639	.09981	.173	-.0598	.3326
	อื่นๆ	.41168*	.11585	.000	.1839	.6394
(I) อาชีพ	(J) อาชีพ	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
ข้าราชการ	รับจ้าง	.11123	.06986	.112	-.0261	.2486
	ค้าขาย	-.09488	.07775	.223	-.2477	.0580
	เกษตรกรรม	-.36115*	.10894	.001	-.5753	-.1470
	ธุรกิจส่วนตัว	-.13639	.09981	.173	-.3326	.0598
	อื่นๆ	.27529*	.09022	.002	.0979	.4527
อื่นๆ	รับจ้าง	-.16406	.09132	.073	-.3436	.0155
	ค้าขาย	-.37017*	.09749	.000	-.5618	-.1785
	เกษตรกรรม	-.63644*	.12380	.000	-.8798	-.3931
	ธุรกิจส่วนตัว	-.41168*	.11585	.000	-.6394	-.1839
	ข้าราชการ	-.27529*	.09022	.002	-.4527	-.0979

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

Oneway

Descriptives

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
					Lower Bound	Upper Bound		
น้อยกว่า 10,000 บาท	45	3.7852	.63435	.09456	3.5946	3.9758	2.87	5.00
10,001-20,000 บาท	194	4.0694	.47929	.03441	4.0015	4.1373	2.60	5.00
20,001-30,000 บาท	129	4.3085	.50690	.04463	4.2202	4.3968	2.87	5.00
30,001 บาท ขึ้นไป	32	4.1125	.56122	.09921	3.9102	4.3148	2.73	4.73
Total	400	4.1180	.53644	.02682	4.0653	4.1707	2.60	5.00

ANOVA

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	10.126	3	3.375	12.767	.000
Within Groups	104.695	396	.264		
Total	114.822	399			

Post Hoc Tests

Multiple Comparisons

LSD

(I) รายได้	(J) รายได้	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
น้อยกว่า 10,000 บาท	10,001-20,000 บาท	-.28423*	.08508	.001	-.4515	-.1170
	20,001-30,000 บาท	-.52334*	.08902	.000	-.6984	-.3483
	30,001 บาท ขึ้นไป	-.32731*	.11890	.006	-.5611	-.0936
10,001-20,000 บาท	น้อยกว่า 10,000 บาท	.28423*	.08508	.001	.1170	.4515
	20,001-30,000 บาท	-.23911*	.05841	.000	-.3540	-.1243
	30,001 บาท ขึ้นไป	-.04308	.09811	.661	-.2360	.1498
20,001-30,000 บาท	น้อยกว่า 10,000 บาท	.52334*	.08902	.000	.3483	.6984
	10,001-20,000 บาท	.23911*	.05841	.000	.1243	.3540
	30,001 บาท ขึ้นไป	.19603	.10155	.054	-.0036	.3957
30,001 บาท ขึ้นไป	น้อยกว่า 10,000 บาท	.32731*	.11890	.006	.0936	.5611
	10,001-20,000 บาท	.04308	.09811	.661	-.1498	.2360
	20,001-30,000 บาท	-.19603	.10155	.054	-.3957	.0036

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

Oneway

Descriptives

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
					Lower Bound	Upper Bound		
1-5 ปี	65	4.0800	.53764	.06669	3.9468	4.2132	2.60	5.00
6-10 ปี	82	4.0593	.56743	.06266	3.9347	4.1840	2.73	5.00
11-15 ปี	89	4.1311	.51320	.05440	4.0230	4.2392	2.93	4.80
16-20 ปี	51	4.2654	.55401	.07758	4.1095	4.4212	3.00	5.00
21 ปีขึ้นไป	113	4.1056	.51929	.04885	4.0088	4.2024	2.87	5.00
Total	400	4.1180	.53644	.02682	4.0653	4.1707	2.60	5.00

ANOVA

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	1.516	4	.379	1.321	.261
Within Groups	113.306	395	.287		
Total	114.822	399			

Post Hoc Tests

Multiple Comparisons

LSD

(I) ระยะเวลา	(J) ระยะเวลา	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
1-5 ปี	6-10 ปี	.02065	.08895	.817	-.1542	.1955
	11-15 ปี	-.05109	.08738	.559	-.2229	.1207
	16-20 ปี	-.18536	.10019	.065	-.3823	.0116
	21 ปีขึ้นไป	-.02560	.08338	.759	-.1895	.1383
6-10 ปี	1-5 ปี	-.02065	.08895	.817	-.1955	.1542
	11-15 ปี	-.07174	.08198	.382	-.2329	.0894
	16-20 ปี	-.20601*	.09551	.032	-.3938	-.0182
	21 ปีขึ้นไป	-.04626	.07770	.552	-.1990	.1065
(I) ระยะเวลา	(J) ระยะเวลา	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
11-15 ปี	1-5 ปี	.05109	.08738	.559	-.1207	.2229
	6-10 ปี	.07174	.08198	.382	-.0894	.2329
	16-20 ปี	-.13427	.09406	.154	-.3192	.0507
	21 ปีขึ้นไป	.02548	.07590	.737	-.1237	.1747
16-20 ปี	1-5 ปี	.18536	.10019	.065	-.0116	.3823
	6-10 ปี	.20601*	.09551	.032	.0182	.3938
	11-15 ปี	.13427	.09406	.154	-.0507	.3192
	21 ปีขึ้นไป	.15975	.09035	.078	-.0179	.3374
21 ปีขึ้นไป	1-5 ปี	.02560	.08338	.759	-.1383	.1895
	6-10 ปี	.04626	.07770	.552	-.1065	.1990
	11-15 ปี	-.02548	.07590	.737	-.1747	.1237
	16-20 ปี	-.15975	.09035	.078	-.3374	.0179

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

Regression

Descriptive Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
B	4.1180	.53644	400
A1	4.1175	.62712	400
A2	4.2220	.64913	400
A3	4.1470	.56248	400
A4	4.0240	.69023	400
A5	4.1370	.54862	400

Correlations

		B	A1	A2	A3	A4	A5
Pearson Correlation	B	1.000	.703	.590	.810	.721	.853
	A1	.703	1.000	.617	.700	.716	.608
	A2	.590	.617	1.000	.605	.547	.504
	A3	.810	.700	.605	1.000	.741	.762
	A4	.721	.716	.547	.741	1.000	.660
	A5	.853	.608	.504	.762	.660	1.000
Sig. (1-tailed)	B	.	.000	.000	.000	.000	.000
	A1	.000	.	.000	.000	.000	.000
	A2	.000	.000	.	.000	.000	.000
	A3	.000	.000	.000	.	.000	.000
	A4	.000	.000	.000	.000	.	.000
	A5	.000	.000	.000	.000	.000	.
N	B	400	400	400	400	400	400
	A1	400	400	400	400	400	400
	A2	400	400	400	400	400	400
	A3	400	400	400	400	400	400
	A4	400	400	400	400	400	400
	A5	400	400	400	400	400	400

Variables Entered/Removed^a

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	A5, A2, A4, A1, A3 ^b	.	Enter

a. Dependent Variable: B

b. All requested variables entered.

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics	
					R Square Change	F Change
1	.901 ^a	.812	.810	.23402	.812	340.532

Model Summary

Model	Change Statistics		
	df1	df2	Sig. F Change
1	5	394	.000

a. Predictors: (Constant), A5, A2, A4, A1, A3

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	93.244	5	18.649	340.532	.000 ^b
	Residual	21.577	394	.055		
	Total	114.822	399			

a. Dependent Variable: B

b. Predictors: (Constant), A5, A2, A4, A1, A3

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	.195	.099		1.977	.049
	A1	.112	.030	.131	3.732	.000
	A2	.058	.024	.070	2.386	.017
	A3	.209	.039	.219	5.332	.000
	A4	.069	.028	.089	2.459	.014
	A5	.501	.034	.512	14.759	.000

ภาคผนวก ง แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง : พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในเขตตำบลกระทุ่มล้ม

อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้สำหรับการศึกษาเฉพาะบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรการจัดการภาครัฐและเอกชน (MPPM) คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในเขตตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

- ชาย หญิง

2. อายุ

- 21-30 ปี 31-40 ปี
 41-50 ปี 51 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

- ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

- รับจ้าง ค้าขาย
 เกษตรกรรม ธุรกิจส่วนตัว/อุตสาหกรรมครัวเรือน
 ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ อื่น ๆ โปรดระบุ

5. รายได้ต่อเดือน

- น้อยกว่า 10,000 บาท 10,001-20,000 บาท
- 20,001-30,000 บาท 30,001 บาทขึ้นไป

6. ระยะเวลาการอาศัยอยู่ในเขตตำบลกระทู้มล้ม

- 1-5 ปี 6-10 ปี 11-15 ปี
- 16-20 ปี 21 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องด้านขวามือตามความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

ปัจจัยสนับสนุนต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย	ระดับพฤติกรรม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การรับรู้					
1. การได้รับรู้วิธีการคัดแยกขยะทำให้ท่านสามารถแยกประเภทขยะได้อย่างถูกต้อง					
2. การประชาสัมพันธ์ด้านการจัดการขยะทำให้ท่านสามารถวิเคราะห์ลักษณะขยะก่อนนำไปกำจัดได้อย่างปลอดภัย					
3. ท่านได้รับคู่มือการบริหารจัดการขยะทำให้ท่านทราบถึงประโยชน์และโทษของขยะลักษณะต่าง ๆ					
4. ท่านได้รับความรู้จากคู่มือการจัดการขยะและสามารถแนะนำความรู้แก่บุคคลในครอบครัวได้					
5. การคัดแยกขยะสามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและท่านได้					
เจตคติ					
6. ท่านมุ่งมั่นที่จะลดปริมาณขยะในครัวเรือนของท่านและในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่					
7. ท่านตั้งใจที่จะไม่กำจัดขยะอันตรายโดยการเผาไฟภายในบริเวณบ้านและบริเวณชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่					
8. ท่านและสมาชิกในครอบครัวมีเจตคติต่อการสนับสนุนสินค้าสีเขียวเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม					
9. ท่านมีเจตคติที่จะเป็นครอบครัวตัวอย่างที่ดีเรื่องการลดปริมาณขยะได้จริง					

10. ท่านแสดงวิธีการกำจัดขยะเพื่อลดปริมาณขยะที่ถูกต้องและปลอดภัยต่อครอบครัวและชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่ได้จริง					
การมีส่วนร่วม					
11. ท่านได้รับประโยชน์จากการร่วมกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่					

ปัจจัยสนับสนุนต่อพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย	ระดับพฤติกรรม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
12. ท่านได้รับประโยชน์จากการปรับปรุงและพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่					
13. ท่านยินดีที่ได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมปรับปรุงและพัฒนาสภาพแวดล้อมในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่					
14. ท่านยินดีที่ได้มีส่วนร่วมในการดูแลจัดการขยะในครัวเรือนและชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่					
15. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนและติดตามดำเนินการลดปริมาณขยะมูลฝอยในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่					
การสนับสนุนทางสังคม					
16. ท่านได้รับความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมลดปริมาณขยะมูลฝอยจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่					
17. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่ให้การสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ ในการจัดเก็บขยะมูลฝอย เช่น จัดให้มีถังขยะหรือแจกลูกขยะที่ถูกต้องปลอดภัย					
18. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่มีการประชาสัมพันธ์ ให้คำแนะนำวิธีการจัดการขยะมูลฝอย ที่ถูกต้องปลอดภัย					
19. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่จัดกิจกรรมยกย่องและให้รางวัลสำหรับครอบครัวลดปริมาณขยะได้จริง					
20. หน่วยงานภาครัฐและเอกชนในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่จัดอบรมให้ความรู้ด้านการจัดการขยะมูลฝอย					
จิตสาธารณะ					
21. การสร้างจิตสาธารณะการจัดการขยะโดยยึดหลักว่า “ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน” ช่วยลดปริมาณขยะในชุมชนของท่านได้ดี					

ปัจจัยสนับสนุนต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย	ระดับพฤติกรรม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
22. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่แสดงเจตนารณรงค์อย่างชัดเจนในการลดปริมาณและจัดการขยะที่ถูกต้องและปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง					
23. ท่านเต็มใจมีส่วนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรณรงค์ลดปริมาณขยะมูลฝอยในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่โดยไม่รับสิ่งตอบแทน					
24. ท่านมีจิตสำนึกต่อการเป็นตัวอย่างที่ดีในการลดและกำจัดขยะอย่างถูกต้องในชุมชน					
25. ท่านเสียสละเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมลดปริมาณและกำจัดขยะมูลฝอยในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องด้านขวามือตามความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย	ระดับพฤติกรรม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การลดและหลีกเลี่ยงการเกิดขยะมูลฝอย					
1. ท่านใช้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ชนิดเติมเพื่อช่วยลดปริมาณขยะได้					
2. ท่านเลือกใช้เครื่องดื่มที่สามารถนำภาชนะไปใส่เองได้					
3. ท่านหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุโฟมและถุงพลาสติก					
4. ท่านหันมาใช้ถุงผ้าเมื่อไปตลาดหรือซื้อของ					
5. ท่านสนับสนุนสินค้าที่ใช้บรรจุภัณฑ์ที่ย่อยสลายได้					
การแปรสภาพและการนำกลับมาใช้ใหม่					
6. ท่านบริจาคและขายสิ่งของเครื่องใช้ที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น					
7. ท่านทำความสะอาดบรรจุภัณฑ์ประเภทแก้วที่ใช้แล้วนำกลับมาใช้ใหม่อีกครั้ง					

พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย	ระดับพฤติกรรม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
8. ท่านบริจาคห้วงสลักเปิดกระป๋องเครื่องดื่มเพื่อนำไปผ่านกระบวนการแปรรูปเป็นทำขาเทียม					
9. ท่านนำขวดพลาสติก กล่องกระดาษ เศษแก้วแตก ไปขายที่ธนาคารขยะรีไซเคิลประจำตำบล					
10. ท่านนำเศษอาหาร ไปหมักทำปุ๋ยใช้ในการเกษตร					
การนำขยะมูลฝอยส่งคืนผู้ผลิต					
11. ท่านเลือกซื้อเครื่องตีประเภทต่าง ๆ ที่มีระบบมัดจำคืนเงิน					
12. ท่านเลือกซื้อบรรจุภัณฑ์ที่ผู้ผลิตเรียกคืนหลังการบริโภคเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่					
13. ท่านเลือกซื้อสินค้าและผลิตภัณฑ์มีส่วนประกอบของวัสดุรีไซเคิลที่สามารถนำกลับไปรีไซเคิล					
14. ท่านเลือกรับประทานอาหารที่ร้านอาหารเพื่อไม่ให้เกิดขยะจากการบรรจุภัณฑ์ที่นำกลับบ้าน					
15. ท่านนำผลิตภัณฑ์ประเภทน้ำมันเครื่อง น้ำมันหล่อลื่นที่ใช้แล้ว หรือยางรถยนต์ที่หมดสภาพไปขายให้กับโรงงานผู้ผลิตที่รับซื้อ					

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอย

1. ปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอย

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอย

.....

.....

ขอขอบคุณที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางนภัส น้ำใจตรง
วัน เดือน ปี เกิด	15 ตุลาคม 2533
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2552 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2558 ศึกษาต่อระดับปริญญาโท หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	เลขที่ 90/433 หมู่ที่ 9 ตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม 73220

